UNIVERSAL
LIBRARY
OU_200252
UNIVERSAL
LIBRARY

NARASIMHARAJA WADIYAR SERIES

ರಜನೀ

ಎರಡನೆಯ ಸಂಸ್ಕರಣ.

All Rights Reserved

[ಕ್ರಯ 12 ಆಣೆ]

ಬಿ. ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯ.

Printed & Published by B. V. Narasimhaiyengar,
at the Royal Press, Mysore—1918.

ಶ್ರೀ.

|| ಶ್ರಿಯೈನಮಃ ||

ರಜನೀ.

—❀—

ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗ.

ರಜನಿಯ ಹೇಳಿಕೆ.

ಪ್ರಥಮ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ನಿಮ್ಮಗಳ ಸುಖದುಃಖಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನನ್ನ ಸುಖದುಃಖಗಳು ಪರಿಮಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೀವು ಬೇರೆ, ನಾನು ಬೇರೆ, ಪರಸ್ಪರ ಭಿನ್ನಪ್ರಕೃತಿಯುಳ್ಳವರು. ನನ್ನ ಸುಖದಲ್ಲಿ ನೀವು ಸುಖಿಗಳಾಗುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ದುಃಖಗಳನ್ನು ನೀವು ಅರಿಯಲಾರಿರಿ. ನಾನು ಒಂದು ಅಲ್ಪವಾದ ಯೂಥಿಕಾಪುಷ್ಪದ ಗಂಧದಿಂದ ಸುಖಿಯಾಗುವೆನು. ಷೋಡಶಕಳಾಯುಕ್ತನಾದ ಚಂದ್ರನು ಸಹಸ್ರನಕ್ಷತ್ರಮಂಡಲಮಧ್ಯಸ್ಥನಾಗಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವನಾದರೂ ಕೂಡ ನಾನು ಸುಖಿಯಾಗಲಾರೆನು. ನೀವು ಮನವಿಟ್ಟು ಈ ನನ್ನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಗೆತಾನೇ ಕೇಳುವಿರಿ? ನನಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮೊದಲು ಕಣ್ಣುಗಳು ಕಾಣಿಸದು.

ಯಾವಪ್ರಕಾರತಾನೇ ತಿಳಿಯುವಿರಿ? ನಿಮ್ಮ ಜೀವನವಾದರೋ ದೃಷ್ಟಿಮಯವಾದುದು. ನನ್ನ ಜೀವನವು ಅಂಧಕಾರಮಯ. ಆದರೆ ದುಃಖವಿಷಯವೇನಂದರೆ— ನಾನು ಇದನ್ನು ಅಂಧಕಾರವೆಂದು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಈ ಅಂಧನಯನಗಳಿಗೆ ಅದೇ ಬೆಳಕಾಗಿದೆ! ನಿಮ್ಮಗಳ ಬೆಳಕು ಎಂಬುದು ಎಂತಹುದೋ ಅದನ್ನು ನಾನರಿಯೆ!

ಆದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಸುಖವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವಿರೊ? ಹಾಗಲ್ಲ. ಸುಖ ದುಃಖಗಳೆರಡೂ ನಿಮಗೂ ನನಗೂ ಸಹ ಪ್ರಾಯಃ ಸಮಾನವಾಗಿರುವುವು. ನೀವು ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಖಿಗಳಾಗುತ್ತೀರಿ. ನಾನು ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಖಿಯಾಗುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ನೋಡಿ, ಈ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಯೂಥಿಕಾಪುಷ್ಪಗಳ ತೊಟ್ಟು ಎಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಾಗಿದೆ; ಮತ್ತು ನಾನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಸೂಜಿಯ ಅಗ್ರಭಾಗವು ಮತ್ತೆಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿದೆ! ನಾನು ಈ ಸೂಜಿಯ ಕೊನೆಯಿಂದ ಸಣ್ಣದಾದ ಆ ಹೂಗಳ ತೊಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ರಂಧ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಮಾಡಿದ ಹೂಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡವರು ಯಾರೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪೋಣಿಸಿದಮಾಲೆಯೆಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ.

ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೂಮಾಲೆಗಳನ್ನೇ ಪೋಣಿಸುತಲಿದ್ದೆನು. ಬಾಲೀ ಗಂಜಿನ ಊರು ಮುಂದುಗಡೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಒಂದು ಪುಷ್ಪೋದ್ಯಾನವಿರುವುದು. ಅದರಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಜೀವನವು ನಡೆಯುತಲಿತ್ತು. ಫಾಲ್ಗುಣಮಾಸದಲ್ಲಿ ಹೂ ಬಿಡು ವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ತೋಟದಿಂದ ನಿತ್ಯವೂ ಹೂ ತಂದುಕೊಡು ವನು. ನಾನದನ್ನು ಮಾಲೆಯಾಗಿ ಪೋಣಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವೆನು. ತಂದೆಯು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕಲಕತ್ತಾನಗರದ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಾರುವನು. ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯು ಮನೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವಳು. ಅವಕಾಶವಿದ್ದರೆ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿ ಬ್ಬರೂ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವರು.

ಪುಷ್ಪಗಳ ಸ್ಪರ್ಶವು ಬಹಳ ಸುಂದರವಾದುದು. ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಬಹಳ ಸುಂದರವೆಂತಲೇ ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಘ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಸುಂದರವಾದದೇ ಹೌದು. ಆದರೆ ಹೂ ಕಟ್ಟಿ ಮಾರುವುದರಿಂದಲೇ ಸಂಸಾರವು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅನ್ನದ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೂ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ತಂದೆಯು ದರಿದ್ರನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದನು. ಮಿರಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಹೆಂಚಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ವಾಸಮಾಡುತಲಿದ್ದೆವು. ಆ ಮನೆಯಲ್ಲೊಂದುಕಡೆ ಹೂ ಹರಡಿ ಆರಿಸಿ ರಾಶಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾಲೆಮಾಲೆಯಾಗಿ ಪೋಣಿಸಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಲಿದ್ದೆನು. ತಂದೆಯು ಹೊರಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗುತಲೇ ನನ್ನ ಆಶೆಯ ಪ್ರಭಾತಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮೊಗ್ಗುಗಳು ಅರಳಿದವೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾಡುತ ಲಿರುವೆನು.

ಸಖಿಕಿಂಬ್ರವೀಮಿ ಚಿತ್ರಂ |
ನಿಶೇವಗಳಿತಂಪಯೊಮೇಧ್ಯ ||
ಚಿರಾಹಮರ್ಗಜಿಸಮಯ |
ಕ್ಷಿತ್ರಾಕಲಿಕಾವಿಕಾಸಯತಿ || ಎಂದು-

ರಾಮರಾಮ! ಇದುವರೆಗೂ ನಾನು ಹೆಂಗಸೋ ಗಂಡಸೋ ಗೊತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ, ನಾನು ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿಯದವರಿಗೆ ಹೇಳದಿರುವುದೇ ಒಳ್ಳೇದು. ನಾನು ಈಗ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಗಂಡಸೇ ಆಗಲಿ, ಹೆಂಗಸೇ ಆಗಲಿ, ಕುರುಡರಿಗೆ ವಿವಾಹವಾಗುವುದು ಬಹು ಕಷ್ಟ. ನಾನು ಕುರುಡಳೆಂದು ನನಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗದಿರುವುದು ದೌರ್ಭಾಗ್ಯವೋ ಸೌಭಾಗ್ಯವೋ ಕಣ್ಣು ಇಲ್ಲದವರೇ ತಿಳಿಯುವರು. ಅನೇಕ ಅಪಾಂಗರಂಗರಂಗಿಣಿಯರು ನನ್ನ ಚಿರಕೌಮಾರ್ಯದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅಯ್ಯೋ! ನಾನೂ ಕುರುಡಳಾಗದೇ ಹೋದೆನಲ್ಲಾ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಮದುವೆಯು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರಿಂದ ನನಗೆ ದುಃಖವಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಸ್ವಯಂವರೆಯಾಗಿದ್ದೆನು. ಒಂದುದಿನ ತಂದೆಯಹತ್ತರ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಕಲಕತ್ತಾಪಟ್ಟಣದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಮಾನ್ಯೂಮೆಂಟ್ (Monument) ಎಂಬುದು ಅದ್ಭುತವಾದುದೆಂತಲೂ, ಅತಿ ಉನ್ನತವಾಗಿ ಅಚಲವಾಗಿ ಚಂಡಮಾರುತಕ್ಕೂ ಅಲುಗದೆ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಸರಪಣಿ ಇದೆಯೆಂದು ಕೇಳಿ, ಯಾರೋ ಮಹಾದೊಡ್ಡ ಬಾಬುವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದೆನು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಮಾನ್ಯುಮೆಂಟನ್ನು (ಜಯಧ್ವಜವನ್ನು) ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟೆನು. ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಗಿಂತಲೂ ಮತ್ಯಾರು ದೊಡ್ಡವರು? ನಾನು ಮಾನ್ಯುಮೆಂಟಿನ ಮಹಿಷಿಯಾದೆನು.

ಕೇವಲ ಒಂದೇ ವಿವಾಹವಲ್ಲ. ನಾನು ಮಾನ್ಯುಮೆಂಟನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ನನಗೆ ಹದಿನೈದು ವರುಷ ವಯಸ್ಸು. ಹದಿನೇಳನೆಯ ವರುಷದಲ್ಲಿ (ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.) ಸುಮಂಗಲಿಯಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಮತ್ತೊಂದು ವಿವಾಹವು ಗಂಟುಬಿದ್ದಿತು. ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಳೀಚರಣವಸುವೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಕಾಯಸ್ಥನು ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಚೀನಾಬಜಾರನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾರಖಾನೆಯವನಿದ್ದನು. ಅವನೂ ಕಾಯಸ್ಥನು. ನಾನೂ ಕಾಯಸ್ಥಳು. ಆದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಅವರಿಗೆ ಒಳಿಕೆ ಇತ್ತು. ಕಾಳೀಚರಣವಸುವಿಗೆ ನಾಲ್ಕುವರುಷದ ಒಂದು ಗಂಡುಮಗುವಿತ್ತು. ಮಗುವಿನ ಹೆಸರು ವಾಮಾಚರಣ. ವಾಮಾಚರಣನು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಂದು ನಮ್ಮ ಮನೆ

ಯಲ್ಲಿ ಆಡಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಒಂದುದಿನ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮುಂದುಗಡೆ ಮದುವೆಗೆ ವರನನ್ನು ಬಾಣಬಿರುಸುಗಳ ಸಮೇತವಾಗಿ ದಿಬ್ಬಣದವರು ಮಂದಗಾಮಿಯಾದ ಚಂಡ ಮಾರುತದಂತೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತಲಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಶಾಮಚರಣನು ಅದುಯಾರು ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ನಾನು ಅವನು ವರನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಶಾಮಚರಣನು ನಾನೂ ವರನಾಗುತ್ತೇನೆಂದು ಅಳುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದನು.

ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗದೆ ಹೋಗಿ, ನೀನು ನನಗೆ ವರನಾಗು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಿಠಾಯಿನ ಚೂರನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಹೇಗೆ ನೀನು ನನ್ನ ವರನಾಗುವೆಯೆಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ ಮಗುವು ರೋದನವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಆಗುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಮಿಠಾಯಿ ಪೂರೈಸಿ, ಮಗುವು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ವರನು ಏನುಮಾಡ ಬೇಕೆ ? ಎಂದು ಕೇಳಿತು. ಮಗುವಿಗೆ ವರನು ಯಾವಾಗಲೂ ಮಿಠಾಯಿ ಯನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ನಂಬಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿ ಒಂದು ಪೂರೈಸಿದಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕೆಂದು ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದು, ವರನು ಹೂವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳಿದೆನು. ಶಾಮಾಚರಣನು ಸ್ವಾಮಿಯ ಕರ್ತವ್ಯಾಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡವನಾಗಿ ಹೂಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ನನಗೆ ಕೊಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅದು ಮೊದಲು ನಾನು ಅವನನ್ನು ವರನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಅವನು ನನಗೆ ಹೂಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಕೊಡುತಲಿದ್ದನು.

ನನಗೆ ಹೀಗೆ ಎರಡು ವಿವಾಹ. ಈಗಿನಕಾಲದ ಜಟಿಲೆಕುಟಿಲೆಯರನ್ನು * ನಾನು ಸಾಧ್ವಿಯಾದ ಪತಿವ್ರತೆಯೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ— ದಯವಿಟ್ಟು ಹೇಳಿ.

* ಜಟಿಲಾ—ಒಬ್ಬ ಋಷಿಪತ್ನಿ, ಇವಳಿಗೆ ಏಳು ಗಂಡಂದಿರು. ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೂಯತೇ ಹಿಪುರಾಣೇಽಪಿ ಜಟಿಲಾನಾಮಗೌತಮೀ | ಋಷೀನಧ್ಯಾಸಿತವತೀ ಸಪ್ತಧರ್ಮಭೃತಾಂಬರಾ || ಎಂದು ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಕುಟಿಲಾ, ರಾಧಿಕಾಭರ್ತೃರ್ಭಗಿನೀ, ರಾಧಿಕೆಯ ನಾದಿನಿ. ಶಬ್ದಕಲ್ಪದ್ರುಮ, ಎರಡನೆಯ ಸಂಪುಟ ೧೩೭ ನೇ ಪುಟ

ಎರಡನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ದೊಡ್ಡವರ ಮನೆಗೆ ಹೂವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡುವುದು ಬಹು ಕಷ್ಟ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಸಿಯರು ರಾಜವಾಡೆಗೆ ಪುಷ್ಪಸರಬರಾಯಿ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಆ ಕಾಲವು ಹೋಯಿತು. ಆದರೂ ಕಷ್ಟತಪ್ಪಿಲ್ಲ.

ತಂದೆಯು "ಹೂವು ಬೇಕೆ ಹೂವು" ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡು ರಸಿಕಮಹಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಮಾರುತಲಿದ್ದನು. ತಾಯಿಯು ಒಂದೆರಡು ಅರಸಿಕರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಕೊಡುತಲಿದ್ದಳು. ಆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮದಾಸ ಸದಯನ ಮನೆ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ರಾಮಸದಯಮಿತ್ರನು ನಾಲ್ಕೂವರೆ ಸ್ವಭಾವದವನು. ಹುಡುಗರದು ಒಂದು, ಸ್ವಂತದ್ದು ನಾಲ್ಕು, ಅವನಿಗೆ ಒಂದೂವರೇ ಗೃಹಣೀ—ಒಬ್ಬಳು ಅರ್ಧಗೃಹಣಿ. ಅವಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಾಯಿಲೆ ಮತ್ತು ವಯಸ್ಸಾದವಳು. ಅವಳ ಹೆಸರು ಭುವನೇಶ್ವರೀ. ಅವಳ ಉಬ್ಬಸದಿಂದ ಗಂಟಲಿನಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಕೇಳಿದರೆ ಆ ಹೆಸರಿಗೆ ಅರ್ಹಳಾಗಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಬೇಕಾದರೆ ರಾಮಮಣಿ, ಅಂದರೆ, ರಾಮದಾಸನ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಗಂಟೆ ಬಿದ್ದವಳೆಂದು ಹೆಸರು ಇಡಬಹುದು

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪೂರ್ಣಳಾದ ಒಂದು ಗೃಹಿಣಿಯಾದವಳ ಹೆಸರು ಲವಂಗಲತೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವಳ ತಂದೆಯು ಲಲಿತಲವಂಗಲತೆಯೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ರಾಮಸದಯನು ಹೆಚ್ಚು ಮಮತೆಯಿಂದ ಲಲಿತ—ಲವಂಗಲತಾ—ಪರಿಶೀಲನ ಕೋಮಲ-ಮಲಯ-ಸಮೀರೆ! ಎಂದು ಕರೆಯುವನು. ರಾಮಸದಯನು ಸ್ವಲ್ಪ ವಯಸ್ಸಾದವನು ಲಲಿತಲವಂಗಲತೆಯು ಯೌವನಸ್ಥಳು, ಹದಿನೇಳು ವರುಷ ವಯಸ್ಸು, ಚಿಕ್ಕಹೆಂಡತಿ, ಆದರಕ್ಕೆ ಅರಗಿಣಿಯಾಗಿಯೂ, ಗರ್ವಕ್ಕೆ ಗರ್ವಿಣಿಯಾಗಿಯೂ, ಮಾನಕ್ಕೆ ಮಾನಿನಿಯಾಗಿಯೂ ಸಮಯಸಗೆ ಮನಸ್ವರೂಪಳಾಗಿಯೂ, ಪೂರಾ ಹದಿನಾರಾಣೆ ಗೃಹಿಣಿಯಾಗಿದ್ದಳಲ್ಲದೆ, ರಾಮಸದಯನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಬೇಗದಕ್ಕೆಸ್ವರೂಪವಾಗಿಯೂ ಹಾಸಿಗೆಗೆ ಮಗ್ಗಲದಿಂಬಿಗೆ ಸ್ವರೂಪಳಾಗಿಯೂ, ವೀಳಯದೆಲೆಗೆ ಸುಣ್ಣ ಸ್ವರೂಪಳಾಗಿಯೂ, ಗ್ಲಾಸಿಗೆ ಜಲಸ್ವರೂಪಳಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಳು. ಅವಳು ರಾಮಸದಯನ ಜ್ವರಕ್ಕೆ ಕ್ವಯಿನೈನ್ (Quinine) ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಯೂ, ಕೆಮ್ಮಲಿಗೆ ಇಪಿಕಾ*

---

* ಇಪಿಕಾ—ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಮ್ಮಲಿಗೆ ಕೊಡುವ ಔಷಧ.

ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಯೂ ವಾಯುವಿಗೆ ಫ್ಲಾನೆಲ್ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಯೂ, ಅವನ ಆರೋಗ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಸ್ವರೂಪಳಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಳು.

ಕಣ್ಣುಗಳು ಇಲ್ಲ. ಲಲಿತಲವಂಗತೆಯನ್ನು ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ನೋಡಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವಳು ಸುರೂಪಿಯೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ರೂಪ ಹೋಗಲಿ ಒಳ್ಳೇ ಗುಣವಂತೆಯೆಂತಲೂ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಲವಂಗಲತೆಯು ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಗುಣವತೀ. ಗೃಹಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣಳು. ದಾನದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಹಸ್ತಳು. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸರಳತೆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವಿಷಮಯ ಅವಳ ಎಲ್ಲಾ ಗುಣಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದುದು ಏನೆಂದರೆ; ಆ ವಯಸ್ಸಾದ ಗಂಡನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತವಾದ ಪತಿಭಕ್ತಳು. ಯಾವ ಯೌವನಸ್ಥಳೂ ಕೂಡ ಎಂತಹ ಯುವಕನಾದ ಸೌಂದರ್ಯನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟು ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿರಳು. ಅವನ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಮಾಡುವಳು. ಗಂಡನು ಅಂಚು ಇಲ್ಲದ ಧೋತ್ರವನ್ನುಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಅದನ್ನು ಕೂಡದೆಂದು ಹೇಳಿ ಭಾರಿ ಧೋತ್ರಗಳನ್ನು ಅಗಸನಿಗೆ ಹಾಕಿ, ತಾನೇ ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಒಗೆದು ಅದನ್ನುಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ, ಆ ಅಂಚಿಲ್ಲದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ದರಿದ್ರರಾದವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವಳು. ಬಲವಂತದಿಂದ ಸುಗಂಧವಾದ ಅತ್ತರುಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚುವಳು. ಗಂಡನ ಸುಲೋಚನಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಡೆದುಹಾಕಿಬಿಟ್ಟು ಅದರ ಭಂಗಾರದ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಮದುವೆಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವಳು. ಯಾವಾಗಲೂ ಅವನ ಸುಖಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಲವಂಗಲತೆಯು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೂವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಳು. ನಾಲ್ಕಾಣೆ ಬಾಳುವ ಹೂವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುವಳು. ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ, ನಾನು ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದವಳಾಗಿದ್ದೆ. ನನಗೆ ಉಪಕಾರವಾಗಲೆಂದು ಕೊಡುವಳು. ಆದರೆ ಹೂವನ್ನು ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟಕೂಡಲೇ ಇಂತಹ ಕೆಟ್ಟ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಏತಕ್ಕೆ ತಂದೆ ಎಂದು ಗದರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಳು. ದುಡ್ಡು ಕೊಡುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಬೇಕೆಂದು ಆರು ಕಾಸಿನ ಬಿಲ್ಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವಳು. ರೂಪಾಯಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅದು ತನ್ನದಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿಬಿಡುವಳು. ಇನ್ನೊಂದುತಡವೆ ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದರೆ ಬೈದು ಓಡಿಸಿಬಿಡುವಳು. ಅವಳನ್ನು ಧರ್ಮಿಷ್ಟಳೆಂದು ಹೊಗಳಿದರೆ ಹೊಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವಳು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ರಾಮುಸದಯನ ಮನೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ನಡೆಯುವುದು ಬಹು ಕಷ್ಟವಾಗುತಲಿತ್ತು. ಆದರೂ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯು ಅವಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಕಾಲಕ್ಷೇಪನಾದರೆ ಅದರಿಂದ

ಸಂತುಷ್ಟರಾಗುತಲಿದ್ದೆವು. ಲವಂಗಲತೆಯು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಗೂಡೆಗೂಡೆ ಹೂವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ರಾಮಸದಯನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ಹಾಸುವಳು. ಗಂಡಹೆಂಡಿರಿಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ಮನಸ್ಸು ಒಂದಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಯಹಾಗೆ ಒಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಬ್ಬರು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಲಿದ್ದರು.

ಲವಂಗಲತೆಯು ಇಷ್ಟು ದುಡ್ಡು ಕೊಡುತ್ತಲಿದ್ದರೆ ದೊಡ್ಡವರ ಮನೆಗೆ ಹೂವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ ಕಷ್ಟವೇತಕ್ಕೆ? ಹಾಗಾದರೆ ಕೇಳಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಒಂದುದಿನ ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಜ್ವರ ಬಂದಿತ್ತು. ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಹೋಗಕೂಡದು; ಲವಂಗಲತೆಗೆ ನನ್ನ ಹೊರತು ಬೇರೆಜನರು ಹೂತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕೊಡುವವರು ಇಲ್ಲ. ನಾನೇ ಲವಂಗಲತೆಗೋಸ್ಕರ ಹೂವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಹೊರಟೆ. ಅಂಧಳೇ ಹೌದು. ಅದು ಹೇಗಾದರೂ ಆಗಲಿ; ಕಲಿಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಗಳೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ನಖದರ್ಪಣದಲ್ಲಿತ್ತು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೋಲನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸರ್ವತ್ರ ಹೋಗಬಲ್ಲವಳಾಗಿದ್ದೆನು. ಯಾವಾಗಲೂ ಬಂಡಿ ಮತ್ತು ಕುದುರೆಯ ಕಾಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಅನೇಕತಡವೆ ಪಾದಚಾರಿಗಳು ಮೈಮೇಲೆ ಬೀಳುವರು. ಅವರು ಇವಳು ಅಂಧಯುವತಿಯೆಂದು ಹಾದಿಬಿಡದೆ, ಎಲೆ! ನೋಡಿಕೊಂಡು ಒರಕೂಡದೆ, ಕುರುಡಿಯೆ? ಎಂದಂದುಕೊಳ್ಳುವರು. ನಾನು "ಉಭಯತಃ" ಎಂದಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆನು.

ಹೂವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಲವಂಗಲತೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದೆ. ಲವಂಗಲತೆಯು ನೋಡಿ, ಏನೇ ಕುರುಡಿ! ಪುನಃ ಹೂವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸಾಯುತ್ತ ಬೀಳುತ್ತ ಬಂದಿಯಾ? ಎಂದಳು. ಕುರುಡಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ನನಗೆ ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಉರಿಯುತಲಿತ್ತು. ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡುತಲಿದ್ದೆ. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಯಾರೋ ಬರುವ ಶಬ್ದವು ಕೇಳಿಸಿತು. ಯಾರೋ ಬಂದರು. ಬಂದವರು, ಇದು ಯಾರು? ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ! ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ! ಎಂದು ಕರೆಯಬೇಕಾದರೆ ಯಾರು ಇರಬೇಕು? ರಾಮಸದಯನ ಮಗ. ರಾಮಸದಯನ ಯಾವ ಮಗ! ದೊಡ್ಡಮಗನ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಒಂದುದಿನ ಕೇಳಿದ್ದೆನು. ಅದು ಅಷ್ಟು ಅಮೃತಮಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಕರ್ಣವಿವರವನ್ನು ತುಂಬಿ ಸುಖವುಂಟಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವನು ಚಿಕ್ಕಬಾಬುವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆನು.

ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನು ಈಸಲ ಮೃದುವಾದ ಕಂಠದಿಂದ, ಅವಳು ಕುರುಡ ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ನಾನು, ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿಯಾಗಲಿ ದೊಡ್ಡವರ ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸಾದೇನೆ? ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಲವಂಗಲತೆಯು, ಏಕೆ? ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿಯಾದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡಮನೇ ಹೆಂಗಸಾಗಬಾರದೇನು? ಎಂದಳು.

ಚಿಕ್ಕಬಾಬುವು ಅಪ್ರತಿಭನಾಗಿ, ಆಗಬಾರದದೇತಕ್ಕೆ? ಇವಳು ದೊಡ್ಡವರ ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತಾಳೆ ಏಕೆ ಅಂಧಳಾದಳು? ಎಂದನು.

ಲವಂಗ—ಇವಳು ಜನ್ಮಾಂಧಳು.

ಚಿಕ್ಕಬಾಬು—ನೋಡಲೆ?

ಚಿಕ್ಕಬಾಬುವು ವಿದ್ಯಾವಂತನಾಗಿದ್ದನು. ಇತರ ವಿದ್ಯೆಗಳೊಂದಿಗೆ ದುಡ್ಡನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವ ಆಶೆಯಿಲ್ಲದೆ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದನು. ಜನರು ಶಚೀಂದ್ರಬಾಬುವು (ಅದೇ ಚಿಕ್ಕಬಾಬುವಿನ ಹೆಸರು) ಬಡವರಿಗೆ ದುಡ್ಡು ಇಲ್ಲದೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಲಿತನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು, ನೋಡಲೇ? ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವೆಯೋ ಅಮ್ಮ? ಎಂದನು.

ನಾನು ಗಾಬರಿಗೊಂಡು, ಎದ್ದು ನಿಂತೆನು.

ಚಿಕ್ಕಬಾಬು—ನನ್ನ ಕಡೆ ನೋಡು.

ನೋಡುವದೆಲ್ಲಿ? ನನ್ನ ಪಿಂಡ!

ಚಿಕ್ಕಬಾಬು—ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣು ತಿರುಗಿಸು?

ಕುರುಡ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಶಬ್ದಭೇದಿಯಾದ ಬಾಣವನ್ನು ಬೀರಿದೆನು. ಚಿಕ್ಕಬಾಬು ಹೇಳಿದಹಾಗೆ ಸರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ನನ್ನ ಗಲ್ಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮುಖವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿದನು.

ಡಾಕ್ಟರೀಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿಯಾಕಿ ಸುಟ್ಟರು! ಆ ಚುಬುಕಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ನನಗೆ ಪ್ರಾಣವೇ ಹೋದಹಾಗಾಯಿತು.

ಆ ಸ್ಪರ್ಶವು ಪುಷ್ಪಮಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ಆ ಸ್ಪರ್ಶದಲ್ಲಿ ಯೂಥಿಕಾ ಮಲ್ಲಿಕಾ ಜಾಜ್ಞಿಕಾಮಿನಿ ಗುಲಾಬಿ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲಾ ಪುಷ್ಪಗಳ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಘ್ರಾಣ ಮಾಡಿದೆನು. ನನ್ನ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೂ ತಲೆಯಮೇಲೂ ಹೂವು. ನನ್ನ ಉಡುಪೆಲ್ಲ ಹೂವು. ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ರಾಶಿ ತುಂಬಿದಹಾಗೆ ಬೋಧೆಯಾಯಿತು. ಆಹಾ! ಏನುಹೇಳಲಿ! ಯಾವ ವಿಧಾತನು ಈ ಕುಸುಮಮಯವಾದ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದನೋ! ಮೊದಲೇ ಕುರುಡಿಯ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ನೀವು ಅರಿಯಲಾರಿರಿ

ಯೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೇನಷ್ಟೆ. ಆಹಾ! ಆ ನವನೀತದಂತಿರುವ ಆ ಸುಕುಮಾರವಾದ ಪುಷ್ಪ ಗಂಧಮಯವಾದ ವೀಣಾಧ್ವನಿಯಹಾಗಿದ್ದ ಸ್ಪರ್ಶ! ವೀಣಾಧ್ವನಿಯಹಾಗಿರುವ ಸ್ಪರ್ಶವೆಂಬುದನ್ನ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವರು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಅರಿಯುವರು? ನನ್ನ ಸುಖದುಃಖಗಳು ನನಗೇಕೆ ಇದ್ದುಕೊಳ್ಳಲಿ. ಆ ಸ್ಪರ್ಶವು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಎಷ್ಟು ವೀಣಾಧ್ವನಿಯು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳುತ್ತೇನೋ ಅದನ್ನು ವಿಲೋಲಕಟಾಕ್ಷಕುಶಲಿನಿಯರಾದ ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗಬಲ್ಲದೆ?

ಚಿಕ್ಕಬಾಬು—ಇಲ್ಲ, ಈ ಕುರುಡು ಹೋಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ.

ನನಗೆ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿದ್ರೆ ಹೋಯಿತು.

ಲವಂಗ—ಅದು ಹೋಗದಿದ್ದರೆ. [illegible] ನೋಡಿದರೆ ಕುರುಡಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುವಿರಾ?

ಚಿಕ್ಕಬಾಬು—[illegible] ನಿನಗೆ ಇನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾಗಿಲ್ಲವೇ?

ಲವಂಗ—ಇಲ್ಲ, ದುಃಖ [illegible] ಆಗುತ್ತೆ.

ಚಿಕ್ಕಬಾಬು—[illegible] ದುಃಖ ಕೊಡುವೆಯಾ?

ಲವಂಗಲತೆಯು ಕೋಪದಿಂದ [illegible] ಹುಡುಗನನ್ನು ನಾನೆಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣೆ! ನನಗೆ ದುಃಖ ಇದ್ದರೆ [illegible] ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲವೆ? ಒಳ್ಳೆಯದು ಮದುವೆ ಆಗುವವರು ಯಾರು! [illegible] ಅದನ್ನು ಹೇಳಿ. ನಾನು ಹೆಂಗಸು, ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಯಾಗುವವರು ಯಾರು? ಎಂದಳು.

ಚಿಕ್ಕಬಾಬುವು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನೂ ನಕ್ಕು, ಹಾಗಾದರೆ, ಅಮ್ಮ! ನೀನು ದುಃಖ ಇಡು, ನಾನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದನು.

ನಾನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಲವಂಗಲತೆಯನ್ನು ಅವಳು ಹಾಳಾದಳೆಂದು ಬೈದುಕೊಂಡು ಆ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಎದ್ದು ಹೊರಟುಹೋದೆನು.

ಆಗಿನಿಂದಲೇ ದೊಡ್ಡವರ ಮನೆಗೆ ಹೂ ಸರಬರಾಯಿಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಬಹಳಬಾರಿಯೆಂದು ತೋರಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಎಲೈ ಬಹುಮೂರ್ತಿಮಯಳಾದ ವಸುಂಧರೆ! ನೀನು ನೋಡುವುದು ಹೇಗೆ? ನೀನು ಧರಿಸಿರುವ ಅಸಂಖ್ಯವಾದ ಅಚಿಂತನೀಯವಾದ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡುವುದು ಹೇಗೆ? ಜನರು ಯಾವ್ಯಾವದನ್ನು ಸುಂದರವಾದುದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಗೆ ನೋಡುತ್ತಿ? ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯವಾದ ಬಹು ಪ್ರಕೃತಿವಿಶಿಷ್ಟವಾದ

ಜೀವಜಂತುಗಳು ವಿಹರಣ ಮಾಡುತ್ತವೆ; ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಗೆ ನೋಡುತ್ತಿ? ತಾಯಿ! ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸಾರಸಂಚಿತವಾದುದು ಪುರುಷಜಾತಿ, ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ನೋಡುತ್ತಿ? ಹೇಳೆ? ಆ ಪುರುಷಜಾತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಯಾರ ಶಬ್ದಸ್ಪರ್ಶವು ಇಷ್ಟು ಸುಖಕರವಾದುದೋ ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ನೋಡುತ್ತಿ? ತಿಳಿಯಹೇಳೆ, ತಾಯಿ!—ಹೇಳೆ! ನೋಡುವುದನ್ನು ಹೇಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿ? ನೋಡುವುದೆಂದರೇನು? ನೋಡುವುದು ಹೇಗೆ ಇದೆ? ನೋಡಿದರೆ ಯಾವರೀತಿ ಸುಖವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ? ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತಪರ್ಯಂತವಾದರೂ ಈ ಸುಖಮಯವಾದ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ನಾನು ನೋಡಬಾರದೆ? ತೋರಿಸೆ, ತಾಯಿ! ಹೊರಗಿನ ಕಣ್ಣು ನಿಮೀಲಿತವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಅದು ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಇರಲಿ, ತಾಯಿ!—ನನ್ನ ಹೃದಯಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕಣ್ಣನ್ನು ವಿಕಸಿತವಾಗಿ ಮಾಡು. ನಾನು ಒಂದುಸಲ ಏಕಾಂತದೊಳಗೆ ಏಕಾಂತವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ನನ್ನಾಶೆಯು ದಣಿಯುವಷ್ಟು ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ನಾರೀಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ನಾನೇತಕ್ಕೆ ನೋಡಬಾರದು? ನೋಡುವುದುಮಾತ್ರ—ಅದರಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಕೇಡಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೂ ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೂ ಪಾಪವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಇಚ್ಛಾಮಾತ್ರದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಯಾವ ದೋಷ ಮಾಡಿದೆ, ಯಾವಾಗಲೂ ನೋಡಕೂಡದೆ?

ಇಲ್ಲ! ಇಲ್ಲ! ಅದೃಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿನೋಡಿದೆ, ಕೇವಲ ಶಬ್ದ ಸ್ಪರ್ಶಮಾತ್ರ, ಇನ್ನೇನೂ ಇಲ್ಲ.

ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ವಿದೀರ್ಣಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೋಡುವುದನ್ನು, ಅಂದರೆ, ರೂಪವನ್ನು ನೋಡುವುದನ್ನು ಯಾರೂ ತೋರಿಸರೆ? ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯು ಎದ್ದಿತು. ಯಾರೂ ತಿಳಿಯಹೇಳಲಿಲ್ಲ, ಯಾರೂ ಕುರುಡಳ ದುಃಖವನ್ನು ಅರಿಯಲಾರರು.

ಮೂರನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಅದುಮೊದಲು ನಾನು ನಿತ್ಯವೂ ರಾಮಸದಯನ ಮಿತ್ರನ ಮನೆಗೆ ಹೂವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತಲಿದ್ದೆ. ಏತಕ್ಕೆ ಹೋಗುತಲಿದ್ದೆನೋ ಅರಿಯೆನು. ಕಣ್ಣು ಇಲ್ಲದವಳಿಗೆ ಈ ಪ್ರಯತ್ನವೇತಕ್ಕೆ? ಅವಳು ನೋಡಳು, ಕೇವಲ ಮಾತಿನ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳುವ ಭರವಸೆಮಾತ್ರ, ಶಚೀಂದ್ರಬಾಬುತಾನೇ ಏತಕ್ಕೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಮಾತ,

ನಾಡುವನು ? ಅವನು ಇರುವುದು ಮುಂದಿನ ಸದರಮಹಲಿನಲ್ಲಿ, ನಾನು ಹೋಗುವುದು ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ; ಅವನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಆಗಲಾದರೂ ಅವನು ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಬರುವ ಸಂಭವವಿತ್ತು ; ಅದೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಒಂದು ವರುಷಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಸತ್ತುಹೋದಳು. ಪುನಃ ವಿವಾಹವಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ಬರುವ ಭರವಸೆಯಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲಾದರು ಕೆಲಸಬಿದ್ದಾಗ ತಾಯಿಯಹತ್ತಿರ ಒರುವನು. ನಾನು ಹೂವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅವನೂ ಬರುವಸಂಭವನೇನು ? ಕೇವಲ ಒಂದು ಶಬ್ದವನ್ನುಮಾತ್ರ ಕೇಳುವ ಆಶೆ, ಅದೂ ಕೂಡ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಫಲವುಳ್ಳದ್ದಾಗಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ, ಆದರೂ ಕುರುಡಳು ಪ್ರತ್ಯಹವೂ ಹೂವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಯಾವ ದುರಾಶೆಗೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳೋ ನಾನರಿಯೆ. ನಿತ್ಯವೂ ನಿರಾಶಳಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಏತಕ್ಕೆ ಹೋದೆನೋ ? ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಬರಬಾರದೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತಿದ್ದೆನು. ಪ್ರತ್ಯಹವೂ ಈ ಸಂಕಲ್ಪವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತಲಿತ್ತು, ನಿತ್ಯವೂ ಪುನಃ ಹೋಗುತಲಿದ್ದೆ, ಯಾರೋ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊಗಲ್ಪಟ್ಟವಳಹಾಗೆ ಹೋಗುತಿದ್ದೆ. ಪುನಃ ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವುದು, ಪುನಃ ಹೋಗಕೂಡದೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ, ಪುನಃ ಹೋಗುತಲಿದ್ದೆನು ; ಹೀಗೆ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡುತಲಿದ್ದೆನು.

ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏತಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸುತಲಿದ್ದೆನು, ಹೆಂಗಸರು ಪುರುಷರ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಮುಗ್ಧರಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವುಳ್ಳವರಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೆನು, ನಾನು ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದವಳು, ಯಾರ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ? ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಏತಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು ? ಮಾತು ಕೇಳಬೇಕೆಂತಲೆ ? ಯಾವರಮಣಿಯೇ ಆಗಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಕೇವಲ ಮಾತಿನ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಉನ್ಮತ್ತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆಂದು ಯಾರು ಯಾವಾಗಕೇಳಿದ್ದಾರೆ ? ನಾನು ಒಬ್ಬಳುಮಾತ್ರ ಹಾಗಾದೆನೆ ? ಅದು ಸಂಭವ ಹೇಗೆ ? ಹಾಗಾಗಿದ್ದರೆ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ವಾದಕನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೇತಕ್ಕೆ ? ಸಿತಾರು, ವೀಣೆ, ಸಾರಂಗ ಇತ್ಯಾದಿ ವಾದ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಶಚೀಂದ್ರನ ಕಂಠವು ಸುಸ್ವರವಾದುದೋ ? ಅದು ಸುಳ್ಳು.

ಹಾಗಾದರೆ ಆ ಸ್ಪರ್ಶನೆ ? ನಾನು ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಕುಸುಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೇನೆ. ಹಾಸಿಕೊಂಡು ಕೂಡ ಮಲಗಿದ್ದೇನೆ. ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬಾಚಿಕೊಂಡು ತಿರುಗಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಆ ಸ್ಪರ್ಶವು ಕೋಮಲವಾದುದೆ ?

ಆದಿರಲಾರದು. ಹಾಗಾದರೆ ಯಾವದು ? ಈ ಕುರುಡಿಗೆ ಅದು ಯಾವುದೆಂಬುದನ್ನು ಯಾರು ತಿಳಿಯಹೇಳಬಲ್ಲರು ?

ನಿಮಗೇ ತಿಳಿಯದು, ಇತರರಿಗೆ ತಿಳಿಯಹೇಳುವಿರಿ ಹೇಗೆ ? ನಿಮಗೆ ಕಣ್ಣುಗಳಿವೆ, ರೂಪವನ್ನು ನೋಡುತ್ತೀರಿ; ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ; ನಾನು ತಿಳಿದಿರುವುದು ಏನೆಂದರೆ, ರೂಪವೆಂಬುದು ನೋಡುವವನ ಮಾನಸಿಕವಿಕಾರಮಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಶಬ್ದವೂ ಮಾನಸಿಕವಿಕಾರ, ರೂಪವು ರೂಪವಂತನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ, ರೂಪವು ನೋಡುವವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದೆ. ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನವಾದ ರೂಪವಂತನನ್ನಾಗಿ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲವೇತಕ್ಕೆ ? ಎಲ್ಲರೂ ಒಬ್ಬನಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತವುಳ್ಳವರಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇತಕ್ಕೆ ? ಆ ರೂಪವೆಂಬುದು ಶಬ್ದವೂ ಸಹ ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರತಕ್ಕದ್ದು. ರೂಪವೆಂಬುದು ದರ್ಶಕನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸುಖಮಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಶಬ್ದವೂ ಶ್ರೋತೃವಿನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸುಖಮಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಸ್ಪರ್ಶವೂ ಸ್ಪರ್ಶಕನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸುಖಮಾತ್ರ. ನನಗೆ ರೂಪಸುಖದ ಮಾರ್ಗವು ಬಂಧವಾಗಿರುವ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಶಬ್ದಸ್ಪರ್ಶಗಂಧವು ರೂಪಸುಖದ ಹಾಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವಮಯವಾಗಲಾರದೇನು ?

ಶುಷ್ಕವಾದ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಮಳೆಬಿದ್ದರೆ ಅದು ಉತ್ಪಾದನಿಯಾಗಲಾರದೇನು ? ಶುಷ್ಕವಾದ ಕಾಷ್ಠದಮೇಲೆ ಬೆಂಕಿಯು ಬಿದ್ದರೆ ಅದು ಜ್ವಲಿಸಲಾರದೇನು ? ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ ಸ್ಪರ್ಶದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ ಏಕೀಭಾವ ರಮಣಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸುಪುರುಷನ ಸಂಸ್ಪರ್ಶವಾದರೆ ಪ್ರೇಮವು ಏತಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟದಿರುವುದು ? ಈಗ ನೀವು ಕಂಡಹಾಗೆ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಹೂ ಅರಳುವುದು. ಮೇಘವು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಚಂದ್ರನು ಗಗನದಲ್ಲಿ ವಿಹಾರಮಾಡುವನು. ಜನಶೂನ್ಯವಾದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕೋಕಿಲವು ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡದ ಆ ಸಾಗರದ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ರತ್ನವು ಪ್ರಭಾಸಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂಧಕಾರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರೇಮವು ಹುಟ್ಟುವುದು—ನನ್ನ ನಯನಗಳು ನಿರುದ್ಧವಾಗಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಸ್ಫುಟಿತವಾಗಲಾರದೇನು ?

ಆಗಲಾರದೆ ಇರದು, ಆಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಹಾಗಾಗುವುದು ನನಗೆ ಕಷ್ಟವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಮೂಕನ ಕವಿತ್ವವು ಅವನಿಗೆ ಕಷ್ಟದಾಯಕವಾದುದು, ಕಿವುಡನಿಗೆ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗ ಹುಟ್ಟುವುದಾದರೆ ಅದು ಅವನಿಗೆ ಕಷ್ಟವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು, ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಗಾನವನ್ನು ತಾನೇ ಕೇಳಲಾರ; ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಯಸಂಚಾರವುಂಟಾಗಿರುವುದು ಹಾಗೆಯೇ ಕಷ್ಟಜನಕವಾದುದು,

ಪರರ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡುವುದು ಹೇಗೆ? ನಾನು ನನ್ನ ಸ್ವಂತಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಯಾವಾಗಲೂ ನೋಡಿದವಳಲ್ಲ, ರೂಪ! ರೂಪ! ನನ್ನ ರೂಪ ಎಂತಹದುದು? ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ರಜನಿಯೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಅಲ್ಪವಾದ ಒಂದು ಬಿಂದು ಹೇಗೆ ಕಂಡಿತು? ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಯಾರಾದರೂ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಪುನಃ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಇಷ್ಟವುಳ್ಳವರಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನೀಚಾಶಯನಾದ ಅಲ್ಪಮನುಷ್ಯನೇ ಆಗಲಿ, ನನಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡವನು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೇ? ನಯನಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾರಿಯು ಸುಂದರಿಯಾಗಳು, ನನಗೆ ನಯನಗಳಿಲ್ಲ, ಹಾಗಾದರೆ ಶಿಲ್ಪಿಯು ಕಲ್ಲನ್ನು ಕಡೆದು ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಏತಕ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ? ಹಾಗಾದರೆ ವಿಧಾತನು ಈ ಪಾಷಾಣದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಸುಖದುಃಖಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಪ್ರಣಯದಲ್ಲಿ ಆಶಾಪರವಶವಾದ ಹೃದಯವನ್ನೇತಕ್ಕೆ ಹುಗಿದಿಟ್ಟನು? ಪಾಷಾಣಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗಬೇಕಾದ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದೆನು, ಪಾಷಾಣಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾದ ಸುಖವೇತಕ್ಕೆ ಹೊಂದಲಿಲ್ಲ? ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಈ ತಾರತಮ್ಯವೇತಕ್ಕೆ? ಅನಂತವಾದ ದುಷ್ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಕೂಡ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾರೆ, ನಾನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಏನು ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ? ಇಹಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ವಿಧಾತನೂ ಇಲ್ಲ; ವಿಧಾನವೂ ಇಲ್ಲ; ಪಾಪಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ದಂಡಪುರಸ್ಕಾರಗಳಿಲ್ಲ, ನಾನು ಪ್ರಾಣವಿಡುವೆನು.

ನನ್ನ ಈ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕವರುಷಗಳು ಕಳೆದುಹೋದವು. ಇನ್ನು ಅನೇಕ ವರುಷಗಳು ಬರುವ ಸಂಭವವುಂಟು, ವರುಷವರುಷಕ್ಕೂ ಬಹು ದಿನಗಳು, ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಬಹು ದಂಡಗಳು, ದಂಡದಂಡಕ್ಕೂ ಬಹು ಮುಹೂರ್ತಗಳು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ, ಒಂದು ಕಣ್ಣುರೆಪ್ಪೆ ಮುಚ್ಚುವ ಹೊತ್ತು ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ನೋಡಲಾರವೆ? ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ ಕಣ್ಣುತೆರದು ನೋಡುವದಾದರೆ ಸ್ಪರ್ಶಮಯವಾದ ಈ ವಿಶ್ವಸಂಸಾರವೇನು, ನಾನೇನು, ಶಚೀಂದ್ರನು ಯಾರು? ಎಂದು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ನಾನು ನಿತ್ಯವೂ ಹೂವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತಲಿದ್ದೆ; ಚಿಕ್ಕ ಬಾಬುವಿನ ಮಾತಿನ ಶಬ್ದಶ್ರವಣವು ನಿತ್ಯವೂ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ ಒಂದೊಂದ ದಿವ ಶ್ರವಣವಾಗುತಲಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆಹ್ಲಾದವನ್ನು ಹೇಳಲಾರೆ. ಮೇಘವು ಜಲದಿಂದ

ತುಂಬಿ ಗರ್ಜನೆಮಾಡಿ ಮಳೆ ಕರೆದಾಗ ಮೇಘಕ್ಕೆ ಆಹ್ಲಾದವುಂಟಾಗುತ್ತದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ; ನನಗೆ ಅಂತಹ ಆಹ್ಲಾದವುಂಟಾಗುತಲಿತ್ತು. ನನಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ಕೂಗಿ ಗರ್ಜಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವುಂಟಾಗುವುದು. ನಿತ್ಯವೂ ಚಿಕ್ಕಬಾಬುವಿಗೆ ಕೆಲವು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಮೊಗ್ಗುಗಳಿಂದ ಒಂದು ತೋಡಾ ಕಟ್ಟಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಅವನ ಕೈಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸುತಲಿದ್ದೆನು. ಆದರೆ ಒಂದು ದಿನವಾದರೂ ಕಟ್ಟಲಾರದೆ ಹೋದೆನು. ಲಜ್ಜೆಯೊಂದು ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿ ಬರುವುದು; ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಹೂ ಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ ಆದಕ್ಕವನು ಕ್ರಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿರುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಬರುವುದು. ಈ ದುಃಖದಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಪುಷ್ಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವನಿಗೋಸ್ಕರ ಕಟ್ಟುವೆನು, ಹೇಗೆ ಕಟ್ಟುವೆನು ? ಅದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಟ್ಟಿದ್ದನ್ನೂ ಎಂದೂ ನೋಡಿಲ್ಲ.

ಇತ್ತಲಾಗಿ ಈರೀತಿಯಾಗಿ ನನ್ನ ಹೋಗಿಬರೋಣವು ಒಂದು ಅಚಿಂತನೀಯವಾದ ಫಲೋದಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು, ಅದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತೇಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಮಾತನಾಡುತಲಿದ್ದಾಗ ಕೇಳಿ ಅದು ಸ್ವಲ್ಪ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಒಂದು ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲವಾದಮೇಲೆ ನಾನು ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತಲಿದ್ದಾಗ ನಿದ್ರೆ ಬಂತು. ಏನೋ ಒಂದು ಶಬ್ದವಾಗಿ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಎಚ್ಚರವಾದಮೇಲೆ ನನ್ನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಮಾತನಾಡುವ ಶಬ್ದವು ಕಿವಿಗೆ ಬಿತ್ತು, ದೀಪವು ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಎಚ್ಚರವಾದುದು ಗೊತ್ತಾದ ಹಾಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೆಸರು ಬಂದುದರಿಂದ ನಾನು ಏನೂ ಉಸುರದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೇಳುತಲಿದ್ದೆನು.

ತಾಯಿ—ಹಾಗಾದರೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ?

ತಂದೆ—ಗೊತ್ತಾಗದೆ ಮತ್ತೇನು ? ಅಂತಹ ದೊಡ್ಡಮನುಷ್ಯರು ಮಾತುಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ ಇನ್ನು ಅಡ್ಡಿಯುಂಟೆ ? ಅದಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಹಣವು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಂತಹ ಹೆಣ್ಣು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿದರೂ ಸಿಕ್ಕದು.

ತಾಯಿ—ಅವರು ಏತಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟುಮಾಡಬೇಕು ?

ತಂದೆ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಅವರು ನಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಕಂಗಾಳಿಗಳಲ್ಲ; ಒಂದೆರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಎಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗ ಏನು ರಜನಿ ನಾನು ಕೇಳುವ ಹಾಗೆ ರಾಮಸದಯನ ಹೆಂಡತಿ ವಿವಾಹದ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿದಳೋ ಅದು ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ರಜನಿಯು ನಿತ್ಯವೂ ಅವಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೋಗಿಬರುತ್ತಾಳೆ.

ಮೊದಲುದಿನ ಅವಳು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕುರಿತು ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟರೆ ಕುರುಡಿಯನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವನು ಯಾರೆಂದು ಕೇಳಿದಳು, ಹುಡುಗಿಗೂ ಇವಳು ದಯಾಪರಳು, ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸುವಳೆಂದು ಭರವಸೆಯೂ ಹುಟ್ಟಿ ಅವಳು ನಿತ್ಯವೂ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಾಳೆ, ಅದು ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಲವಂಗಲತೆಯೂ ಹುಡುಗಿಯೂ ಮದುವೆಗೋಸ್ಕರ ಕಾತುರಳಾಗಿರಬಹುದೆಂತಲೂ, ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಹುಡುಗಿಗೆ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ ಎಂತಲೂ ಯೋಚಿಸಿರುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ, ಅದಲ್ಲದೆ ಚಿಕ್ಕಬಾಲುವೂ ಸಹ ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು ಹರನಾಥನಸುವಿನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ, ಗೋಪಾಲನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಅವರವರು ಮಾತನಾಡುತಲಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದೆ.

ಹರನಾಥನು ರಾಮಸದಯನ ಮನೆಯ ಆಳು. ಗೋಪಾಲನೆಂಬುವನು ಆಳಿನ ಮಗ. ಗೋಪಾಲನ ಸಮಾಚಾರವೂ ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಗೊತ್ತುಂಟು. ಗೋಪಾಲನಿಗೆ ಮುವತ್ತು ವರುಷ ವಯಸ್ಸು. ಒಬ್ಬ ಹೆಂಡತಿ ಇದ್ದಾಳೆ; ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ. ಗೃಹಧರ್ಮಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಗೃಹಿಣಿಯೊಬ್ಬಳಿದ್ದಾಳೆ; ಸಂತಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಅಂಧಪತ್ನಿಯನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನಿಗೆ ಆಕ್ಷೇಪವಿರಲಾರದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆನು. ಅದಲ್ಲದೆ ಲವಂಗಲತೆಯು ಅವನಿಗೆ ದುಡ್ಡು ಕೊಡುವಳು. ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಗೋಪಾಲನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹವು ನಡೆಯುವುದು ಗೊತ್ತಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದೆನು. ಅವನು ದುಡ್ಡಿನ ಆಶೆಗೆ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತು ವರುಷದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೂಡ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೊಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟರೆ ಜಾತಿ ಬಂದೀತೆ? ನನ್ನ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಂಧಳಾದ ಮಗಳು ಉದ್ಧಾರವಾದಳೆಂದು ತಿಳಿದರು. ಅವರು ಸಂತೋಷಚಿತ್ತರಾದರು. ನನ್ನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಆಕಾಶವೇ ಕಳಚಿಬಿದ್ದ ಹಾಗಾಯಿತು.

ಆ ಮಾರನೇದಿನ ನಾನು ಲವಂಗಲತೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಕೂಡದೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆನು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವಳ ಕೆಟ್ಟ ಮೋರೆಗೆ ಬೆಂಕಿಹಾಕಿತೆಂದು ಸಹಸ್ರವಾಗಿ ಬೈದೆನು. ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹೋಗಿ ಸಾಯಬೇಕೆಂದು ಇಷ್ಟವುಂಟಾಯಿತು. ಕೋಪಗೊಂಡವಳಾಗಿ ಹೋಗಿ ಲವಂಗಲತೆಯನ್ನು ಹೊಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸು ಬಂತು. ದುಃಖದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಸುರಿಸಲಾರಂಭವಾಯಿತು. ನಾನು ಲವಂಗಲತೆಗೆ ಏನುಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವಳು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟು ಅತ್ಯಾಚಾರ ನಡೆಸಲುದ್ಯುಕ್ತಳಾದಳು? ಬಹುಶಃ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳನ್ನು ನಡಿಸೋಣದರಿಂದ ದೊಡ್ಡಮನುಷ್ಯರು

ಸುಖಿಯಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆನು. ಹಾಗೆ ದೊಡ್ಡವರ ಸ್ವಭಾವವು ನಿಜವಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಜನ್ಮಾಂಧಳಾಗಿ ದುಃಖಿಯಾದವಳನ್ನು ಹೊರ್ತು ಬೇರೆ ಯಾರು ಅವಳ ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲವೆ? ಪುನಃ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದುದಿನ ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವಳನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಬಂದುಬಿಡಬೇಕೆಂತಲೂ, ಪುನಃ ಹೋಗಕೂಡದೆಂತಲೂ, ಪುನಃ ಅವಳಿಗೆ ಹೂವನ್ನು ಕೊಡಕೂಡದೆಂತಲೂ, ಪುನಃ ಅವಳ ದುಡ್ಡು ಮುಟ್ಟಕೂಡದೆಂತಲೂ, ತಾಯಿಯು ಹೂವು ಮಾರಿ ಅವಳಿಂದ ರೂಪಾಯಿ ತಂದರೆ, ಆದರಿಂದ ಬಂದ ಅನ್ನವನ್ನು ತಿನ್ನಕೂಡದೆಂತಲೂ, ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಸಾಯುವುದೇ ಮೇಲೆಂತಲೂ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡೆನು. ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡವಳಾದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಪರಪೀಡೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದುಂಟೆ? ಎಂದು ಕೇಳುವೆನೆಂತಲೂ, ನಾನು ಅಂಧಳು—ಅಂಧಳೆಂದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ದಯೆ ತೋರಿಸಬೇಡವೆ? ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸುಖವನ್ನೂ ಅರಿಯದವಳಿಗೆ ಜಾವಳಪರಾಧವೇನೇನೂ ಇಲ್ಲದೆ ಕಷ್ಟಕೊಡುವುದು ನಿನಗೇನು ಸುಖ? ಎಂದು ಕೇಳುವೆನೆಂತಲೂ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡೆನು. ಈಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡುದಾಗೆಲ್ಲಾ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅಶ್ರುಧಾರೆಯು ತಾನಾಗಿಯೇ ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸುರಿಯಲಾರಂಭವಾಗಿ, ಈಗಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂಬ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿದುದೆಲ್ಲಾ ಮರೆತುಹೋದೀತೆಂಬ ಭಯವುಂಟಾಯಿತು.

ಯಥಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ರಾಮಸದಯನ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ. ಹೂವನ್ನು ತೆಗದುಕೊಂಡು ಹೋಗಕೂಡದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವಳು, ಬರೀಕೈಲಿ ಹೋಗಲು ಲಜ್ಜೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಹೋಗಿ ಏನೆಂದು ಹೇಳಿ ಕೂತುಕೊಳ್ಳಲಿ? ಮೊದಲಿನಂತೆ ಕೈಲಿ ಹೂವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ; ಆದರೆ ಈಹೊತ್ತು ತಾಯಿಗೆ ತಿಳಿಸದೆ ಹೋದೆ.

ಹೂವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆ—ತಿರಸ್ಕರಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಲವಂಗಳ ಹತ್ತಿರ ಕೂತುಕೊಂಡೆ. ಏನು ಹೇಳಿ ಮಾತಿಗೆ ಉಪಕ್ರಮಿಸಲಿ? ಹರಿ! ಹರಿ! ಏನು ಹೇಳಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಿ? ಮುಖಸ್ತುತಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಂಕಿ ಎದ್ದು ಉರಿಯುವಾಗ ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಉರಿಯನ್ನಡಗಿಸಲಿ? ಏನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ! ಮಾತು ಕಥೆ ನಡೆಸಲಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅಳುವಹಾಗೆ ಆಯಿತು.

ಭಾಗ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಲವಂಗಲತೆಯೇ ಮಾತೆತ್ತಿ, ಕುರುಡಿ! ನಿನಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುವುದೆಂದಳು.

ನನಗೆ ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಬೆಂಕಿಯಾಗಿ, ನಾನು ಸತ್ತು ಬೂದಿಯಾದೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಲವಂಗ—ಏತಕ್ಕೆ ? ಚಿಕ್ಕಬಾಬು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಏತಕ್ಕೆ, ಆಗ ಕೂಡದೆ ?

ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಉರಿದು, ನಾನು ನಿನಗೇನು ತಪ್ಪುಮಾಡಿದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

ಲವಂಗಲತೆಯು ಕೋಪಗೊಂಡು, ಅಯ್ಯೋ ! ಹೆಣ್ಣೆ ! ನಿನಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುವ ಮನಸ್ಸು ಇಲ್ಲವೇನೆ ? ಎಂದಳು.

ನಾನು ತಲೆಯನ್ನಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ, ಇಲ್ಲವೆಂದೆನು.

ಲವಂಗಲತೆಯು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೋಪವಶಳಾಗಿ, ಎಂತಹ ಪಾಪಿಷ್ಟಳೆ, ನೀನು ! ನಿನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರುತಾನೇ ಯಾರೇ ? ಎಂದಳು.

ನಾನು—ಇಷ್ಟ.

ಲವಂಗಲತೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ನಾನು ಕುಲಭ್ರಷ್ಟಳೆಂತಲೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಏತಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸದಿರುವಳು ಎಂತಲೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ರಾಗಾಂಧಳಾಗಿ, ಆಹಾ ! ಹೆಣ್ಣೆ ! ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಸಬರಿಕೆಯಿಂದ ಹೊಡದು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ನಾನು ಎದ್ದೆ— ನನ್ನ ಎರಡು ಅಂಧ ಚಕ್ಷುಗಳಿಂದ ನೀರು ಸುರಿಯುತಲಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಲವಂಗಲತೆಗೆ ತೋರಿಸದೆ ಮುಖವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡೆನು. ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟೆ. ಹೊರಟವಳು ಮೆಟ್ಲುಗಳ ಹತ್ತಿರ ತಡಮಾಡುತಲಿದ್ದೆ. ಲವಂಗಲತೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲು ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಮಾತುಗಳು ಯಾವವೂ ಏತಕ್ಕೆ ಬಾಯಿನಿಂದ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಯಾರದೋ ನಡೆದುಬರುವ ಶಬ್ದವು ಕಿವಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಅಂಧಕರ ಶ್ರವಣಶಕ್ತಿಯು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಪ್ರಖರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ನಾನು ಆ ಪದಶಬ್ದವನ್ನು ಒಂದೆರಡು ಸಲವೆ ಕೇಳಿದ್ದೆನು. ಅದು ಇಂತಹವರದೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಮೆಟ್ಲುಗಳಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆನು. ಚಿಕ್ಕಬಾಬುವು ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದನು. ನೋಡಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಬರುತಲಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ನೋಡಿದನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ನೋಡಿದವನು, ಏತಕ್ಕೆ ರಜನಿ ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಎಲ್ಲಾ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೆ ! ಕೋಪ ಹೋಯಿತು ! ಅಪಮಾನವನ್ನು ಮರತೆ ! ದುಃಖವನ್ನು ಮರತೆ ! ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ, ಏತಕ್ಕೆ ರಜನಿ? ಎಂಬುದು ಶಬ್ದವಾಗಲಾರಂಭವಾಯಿತು. ನಾನು ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ—ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದೆರಡುಸಲವೆ ಕೇಳಲಿ—ನಾನದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಇಂಪುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆ.

ಚಿಕ್ಕ ಬಾಬು ಪುನಃ, ರಜನಿ ! ಅಳುವುದೇತಕ್ಕೆ ? ಎಂದನು.

ನನ್ನ ಹೃದಯವು ಆನಂದದಿಂದ ತುಂಬುತ್ತ ಬಂತು. ಕಣ್ಣಿನ ನೀರು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಕ್ಕಿತು. ನಾನು ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೂ ಕೇಳಲಿ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ನಾನು ಎಂತಹ ಭಾಗ್ಯವತಿ ! ವಿಧಾತನು ನನ್ನನ್ನು ಅಂಧಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನೇ ಹೊರ್ತು ದೇವರದಯದಿಂದ ಕಿವುಡಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡೆ.

ಅವನು ಪುನಃ, ಏತಕ್ಕೆ ಅಳುತ್ತಿ ? ಯಾರಾದರೂ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ನಾನು ಈಸಲ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆನು—ಅವನ ಸಂಗಡ ಮಾತನಾಡುವ ಸುಖವನ್ನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವಾಗ ಏತಕ್ಕೆ ಬಿಡಬೇಕು ?—ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನು ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಳೆಂದು ಹೇಳಿದೆನು.

ಚಿಕ್ಕಬಾಬುವು ನಕ್ಕು, ಅವಳ ಮಾತನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೆಗದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ ; ಅವಳ ಬಾಯಿಯೇ ಅಂತಹದು. ಆದರೆ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೇದು, ಯಾವುದನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ನನ್ನ ಜತೇಲಿ ಬಾ, ಈ ಕೂಡಲೆ ಪುನಃ ಅವಳು ಒಳ್ಳೇ ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತಾಳೆ ಎಂದನು.

ಅವನ ಸಂಗಡ ಹೋಗಬಾರದೇತಕ್ಕೆ ? ಅವನು ಕರೆದರೆ ಪುನಃ ಕೋಪವುಳಿಯುವುದೆ ? ನಾನೆದ್ದೆನು. ಅವನ ಜತೇಲಿ ಹೋದೆ, ಅವನು ಮೆಟ್ಲು ಹತ್ತಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ನಾನೂ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಹತ್ತಿದೆ ಅವನು ನೀನು ನೋಡಲಾರೆ, ಮೆಟ್ಲು ಹತ್ತುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದನು.

ನನ್ನ ಮೈ ಕಂಪಿತವಾಯಿತು. ಸರ್ವ ಶರೀರವು ರೋಮಾಂಚವಾಯಿತು. ಅವನು ನನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು ! ಹಿಡಿಯಕೂಡದು. ಜನರು ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಿಂದಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ನನ್ನ ನಾರಿ ಜನ್ಮವು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಲಿ ! ನಾನು ಇತರರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಕಲಿಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ಸಂದಿ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿಯೂ ತಿರುಗಬಲ್ಲೆ. ಆದರೆ ಚಿಕ್ಕಬಾಬುವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕಬಾಬು—ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ ? ಯಾವ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಿ ? ಸರಿಯಾದ ಮಾತೇ ಸಿಕ್ಕದು-ಚಿಕ್ಕಬಾಬು ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು.

ಪ್ರಭಾತದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮವು ಪ್ರಫುಲ್ಲವಾಗಿ ಅದರ ದಳಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಕೈ ಸುತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿತೋ, ಅಥವಾ ಗುಲಾಬಿ ಹೂಗಳನ್ನು ಮಾಲೆ ಕಟ್ಟಿ ಯಾರಾದರೂ ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಸುತ್ತಿದರೋ ಎಂಬಹಾಗೆ ತೋರಿತು ! ನನಗೆ ಇನ್ನೇನೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಾಣ ಹೊರಗೆ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲವೇತಕ್ಕೆ ? ಎಂದು ಹೊಳೆಯಿತು,

ಕರಗಿ ನೀರಾಗಿ ಅವನೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಸೇರಿಹೋಗಕೂಡದೆ ಎಂದು ಇಷ್ಟವುಂಟಾಯಿತು. ಶಚೀಂದ್ರನೂ ನಾನೂ ಸಹ ಎರಡು ಹೂಗಳಾಗಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಒಂದು ವನವೃಕ್ಷದ ಕೊಂಬೆಗೆ ನೇತಾಡಕೂಡದೆ ಎಂದು ಆಶೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಇನ್ನೂ ಏನೇನೋ ಆಶೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಜ್ಞಾಪಕವಿಲ್ಲ. ಮೆಟ್ಲು ಹತ್ತಿದಮೇಲೆ ಚಿಕ್ಕಬಾಬುವು ಕೈ ಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಪುನಃ ಪ್ರಪಂಚದ ಜ್ಞಾನವು ಬಂತು. ಅದರೊಂದಿಗೆ. ಏನುಮಾಡಿದೆ, ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರ! ತಿಳಿಯದೆ ಏನು ಮಾಡಿದೆ! ಎಂದು ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಯಿತು. ನೀನು ನನ್ನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಮಾಡಿದೆ. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಗ್ರಹಿಸು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಿಡು. ನೀನು ನನಗೆ ಸ್ವಾಮಿ; ನಾನು ನಿನಗೆ ಪತ್ನಿ. ಇಹಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಂಧಳಾದ ಈ ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿಗೆ ಮತ್ಯಾರೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಲಾರರು, ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡೆನು.

ಐದನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಚಿಕ್ಕಬಾಬು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ರಜನಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಿದೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿ, ಅವಳು ಅಳುತ್ತಾಳೆಂದನು. ಚಿಕ್ಕತಾಯಿಯು ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ನೋಡಿ; ಅಪ್ರತಿಭಳಾಗಿ, ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಒಳ್ಳೇ ಮಾತನಾಡಿ ಹತ್ತಿರ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಸವತಿಯ ಮಗನ ಸಂಗಡ ನಡೆದ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳಲಾರದೆ ಹೋದಳು. ಚಿಕ್ಕಬಾಬುವು ಚಿಕ್ಕ ತಾಯಿಯು ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದನು. ನಾನು ಮನೆಗೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆ.

ಇತ್ತಲಾಗಿ ಗೋಪಾಲಬಾಬುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನ ಮದುವೆಯ ಪ್ರಯತ್ನವು ನಡೆಯಲಾರಂಭವಾಯಿತು. ನಾನೇನು ಮಾಡಲಾಪೆ? ಹೂ ಕಟ್ಟುವುದು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟು ಈ ಮದುವೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಆಗದಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿ? ಎಂದು ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಯೋಚನೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ, ಈ ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಗೆ ಆನಂದ; ತಂದೆಗೆ ಉತ್ಸಾಹ; ಲವಂಗಲತೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ. ಚಿಕ್ಕಬಾಬು ಘಟಕ! ನಾನು ಅಂಧಳೊಬ್ಬಳು ಇದರ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಲಿ? ಯಾವ ಉಪಾಯವೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಹೂ ಕಟ್ಟುವುದು ನಿಂತುಹೋಯಿತು. ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ನಾನು ವಿವಾಹದ ಆನಂದದಿಂದ ವಿಹ್ವಲಚಿತ್ತಳಾಗಿ ಮಾಲೆ ಕಟ್ಟುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟೆನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು.

ಈಶ್ವರನು ನನಗೆ ಒಂದು ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಗೋಪಾಲಬಾಬುವಿಗೆ ಮದುವೆಯಾದವಳು ಇದ್ದಾಳೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೆನಷ್ಟೆ. ಅವಳ ಹೆಸರು ಚಂಪಾ–ಅವಳ ತಂದೆಯು ಇಟ್ಟ ಹೆಸರು ಚಂಪಕಲತೆ. ಚಂಪಳೇ ಈ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಳು. ಅವಳು ಬಹಳ ಘಟ್ಟವಳ್ಳಿ ಹೆಂಗಸು. ಮನೆಗೆ ಸವತಿ ಬಾರದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಏನೇನು ಆಗಬೇಕೋ ಆ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕಡಮೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಹೀರಾಲಾಲನೆಂಬುವನು ಅವಳಿಗೆ ತಮ್ಮನಾಗಬೇಕು. ಅವಳಿಗಿಂತ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೂವರೆ ವರುಷ ಚಿಕ್ಕವನು. ಹೀರಾಲಾಲನು ಮದ್ಯವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವನು. ಅದೂ ಸ್ವಲ್ಪವಲ್ಲ. ಗಾಂಜಾ ಸಹಾ ಸೇದುತ್ತಾನೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಅವನ ತಂದೆಯು ಅವನಿಗೆ ಓದುಬರಹ ಕಲಿಸಲಿಲ್ಲ–ಯಾವಪ್ರಕಾರದಿಂದಲೋ ಅವನು ಕೈಅಕ್ಷರವನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಂಡು ಚನ್ನಾಗಿ ಬರೆಯುವನು. ಇಷ್ಟಕ್ಕೇನೇ ರಾಮಸದಯನು ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಒಂದು ಗುಮಾಸ್ತಗಿರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ಪಾನಧಾರಿಯಾದುದರಿಂದ ಆ ಉದ್ಯೋಗವು ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ಅನಂತರ ಹರನಾಥನು ಎಂಬುವನು ಇವನ ಕೆಟ್ಟ ನಡತೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳದೆ, ಲಾಭದ ಆಶೆಗೋಸ್ಕರ ಹೀರಾಲಾಲನನ್ನು ಪಾಲಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಷಾಪನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಷಾಪಿನಲ್ಲಿ ಲಾಭವು ಹಾಗಿರಲಿ, ಸಾಲವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ವ್ಯಾಪಾರ ನಿಂತುಹೋಗಿ ಷಾಪು ಮುಚ್ಚಿದ್ದಾಯಿತು. ಇದಾದಮೇಲೆ ಹೀರಾಲಾಲನು ಒಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಸ್ಕೂಲ್ ಮೇಷ್ಟರಾದನು. ಆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪಾನಕ್ಕೆ ಮದ್ಯ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಅವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಪರಾರಿಯಾಗಿ ಬಂದುಬಿಟ್ಟನು. ಅದಾದಮೇಲೆ ಅವನು ಒಂದು ನ್ಯೂಸಪೇಪರನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಲದಿನ ಚನ್ನಾಗಿ ಲಾಭ ಬಂತು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ದುಡ್ಡುಕಾಸು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಓಡಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅಶ್ಲೀಲತೆ, ವ್ಯಭಿಚಾರ ಮುಂತಾದ ಕಾರಣದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಹವೂ ಪೋಲೀಸರಾಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರಬೇಕಾಗಿ ಬಂದುದರಿಂದ ಭಯಹುಟ್ಟಿ ನ್ಯೂಸಪೇಪರನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಮಾಯವಾಗಿ ಹೋದನು. ಕೆಲದಿನಗಳಮೇಲೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ತೇಲಿಬಂದವನಹಾಗೆ ಎದ್ದು ಬಂದು ಚಿಕ್ಕಬಾಬುವಿನ ಹತ್ತಿರ ಮುಸಾಯೆಬಿ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಚಿಕ್ಕಬಾಬುವಿನ ಹತ್ತಿರ ಪಾನಾದಿ ನಡತೆಯಿಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ತಾನಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಸರಿದನು. ಜೇರೆಯುವಾಸುಗಳು ತೋರುವ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿ ತಾನೇ ಅವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಾಟಕಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾನೇಜರಾದನು. ಅಲ್ಲಿ ಖರ್ಚು ಹುಟ್ಟದೆ ಹೋಗಿ ಆ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು.

ಈ ಭವಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮತ್ಯಾವ ಕೂಲ ಕಿನಾರೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ಗತ್ಯಂತರ ರಹಿತನಾಗಿ ಪ್ರಕೃತ ತನ್ನ ಅಕ್ಕನಾದ ಚಂಪಕೆಯ ಶೀರೆ ಶೆರಗನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದನು.

ಚಂಪಕೆಯು ತಮ್ಮನನ್ನು ಸ್ವಕಾರ್ಯೋದ್ಧಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಿಯಮಿಸಿದಳು. ಹೀರಲಾಲನು ಅಕ್ಕನ ಹತ್ತಿರ ಸಮಾಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ರೂಪಾಯಿನ ಮಾತೇನೋ ನಿಜವಷ್ಟೆ; ಈ ಕುರುಡಿಯನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಂಡವನಿಗೆ ಆ ರೂಪಾಯಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೋ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಚಂಪಕೆಯು ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂದೇಹವನ್ನು ಹರಿಸಿದಳು. ಹೀರಾ ಲಾಲನಿಗೆ ದುಡ್ಡಿನ ಅಗತ್ಯ ಬಹಳವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಆ ಕೂಡಲೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ತಂದೆಯು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ನಾನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದದೆ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿನ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ಅಪರಿಚಿತನಾದವನು ಬಂದು ತಂದೆಯ ಸಂಗಡ ಮಾತನಾಡುವ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಅವರವರ ಮಾತು ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಹೀರಾಲಾಲನ ಕಂಠಸ್ವರವು ಅತಿ ಕರ್ಕಶವಾಗಿ ಕೇಳು ವುದಕ್ಕೆ ಕಠೋರವಾಗಿತ್ತು.

ಹಿರಾಲಾಲ—ಸವತಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದೇತಕ್ಕೆ ?

ತಂದೆಯು ದುಃಖಭಾವದಿಂದ, ಏನು ಮಾಡಲಿ! ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಮದುವೆ ಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ವಯಸ್ಸಾದರೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ ! ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಹೀರಾಲಾಲ—ನಿಮ್ಮ ಮಗಳಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಚನೆ ಏತಕ್ಕೆ?

ತಂದೆಯು ನಕ್ಕು ನಾನಾದರೋ ಬಡವ. ಹೂವನ್ನು ಮಾರಿ ಕಾಲಹಾಕು ತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಯಾರು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ? ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಅವಳು ಕಣ್ಣು ಇಲ್ಲದ ಹುಡುಗಿ, ಮತ್ತು ವಯಸ್ಸುಕೂಡ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಹೋಗಿದೆ ಎಂದನು.

ಹೀರಾ—ವರನಿಗೆ ಅಭಾವವೇನು ? ನನಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ನಾನೇ ಮದುವೆಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಈಗಿನ ಕಾಲಗಲ್ಲಿ ಜನರು ವಯಸ್ಸಾದ ಹೆಣ್ಣನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾನು “ದಿ. ಲ್ಯಾಬೇರಿಯನ್ ಟೈಂಸ್” ಎಂಬ ನ್ಯೂಸಪೇಪರಿಗೆ ಎಡಿಟರಾಗಿದ್ದಾಗ ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗರಿಗ ಹೆಚ್ಚು ವಯಸ್ಸಾಗಿ ದೊಡ್ಡವರಾದಮೇಲೆ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟೋ ಆರ್ಟಿಕಲಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಓದಿ ಆಕಾಶದ ಮೇಘವೇ ಗರ್ಜಿ ಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ! ಛಿ! ಛಿ! ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗರನ್ನು ದೊಡ್ಡವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಯೇ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ; ಬನ್ನಿ! ದೇಶದ ಉನ್ನತಿ ಗೋಸ್ಕರ ನನ್ನನ್ನು Example (ಎಗ್ಝಾಂಪಲ್-ಉದಾಹರಣ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ) Set (ಏರ್ಪಾಡು) ಮಾಡು. ನಾನೇ ಈ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಆಗ ನಾನು ಹೀರಾಲಾಲನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಚೆಗೆ ಕೇಳಿದೆ. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಅನುಮಾನಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹಿಂಜರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿ, ಇಂತಹ ದೊಡ್ಡ ಪಂಡಿತನಾದ ಅಳಿಯನನ್ನು ಕೈಬಿಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತೆಂದು ದುಃಖಪಟ್ಟು, ಕಡೆಗೆ, ಮಾತು ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಈಗ ಬದಲಾಯಿಸುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಶಚೀಂದ್ರಬಾಬುವೇ ಯಜಮಾನನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನೇ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಸುವನು. ಅವನು ಹೇಗೆ ಮಾಡುವನೋ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನೇ ಗೋಪಾಲ ಬಾಬುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಹೀರಾ—ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನೀನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯುವೆ? ದೊಡ್ಡವರ ಮರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಕಷ್ಟ. ಅವರನ್ನ ನಂಬಬೇಡ. ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೀರಾ ಲಾಲನು ತಂದೆಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಏಕಾಂತವಾಗಿ ಹೇಳಿದ. ಅದು ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯು ಅದು ಹೇಗೆ? ಇರಲಾರದು. ನನ್ನ ಮಗಳು ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದಹುಡುಗಿ ಎಂದನು.

ಹೀರಾಲಾಲನು ಭಗ್ನಮನೋರಥನಾಗಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿದನು. ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಯೂ ನೋಡಿ, ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮದ್ಯವಿಲ್ಲವೆ? ನಿಜ, ಇರಲಾರದೆಂದು ಹೇಳಿ ಕೊಂಡನು. ತಂದೆಯು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಮದುವೆ! ಏತಕ್ಕೆ ಇಡಲಿ? ಎಂದನು.

ಹೀರಾಲಾಲನು ಮದ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಕೇವಲ ಪಂಡಿತನ ಹಾಗೆ ನಟಿಸಿ, ನಿಮಗೆ ಎಚ್ಚರಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರ ಸಂಗಡ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳಸಬೇಕಾದರೆ ಅದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇ ಇರಬೇಕು. ಇಲ್ಲ ದಿದ್ದರೆ ಗೌರವವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದನು.

ಈ ಮಾತು ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೋರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಅವನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟನು. ಹೀರಾಲಾಲನು ಮದುವೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮದ್ಯಪಾನದಲ್ಲಿಯೂ ದೇಶದ ಉನ್ನ ತಿಗೆ ಎಗ್ಝಾಂಪಲ್‌ಸೆಟ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕದೆ ಕ್ಷುಣ್ಣನಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಆರನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಲಗ್ನವು ಬಹಳ ಹತ್ತಿರವಾಯಿತು, ಒಂದೇದಿನ ಉಳಿಯಿತು. ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ! ನಿಷ್ಕೃತಿಯಿಲ್ಲ! ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ ಉಕ್ಕುತ್ತಿರುವ ವಾರಿರಾಶಿಯು ಗರ್ಜಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಮುಣುಗಿ ಹೋಗುವೆನು.

ಆಗ ಲಜ್ಜೆಗೆ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತಾಯಿಯ ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡ ವಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಅಳುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದೆನು. ಕೈ ಮುಗಿದುಕೊಂಡು, ನನಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಡ, ನಾನು ಹೀಗೆಯೇ ಮುದಿಯಾಗುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡೆನು.

ತಾಯಿಯು ವಿಸ್ಮಿತಳಾಗಿ ಏತಕ್ಕೆ ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಏತಕ್ಕೆ ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಲಾರದೆ ಹೋದೆನು. ಸುಮ್ಮನೆ ಕೈ ಮುಗಿದುಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನೆ ಅಳುತ್ತಿದ್ದೆನು. ತಾಯಿಯು ವಿರಕ್ತಳಾಗಿ ಕೋಪಗೊಂಡು ಬೈದಳು. ಕಡೆಗೆ ತಂದೆಗೆ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಳು, ತಂದೆಯೂ ಬೈದು ಹೊಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಏನೇನೂ ಹೇಳಲಾರದೆ ಹೋದೆ.

ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ : ನಿಷ್ಕೃತಿಯಿಲ್ಲ ! ಮುಣುಗಿದೆ !

ಆ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ಇದ್ದೆ. ತಂದೆಯು ಮದುವೆ ಖರ್ಚಿಗೆ ಹಣವನ್ನೊದಗಿಸಲು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ತಾಯಿಯೂ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಬಾಗಲನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಮುಚ್ಚಿದ್ದೆನು. ವಾಮಾಚರಣನು ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಬಾಗಲು ತಳ್ಳಿಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಬಂದರು. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲುಶಬ್ದವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಮ್ಮ ! ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

ಉತ್ತರ—ನಿನ್ನ ಯಮ.

ಮಾತೇನೋ ಕೋಪಯುಕ್ತವಾದ ಮಾತಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಕಂಠವಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಭಯಪಡಲಿಲ್ಲ. ನಕ್ಕು, ನನ್ನ ಯಮ ಯಾರು ಇದ್ದಾನೆ ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟು ದಿನವೆಲ್ಲಿದ್ದೆ ? ಎಂದೆನು.

ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಕೋಪವು ಶಾಂತವಾಗಲಿಲ್ಲ, ಅವಳು, ಈಗ ಗೊತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿಯುವೆ. ದೊಡ್ಡ ಮದುವೆಯ ಗದ್ದಲ ! ಕೆಟ್ಟ ಮೋರೆಯವಳೆ ! ದುರ್ಭಾಗ್ಯಳೆ ! ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಬೈಗಳ ಪರಂಪರೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಬೈಗಳು ಸಮಾಪ್ತವಾದ ಮೇಲೆ ಆ ಮಧುರಭಾಷಿಯು ನೋಡೆ ! ಕುರುಡಿ ! ನನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾದೆಯೋ, ಮದುವೆಯಾಗಿ ಯಾವ ದಿನ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುವೆಯೋ, ಆ ದಿನವೇ ನಿನಗೆ ವಿಷವನ್ನು ತಿನ್ನಿಸಿ ಕೊಂದುಹಾಕುತ್ತೇನೆಂದಳು.

ಸ್ವಯಂ ಚಂಪಾ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಆದರಿಂದ ಕೂಡಮ್ಮ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಹೇಳಿ, ಕೇಳಮ್ಮ, ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಮಾತನಾಡುವದುಂಟೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅಷ್ಟು ಬೈಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಆದರದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಚಂಪಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಶೀತಳವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು.

ನಾನು-ಕೇಳೆ, ತಾಯಿ! ಈ ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ನೀನು ಎಷ್ಟು ವಿರಕ್ತಳಾಗಿದ್ದೀಯೋ ನಾನೂ ಅಷ್ಟು ವಿರಕ್ತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಈ ವಿವಾಹವು ನಡೆಯದಿರಲು ಏನು ಮಾಡ ಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಯಾತರಿಂದ ಈ ವಿವಾಹವು ನಿಂತು ಹೋಗಬಹುದೋ ಅದನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲೆಯಾ?

ಚಂಪಳು ವಿಸ್ಮಿತಳಾಗಿ, ಹಾಗಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಕೂಡ ದೇತಕ್ಕೆ? ಎಂದಳು.

ನಾನು—ಸಾವಿರಸಲ ಹೇಳಿದೆ. ಏನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಚಂಪ—ಬಾಬುಗಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರ ಕಾಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಕೂಡದೆ?

ನಾನು—ಅದರಿಂದಲೂ ಏನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಚಂಪಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚಿಸಿ, ಹಾಗಾದರೆ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೀಯಾ? ಎಂದಳು.

ನಾನು—ಏನು?

ಚಂಪ—ಎರಡು ದಿನ ಔತುಕೊಂಡಿರುವಿಯಾ?

ನಾನು—ಎಲ್ಲಿ ಔತುಕೊಂಡಿರಲಿ? ನನಗೆ ಸ್ಥಳವೆಲ್ಲಿ?

ಚಂಪಳು ಪುನಃ ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚಿಸಿ, ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿರು ವೆಯಾ? ಎಂದಳು.

ಕೆಟ್ಟದ್ದೇನು? ಈ ಅಪಾಯದಿಂದುದ್ಧಾರವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ ವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ನಾನು ಕಣ್ಣು ಇಲ್ಲದವಳು, ಹೊಸ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗುವವರು ಯಾರು? ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾರೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದೆನು.

ಚಂಪಳು ನನ್ನ ಸರ್ವನಾಶಕ್ಕೆ ಕುಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳ ಮೂರ್ತಿಮತಿಯಾಗಿ ಬಂದಿ ದ್ದವಳು, ಅದರ ಯೋಚನೆ ನಿನಗೆ ಬೇಡ, ಅದರ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾನು ಮಾಡು ತ್ತೇನೆ, ನಾನು ಸಂಗಡ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ; ಅವನ ಸಂಗಡ ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ; ನೀನು ಹೋಗುವುದು ನಿಜವೊ? ಹೇಳೆಂದಳು.

ಮುಣುಗಿ ಹೋಗುವವನಿಗೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಲಿಗೆಯಂತೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದೊಂದೇ ನನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಉಪಾಯವೆಂದು ನನಗೆ ಬೋಧೆಯಾಯಿತು. ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೆನು.

ಚಂಪಳು, ಒಳ್ಳೇದು, ಸರಿಯಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡಿರು. ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮಲಗಿದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಬಂದು ಬಾಗಲು ತಟ್ಟುತ್ತೇನೆ, ಹೊರಗೆ ಹೊರಟು ಬಂದುಬಿಡೆಂದಳು.

ನಾನು ಸಮ್ಮತಳಾದೆನು.

ರಾತ್ರಿ ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಹರದಲ್ಲಿ ಬಾಗಲನ್ನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ತಟ್ಟಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ನಾನು ಎಚ್ಚರವಾಗಿದ್ದೆ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಸೀರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾಗಲು ತೆರೆದು ಹೊರಗೆ ಹೊರಟೆ ಚಂಪಳು ನಿಂತಿದ್ದಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವಳ ಜತೇಲಿ ಹೋದೆ. ಇದು ಕೆಟ್ಟಕೆಲಸ, ಹೀಗೆ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಒಂದು ಸಲ ಯೋಚಿಸಿದೆ, ಎರಡು ಸಲ ಯೋಚಿಸಿದೆ. ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಮನಸ್ಸು ಕಳವಳಗೊಂಡಿತು, ನಿಜ. ಆದರೆ ಆಗ ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೆ. ವಿವಾಹದ ಮಾತು ನಿವೃತ್ತಿಯಾದಕೂಡಲೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವೆನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆನು.

ನಾನು ಚಂಪಳ ಮನೆಗೆ—ಅತ್ತಿಗೆಯ ಮನೆ? ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಚಂಪಳು ಕೂಡಲೇ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು. ಸಾವಕಾಶವಾದರೆ ಗಂಡನು ಕಂಡಾನೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಅವಸರಪಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು. ಅವಳು ನನ್ನ ಜತೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದವನ ಸಂಗಡ ಹೋಗಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವಳು ತ್ವರೆಪಡಿಸಿದ ಅವಾಂತರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯು ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ನನ್ನ ಜತೆಗೆ ಬಂದವನು ಯಾರು ಇರಬಹುದು? ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಿರಿ. ಹೀರಾಲಾಲನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಳು.

ಹೀರಾಲಾಲನ ಕೆಟ್ಟ ಚರಿತ್ರೆಯು ಆಗ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಯುವಾಪುರುಷ, ನಾನು ಯುವತಿ, ಅವನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಹೋಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಇದು ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಆದರೆ ಆಗ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುವವರು ಯಾರು? ನಾನು ವೀಧಿಗಳ ಮಾರ್ಗವು ತಿಳಿಯದು. ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆ. ಶಬ್ದಘಟಿತವಾದ ಗುರುಹುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ರಾತ್ರಿಯಾದುದರಿಂದ ನಿಶ್ಶಬ್ದವಾಗಿದೆ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೋದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಆ ಪಾಪಾತ್ಮವಾದ ವಿವಾಹ! ಯುಕ್ತವಿಲ್ಲದೆ ಹೀರಾಲಾಲನ ಜತೇಲಿ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಆಗ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಅನಾಥಳಿಗೆ ಸಹಾಯಕರು ಇದ್ದರೂ ಒಂದೇ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಒಂದೇ; ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ದೇವರು ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಲವಂಗಲತೆಯಹಾಗೆ ಪೀಡಿತರಾದವರನ್ನ ಪೀಡಿಸಲಾರ; ಅವನಿಗೆ ದಯೆಯುಂಟು, ಶಕ್ತಿಯುಂಟು. ಆದಕಾರಣ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕಾಪಾಡುವನು; ನನ್ನಂತಹವಳಿಗೆ ಅಲ್ಲದೆ ದಯೆಯನ್ನು ಮತ್ಯಾರಿಗೆ ತೋರಿಸುವನೆಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡೆನು.

ಆಗ ಐಶಿಕ ಅಂದರೆ ಈಶ್ವರ ಸಂಬಂಧವಾದ ನಿಯಮವು ವಿಚಿತ್ರವಾದುದೆಂದು ನಾನು ಅರಿತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಅತೀತವಾದುದು. ನಾವು ಯಾವುದನ್ನು ದಯೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೋ ಈಶ್ವರನ ಅನಂತವಾದ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಅದು ದಯೆಯೆಂದು ಆಗಲಾರದು. ನಾವು ಯಾವುದನ್ನು ಪೀಡನವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೋ ಈಶ್ವರನ ಅನಂತ ವಾದ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಅದು ಪೀಡನವಲ್ಲ. ಆಗ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರುವ ಅನಂತವಾದ ಚಕ್ರವು ದಯಾದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಶೂನ್ಯವಾದುದೆಂತಲೂ ಆ ಚಕ್ರವು ನಿಯಮಿತವಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅನತಿಕ್ಷುಣ್ಣವಾದ ರೇಖೆಯಲ್ಲಿ ಅಹರಹ ತಿರುಗುತಲಿದೆ ಎಂತಲೂ ಅದರ ದಾರುಣವಾದ ವೇಗವಾದ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದವನು ಅಂಧನಾಗಲಿ, ಖಂಜನಾಗಲಿ, ಆರ್ತನಾಗಲಿ, ಯಾರೇ ಆಗಲಿ, ಅವನು ಸಿಕ್ಕಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಪುಡಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೋಗ್ತ್ಯ ವನೆಂತಲೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಅಂಧಳಾದ ನಿಸ್ಸಹಾಯಕಳೆಂದು ಗೊತ್ತಿದ್ದು ಅನಂತವಾದ ಸಂಸಾರದ ಚಕ್ರದ ಪಥವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟೆನೇತಕ್ಕೆ ?

ನಾನು ಹೀರಾಲಾಲನ ಜತೇಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ರಾಜಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೊರಟೆನು. ಅವನ ಪದಶಬ್ದವನ್ನು ಅನುಸರಣಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಡೆದೆನು. ಎಲ್ಲಿಯದೋ ಒಂದು ಘಡಿಯಾರವು ಒಂದು ಘಂಟೆ ಹೊಡೆಯಿತು. ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾವ ಶಬ್ದವೂ ಇಲ್ಲ. ಒಂದೆರಡು ಗಾಡಿಗಳು ಹೋಗುವ ಶಬ್ದ, ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಕುಡಿದು ಜ್ಞಾನತಪ್ಪಿದ ಹೆಂಗಸರ ಅಸಂಬದ್ಧವಾದ ಗೀತಶಬ್ದ. ನಾನು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೆ ಹೀರಾ ಲಾಲನನ್ನು ಕುರಿತು, ಹೀರಾಲಾಲ ಬಾಬು ! ನಿನ್ನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಬಲವುಂಟು ? ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

ಹೀರಾಲಾಲನು ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ, ಏತಕ್ಕೆ ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ನಾನು—ಸುಮ್ಮನೆ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಹೀರಾಲಾಲ—ಶಕ್ತಿಯು ಕಡಮೆಯಾದುದಲ್ಲ.

ನಾನು—ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಕೋಲು ಯಾತರದು ?

ಹೀರಾಲಾಲ—ತಾಳೇ ಮರದ ಕೋಲು.

ನಾನು—ಅದನ್ನು ಮುರಿಯಬಲ್ಲೆಯಾ ?

ಹೀರಾಲಾಲ —ಸಾಧ್ಯವೆ ? ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ನಾನು—ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಕೊಡು. ನೋಡೋಣ.

ಹೀರಾಲಾಲನು ಕೋಲನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟನು. ನಾನದನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಎರಡು ತುಂಡಾಗಿ ಮುರಿದೆನು. ಹೀರಾಲಾಲನು ನನ್ನ ಬಲವನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಸ್ಮಿತನಾದನು. ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ತುಂಡನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದು ಅರ್ಧತುಂಡನ್ನು ನಾನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೆ. ಅವನ ಕೋಲನ್ನು ಮುರಿದುಬಿಟ್ಟೆನೆಂದು ಅವನು ಕೋಪ ಮಾಡಿದನು. ನಾನು, ಈಗ ನಿಶ್ಚಿಂತಳಾದೆನು. ಕೋಪಮಾಡಬೇಡ. ನೀನು ನನ್ನ ಬಲ ವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೀಯೆ. ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಈ ಅರ್ಧಕೋಲನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟಬಂದರೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಅತ್ಯಾಚಾರವನ್ನು ನಡೆಸಲಾರೆ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿದೆನು.

ಹೀರಾಲಾಲನು ಸುಮ್ಮನಾದನು.

ಏಳನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಹೀರಾಲಾಲನು ಜಗನ್ನಾಥಘಾಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೋಣಿಯನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದನು. ದೋಣಿಯನ್ನೇರಿದೆವು. ರಾತ್ರಿಕಾಲ-ದಕ್ಷಿಣಗಾಳಿಗೆ ಪಟವು ಏರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ತಂದೆ ಮನೆಯು ಹೂಗ್ಲಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ನಾನು ಅದನ್ನು ಕೇಳುವುದನ್ನು ಮರತಿದ್ದೆನು.

ಹೋಗುತ್ತ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಹೀರಾಲಾಲನು ನಿನ್ನನ್ನು ಗೋಪಾಲನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ನಿಂತುಹೋಯಿತು. ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೋ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ನಾನು ಆಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದೆನು. ಅವನು ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ತನ್ನಹಾಗೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ವರನು ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲವೆಂತಲೂ ನನ್ನಹಾಗೆ ಕುರೂಪಿಯು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲವೆಂತಲೂ ತಿಳಿಯ ಹೇಳಿದನು. ನಾನು ಎರಡಕ್ಕೂ ಒಪ್ಪಿ ಕೊಂಡೆನು; ಆದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟೆನು.

ಆಗ ಹೀರಾಲಾಲನು ಬಹಳ ಕೋಪಗೊಂಡು ಕುರುಡಿಯನ್ನು ಯಾರುತಾನೇ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೊಪ್ಪುವರು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾದನು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸುಮ್ಮನಾದೆವು. ಹೀಗೆ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯುತ್ತ ಬಂತು.

ಆಗ ಬೆಳಗಿನ, ಜಾವದಲ್ಲಿ ಹೀರಾಲಾಲನು ದೋಣಿಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಲಿದ್ದವರನ್ನು ಕುರಿತು, ಇಲ್ಲಿಯೇ ದೋಣಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅಂಬಿಗರು ದೋಣಿಯನ್ನು ತಟಕ್ಕೆ ನಟ್ಟಿದರು. ದೋಣಿಯು ನೆಲವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿದೆನು. ಹೀರಾಲಾಲನು ಇಳಿ, ಬೀನೆತ್ತ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ನನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಇಳಿಸಿದನು. ನಾನು ದಡದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತೆನು.

ಅನಂತರ ಹೀರಾಲಾಲನು ಪುನಃ ದೋಣಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿದ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿದೆನು. ಅವನು ಅಂಬಿಗರನ್ನು ಕುರಿತು, ದೋಣಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಹೂಟು ಹೊಡೀರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ನಾನು ಅದೇತಕ್ಕೆ? ನನ್ನನ್ನು ಇಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು ದೋಣಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದಿರಿ? ಎಂದು ಕೇಳಿದೆನು.

ಹೀರಾಲಾಲನು ನಿನ್ನ ಹಾದಿಯನ್ನು ನೀನು ನೋಡಿಕೊ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅಂಬಿಗರೂ ದೋಣಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಶಬ್ದವು ಕೇಳಿಬಂತು. ನಾನು ಆಗ ಕಾತರಳಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತೇನೆ! ನಾನು ಕಣ್ಣು ಕಾಣಿಸದವಳು. ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವವರಾದರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿ, ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಬಂದವಳಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಮಾರ್ಗವು ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತು? ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳಿದೆನು.

ಹೀರಾಲಾಲನು ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮ್ಮತಿಸುತ್ತೀಯಾ? ಎಂದನು.

ನನಗೆ ಅಳು ಬಂತು. ಒಂದು ನಿಮಿಷ ರೋದನಮಾಡಿದೆನು. ಅನಂತರ ಕೋಪದಿಂದ ಹೀರಾಲಾಲನನ್ನು ಕುರಿತು, ನೀನು ಹೋಗು, ನಿನ್ನಿಂದ ಯಾವ ಉಪಕಾರವನ್ನೂ ಹೊಂದಬಯಸೆನು, ಬೇಕಾದರೆ ನಿನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ದಯಾಳುಗಳಾದ ನೂರಾರು ಜನರು ಸಿಕ್ಕುವರು, ಅವರು ಅಂಧಳಲ್ಲಿ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವರು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆನು.

ಹೀರಾಲಾಲನು-- ನೀನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಸರಿ, ನೀನು ನಿಂತಿರುವುದು ನದಿಯ ಮಧ್ಯಸ್ಥಳ; ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀರು. ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಿಯಾ?

ಹೀರಾಲಾಲನ ದೋಣಿಯು ಆಗ ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ಹೋಗಿತ್ತು. ಶ್ರವಣ ಶಕ್ತಿಯು ನನಗೆ ಜೀವನಾವಲಂಬನ; ಶ್ರವಣವೇ ನನಗೆ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತಲಿತ್ತು, ಯಾರಾದರೂ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಅವರು ಎಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ, ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಹೀರಾಲಾಲನು

ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂಬುವದನ್ನು ಮನುಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನುಭವಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೀರಿನಲ್ಲಿಳಿದು ಆ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ಹೋದೆ, ದೋಣಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೋದೆ. ಕುತ್ತಿಗೆವರೆಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿಳಿದೆನು, ದೋಣಿಯು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ, ದೋಣಿಯು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಆಳದಲ್ಲಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಮುಣುಗಿ ಹೋಗುತಲಿದ್ದೆನು.

ತಾಳೇ ಮರದ ಕೋಲು ಇನ್ನೂ ಕೈಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶಬ್ದಾನುಭವದಿಂದ ಹೀರಾಲಾಲನು ಇರುವ ದಿಕ್ಕು ಮತ್ತು ದೂರವನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸೊಂಟದ ಉದ್ದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಶಬ್ದಸ್ಥಾನಾನುಭವಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ತಾಳೇ ಮರದ ಕೋಲನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಎಸೆದೆನು.

ಹೀರಾಲಾಲನು ಅಯ್ಯೋ ! ಎಂದು ಚೀತ್ಕಾರಮಾಡಿಕೊಂಡು ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟನು. ಅಂಬಿಗರೆಲ್ಲರೂ, ಖೂನಿಯಾದನು ! ಖೂನಿಯಾದನು ! ಎಂದು ಕೂಗಿದರು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಆ ಪಾಪಿಷ್ಟನು ಖೂನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವನ ಮಧುರವಾದ ಕಂಠವು ಕೇಳಿಸಿತು. ದೋಣಿಯು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿತು. ಅವನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಬೈಯುತ್ತ ಹೋಗುತಲಿದ್ದನು. ಅತಿ ಕೆಟ್ಟಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಕೇಳಕೂಡದ ಬೈಗಳಿಂದ ಬೈಯುತ್ತ ಪವಿತ್ರಳಾದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಕಲುಷಿತಮಾಡುತ್ತ ಹೋದನು. ಅವನು ಪುನಃ "ಪುಂದೋದಯ" ವೆಂಬ ವರ್ತಮಾನಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ ನನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಟ್ಟ ಆರ್ಟಿಕಲಗಳನ್ನು ಬರೆದು ದೂಷಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಿದೆನು.

ಎಂಟನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಆ ಜನವಿಹೀನವಾದ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಧಯುವತಿಯಾದ ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ಆ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಗಂಗೆಯ ಕಲಕಲ ಜಲಕಲ್ಲೋಲ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆನು.

ಹಾ ! ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನವೇ ! ನೀನು ಎಷ್ಟು ಅಸಾರ ! ಏತಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿ ! ಏತಕ್ಕೆ ಇರುತ್ತಿ ! ಏತಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿ ! ಈ ದುಃಖಸ್ವರೂಪವಾದ ಜೀವನವೇತಕ್ಕೆ ? ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಜ್ಞಾನವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಶಚೀಂದ್ರಬಾಬುವು ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನ

ತಾಯಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ನಿಯಮಾಧೀನವೆಂದು ತಿಳಿಯಹೇಳಿದ್ದನು. ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನವು ಕೇವಲ ಆ ನಿಯಮದ ಫಲವೇನು ? ಯಾವ ನಿಯಮದಿಂದ ಪುಷ್ಪವು ಅರಳುವುದೋ, ಮೇಘವು ಹಾರುವುದೋ, ಚಂದ್ರನು ಉದಯನಾಗುವನೋ, ಯಾವ ನಿಯಮದಿಂದ ನೀರಿನ ಗುಳ್ಳೆಯು ತೇಲಿ, ಆಡಿ, ನಕ್ಕು, ಪುನಃ ನೀರಿಗೆ ಸೇರಿಹೋಗುವುದೋ, ಯಾವ ನಿಯಮದಿಂದ ಧೂಳಿಯು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏಳುವುದೋ, ತೃಣವು ಸುಡುವುವೋ, ಎಲೆಯು ಕಸದು ಬೀಳುವುದೋ ಆ ನಿಯಮದಿಂದಲೇ ಈ ಸುಖದುಃಖಮಯವಾದ ಮನುಷ್ಯ ಜೀವನವು ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟು, ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ವಿಲೀನವಾಗುವುದೇನು ? ಯಾವ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಅಧೀನವಾಗಿ ಈ ನದಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವ ಕುಂಭೀರವನ್ನು ಸಿಕಾರಿ ಮಾಡುವವರು ಹುಡುಕುತ್ತಾರೋ, ಯಾವ ನಿಯಮಕ್ಕಧೀನವಾಗಿ ಈ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪವಾದ ಕೀಟಗಳಿಲ್ಲ ಬೇರೆ ಕೀಟಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಓಡಾಡುತ್ತವೆಯೋ, ಆ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಅಧೀನಳಾಗಿ ಶಚೀಂದ್ರನಿಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಮಾಡಲು ಕುಳಿತಿದ್ದೇನೇನು ? ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗವನ್ನು ಧಿಕ್ ! ಪ್ರಣಯವನ್ನು ಧಿಕ್ ! ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನವನ್ನು ಧಿಕ್ ! ಏತಕ್ಕೆ ಇದನ್ನು ಈ ಗಂಗಾಜಲದಲ್ಲಿ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ?

ಜೀವನವು ಅಸಾರವಾದುದು—ಸುಖವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅಸಾರವಾದುದಲ್ಲ. ಬೂರಗದ ಮರದಲ್ಲಿ ಬೂರಗದ ಹೂವೇ ಬಿಡುವುದೆಂದು ಅದನ್ನು ಅಸಾರವಾದುದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದು. ದುಃಖಮಯವಾದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ದುಃಖವೇ ಇದೆಯೆಂದು ಅದನ್ನು ಅಸಾರವಾದುದೆಂದು ಹೇಳಬೇಡಿ. ಆದರೆ ಅಸಾರವೆಂದು ಹೇಳುವುದೇತಕ್ಕೆಂದರೆ, ದುಃಖವೇ ದುಃಖದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಆಚೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಆಂತರ್ಯವಾದ ಮರ್ಮಭೇದಿಕಾರಿಯಾದ ದುಃಖವನ್ನು ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ಅನುಭವಿಸಿದೆನು. ಮತ್ಯಾರೂ ತಿಳಿಸಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲ. ಯಾರೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ದುಃಖವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಮಾಡಿ ಹೊರಪಡಿಸಲು ಭಾಷೆಯು ಸಾಲದಾದುದರಿಂದ ಹೊರಪಡಿಸಲಾರದೆ ಹೋದೆನು. ಕೇಳುವವರು ಇಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ತಿಳಿಸಲಾರದೆ ಹೋದೆನು. ಸಹೃದಯರಾದ ಬೋದ್ಧರು (wise men) ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ತಿಳಿಯ ಹೇಳಲಾರದೆ ಹೋಯಿತು. ಒಂದು ಬೂರಗದ ಮರದಿಂದ ಸಾವಿರಾರು ಬೂರಗದ ಮರಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ದುಃಖದಿಂದ ಮತ್ತೆಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ದುಃಖವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ? ಪರರ ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ ಅದು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಲಾಪದು. ಆದರೆ ಅಂತಹ ಪರರಾದವರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ? ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಧಳಾದ ಪುಷ್ಪನಾರಿಯ ದುಃಖವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವವರು ಯಾರಾದರೂ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಯೆ ? ಈ ಸಣ್ಣದಾದ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೂ,

ಪ್ರತಿಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರತಿ ಅಕ್ಷರದಲ್ಲಿಯೂ ಎಷ್ಟು ಸುಖದುಃಖಗಳ ತರಂಗಗಳು ಏಳುತ್ತದೆಯೋ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯುವವರು ಯಾರಾದರೂ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಯೆ? ಸುಖ ದುಃಖ? ಓ! ಸುಖವೂ ಇದೆ! ಚೈತ್ರಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪ ತುಂಬಿದ ಬುಟ್ಟಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಧುಮಕ್ಷಿಗಳು ನಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದಾಗ ಅದರ ಝೇಂಕಾರ ಶಬ್ದವು ನನಗೆ ಎಷ್ಟು ಸುಖವುಂಟುಮಾಡುತಲಿತ್ತೋ ಅದನ್ನರಿಯುವವರು ಯಾರು? ಸಂಗೀತ ವ್ಯವಸಾಯಿಯ ಮಾಳಿಗೆಮೇಲಿನಿಂದ ವಾದ್ಯನಿಕ್ವಣವು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದ ತಂಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿದುಬಂದು ಕರ್ಣಕುಹರವನ್ನು ತುಂಬುವಾಗ ನನಗೆ ಉಂಟಾಗುತ ಲಿದ್ದ ಸುಖವನ್ನು ಯಾರು ತಿಳಿಯುವವರು? ವಾವಸಾಚರಣನು ತೊದಲು ನುಡಿ ಗಳನ್ನು ನುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಅನ್ನಕ್ಕೆ "ಬೊ" ಎಂತಲೂ, ನೀರಿಗೆ "ತೀ" ಎಂತಲೂ, ಪದ್ಮ ಅನ್ನುವುದಕ್ಕೆ "ಚಬ್ಬ" ಎಂತಲೂ, ರಜನಿ ಎಂಬುವು ದಕ್ಕೆ "ಜಂಜಿ" ಎಂತಲೂ ಅರ್ಧಸ್ಫುಟಿತವಾದ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ನುಡಿದಾಗ ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿ ಬರುತಲಿದ್ದ ಸುಖವನ್ನು ಯಾರು ತಿಳಿಯುವವರಾಗಿದ್ದರು? ನನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ತಾನೇ ಯಾರು ತಿಳಿಯುವರು? ಅಂಧಳಿಗೆ ಇರುವ ರೂಪೋನ್ಮಾದ ವನ್ನು ಯಾರು ಅರಿಯುವರು? ಕಣ್ಣುಕಾಣದಿರುವುದರಿಂದುಂಟಾಗುವ ದುಃಖವನ್ನು ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? ತಿಳಿದರೂ ತಿಳಿಯಬಹುದು, ಆದರೆ ದುಃಖವನ್ನು ಹೊರಪಡಿಸಲಶ ಕ್ತಳಾದವಳ ದುಃಖವನ್ನು ಯಾರು ತಿಳಿಯುವರು? ಹೃದ್ವಿಯಲ್ಲಿ ದುಃಖದ್ಯೋತಕವಾದ ಭಾಷೆಯಿಲ್ಲವೆಂಬ ದುಃಖವನ್ನು ಯಾರು ತಿಳಿಯುವರು? ಸಣ್ಣದಾದ ಬಾಯಿಂದ ದೊಡ್ಡದಾದ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ನೀವು ಪ್ರೀತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಣ್ಣದಾದ ಮಾತಿನಿಂದ ದೊಡ್ಡದಾದ ದುಃಖವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ಇನ್ನೂ ದುಃಖವೇನೆಂದರೆ; ನನಗೆ ಇರುವ ದುಃಖದಿಂದ ಹೃದಯವು ಸುಟ್ಟು ಧ್ವಂಸವಾಗುತಲಿದ್ದರೂ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾರೆನೆಂಬ ದುಃಖವೇ ಹೆಚ್ಚು ದುಃಖವಾಗಿದೆ.

ಮನುಷ್ಯಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಮಾತೂ ಇಲ್ಲ! ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಚಿಂತಾಶಕ್ತಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇನೆ. ದುಃಖವೆಂತಹದೆಂಬು ದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದಾರದವಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ದುಃಖವು ಯಾವದು? ಅದು ಏನೋ ಯಾವದೋ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹೃದಯವು ಸೀಳಿಹೋಗುತ್ತಲಿದೆ. ದೇಹವು ಶೀರ್ಣ ವಾಗುತಲಿರುತ್ತದೆ; ಬಲವು ಕಡಮೆಯಾಗುತಲಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ನೀವು ಸರ್ವದಾ ನೋಡುವಿರಿ; ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಶಾರೀರಕವಾದ ರೋಗವೆಂತಹದು ಎಂದು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಲಾರಿರಿ. ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ದುಃಖದಿಂದ ವಕ್ಷವು ವಿದೀರ್ಣ

ವಾಗಿ ಪ್ರಾಣವೇ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಶೂನ್ಯಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಲೆಳಸುವಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಎಂತಹ ದುಃಖವೋ ಅದನ್ನು ನೀವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾರಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ದುಃಖವನ್ನೇ ನೀವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾರದವರು ಇತರರ ದುಃಖವನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯುವಿರಿ? ಇದೇನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ದುಃಖವೇ? ನಾನು ಕಂಡು, ತಿಳಿದು, ದೈನ್ಯಳಾಗಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಏನೆಂದರೆ, ಜೀವನವು ಅಸಾರವಾದುದು.

ಯಾವ ಜೀವನವು ಇಷ್ಟು ದುಃಖಮಯವಾದುದೋ ಅದರ ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಇಷ್ಟು ಭಯಪಡುತಲಿದ್ದೇನೇತಕ್ಕೆ? ನಾನು ಏತಕ್ಕೆ ಇದನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಲಾರೆನು? ಈಗ ಈ ಕುಲಕಲನಾದಿನಿಯಾದ ಗಂಗೆಯ ತರಂಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಇದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ಒಂದೆರಡು ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಮುಂಜರಿದರೆ ಸಾಯಬಲ್ಲವಳಾಗಿದ್ದೇನೆ? ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲವೇತಕ್ಕೆ? ಈ ಜೀವನವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಏನಾಗಬೇಕು? ಸಾಯುವೆನು!

ನಾನು ಏತಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟಿದೆ? ಏತಕ್ಕೆ ಅಂಧಳಾದೆ? ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಶಚೀಂದ್ರನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲವೇತಕ್ಕೆ? ಶಚೀಂದ್ರನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಮೇಲೆ ಅವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದೆನೇತಕ್ಕೆ? ಏತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಶಚೀಂದ್ರನನ್ನು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಗೃಹತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ? ನಿಸ್ಸಹಾಯಳಾದ ಅಂಧಳು ಗಂಗಾನದಿಯ ಮಧ್ಯದ ದಿಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಬಿಡಲು ಬಂದೆನೇತಕ್ಕೆ? ಭರತದ (Tide) ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯಹಾಗೆ, ಸಂಸಾರ ಸ್ರೋತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದುಃಖಿಗಳಿದ್ದಾರೆ; ನಾನು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ದುಃಖಿಯಾಗಿದ್ದೇನೇತಕ್ಕೆ? ಇದೆಲ್ಲಾ ಯಾರಲೀಲೆ? ದೇವರ ಲೀಲೆಯೆ? ಜೀವನಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ದೇವರಿಗೇನು ಸುಖ? ಕಷ್ಟಪಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವುದೇನು ಸುಖ? ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾದ ನಿರ್ದಯತೆಗೆ ಏತಕ್ಕೆ ದೇವತೆಯೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು? ಏತಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಠುರತೆಯ ಪೂಜೆಮಾಡಬೇಕು? ಮನುಷ್ಯನ ಇಷ್ಟು ಭಯಾನಕವಾದ ದುಃಖವು ಯಾವಾಗಲೂ ದೇವಕೃತವಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ದೇವರು ರಾಕ್ಷಸರಗಿಂತಲೂ ಸಹಸ್ರಪಾಲು ನಿಕೃಷ್ಟವೇ ಸರಿ. ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನ ಕರ್ಮಫಲವೇನು? ಯಾವ ಪಾಪಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾನು ಜನ್ಮಾಂಧಳು!

ಒಂದೆರಡು ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಇಡುತ್ತ ಮುಂದಾಗಲಾರಂಭಿಸಿದೆನು. ಸಾಯಬೇಕೆಂದು! ಗಂಗೆಯ ತರಂಗವು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಮಾಡುತಲಿತ್ತು. ಇನ್ನೂ ಸಾಯಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದೆನು. ನನಗೆ ಸುಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಹಳ ಇಷ್ಟ! ಇಲ್ಲ. ಸಾಯುವೆನು! ಕುತ್ತಿಗೆವರೆಗೆ ನೀರು ಬಂತು! ಬಾಯಿಗೆ ಬಂತು! ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರ ಮೂಗು ಮುಣುಗಿತು! ಕಣ್ಣು ಮುಣುಗಿತು! ನಾನೇ ಮುಣುಗಿದೆ!

ಮುಣುಗಿದೆ, ಆದರೆ ಸಾಯಲಿಲ್ಲ. ಕಷ್ಟಮಯವಾದ ಈ ನನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಕುರಿತು ಮುಂದೆ ಹೇಳಲು ನನಗೆ ಆಶೆಯಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಹೇಳುವನು.

ನಾನು ಆ ಪ್ರಭಾತದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಗಂಗೆಯ ಜಲಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಮುಣುಗೇಳಿ ತೇಲುತ್ತ ತೇಲುತ್ತ ಹೊರಟುಹೋದೆನು. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶ್ವಾಸವು ನಿಂತಿತು. ಚೇತನವೂ ಹೋಗುತ್ತ ಬಂತು.

ಎರಡನೆಯ ಭಾಗ.

ಅಮರನಾಥನ ಹೇಳಿಕೆ.

—o—

ಮೊದಲನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ನನ್ನ ಈ ಅಸಾರವಾದ ಜೀವನದ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆದಿಡುವುದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯೋಜನವುಂಟು. ಈ ಸಂಸಾರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಂಡೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ನನ್ನ ನೌಕವು ಒಡೆದುಹೋಯಿತೋ ಅದನ್ನು ಈ ವಿಶ್ವಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ (World's Map) ಅಂಕಿಸಿಡುವೆನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಹೊಸನಾವಿಕರು ಜಾಗರೂಕರಾಗುವರು.

ನನ್ನ ನಿವಾಸ ಅಥವಾ ಪಿತ್ರಾಲಯವು ಶಾಂತಿಪುರದಲ್ಲಿ—ನನ್ನ ಈಗಿನ ವಾಸಸ್ಥಾನವು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಒಳ್ಳೇ ಕಾಯಸ್ಥ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಪಿತೃಕುಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಳಂಕವುಂಟಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕ ತಾತಂದಿರ ಹೆಂಡತಿಯು ಕುಲತ್ಯಾಗಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಇದ್ದ ಭೂಸಂಪತ್ತಿಯಿಂದ ಅನ್ನ ಅವಲಂಬನವಿಲ್ಲದೇನೇ ಸಂಸಾರಯಾತ್ರೆಯು ನಿರ್ವಾಹವಾಗುತಲಿತ್ತು. ಜನರು ನಮ್ಮ ತಂದೆಯನ್ನು ಧನಿಕನೆಂತಲೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನು ನನ್ನ ವಿದ್ಯೆಗೋಸ್ಕರ ಬಹಳ ಹಣವನ್ನು ವ್ಯಯ ಮಾಡಿದನು. ನಾನೂ ಇದ್ದಮಟ್ಟಿಗೆ ಓದುಬರಹಾ ಕಲಿತಿದ್ದೆನು. ಆದರೆ ಆ ಪ್ರಸ್ತಾಪದಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಸರ್ಪದಲ್ಲಿ ಮಣಿ ಇದೆ. ನನಗೂ ವಿದ್ಯೆ ಇತ್ತು.

ನನಗೆ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಯಸ್ಸು ಬಂದಾಗ ಅನೇಕರು ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಬಂದರು. ಆದರೆ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಪ್ಪಿತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಇಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಕನ್ಯೆಯು ಪರಮ ಸುಂದರಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂತಲೂ, ಕನ್ಯೆಯ ತಂದೆಯು ಪರಮ ಧನಿಕನಾಗಿರಬೇಕೆಂತಲೂ, ಮತ್ತು ಕುಲಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಪರಮ ನಿಷ್ಠನಾಗಿರಬೇಕೆಂತಲೂ ಹೀಗಿದ್ದರೆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಇತ್ತು. ಇಂತಹ ಸಂಬಂಧವು ಯಾವುದೂ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಒಳಗುಟ್ಟೇನಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಕುಲಕಳಂಕವನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದವರು ಯಾರೂ ನನಗೆ ಕನ್ಯಾದಾನ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕನ್ಯಾನ್ವೇಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಪರಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು.

ಕಡೆಗೆ ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯು ಸ್ವರ್ಗಾರೋಹಣವಾದಮೇಲೆ ನನ್ನ ಸೋದರ ಅತ್ತೆಯೊಬ್ಬಳು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದಳು. ಗಂಗಾನದಿಯ ಆಚೆ ಕಾಳಿಕಾಪುರವೆಂದು ಒಂದು ಗ್ರಾಮವಿತ್ತು. ಈ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಭವಾನಿನಗರವೆಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಗ್ರಾಮ [illegible]. ಈ ಕಾಳಿಕಾಪುರಕ್ಕೂ ಆ ಭವಾನಿನಗರವೆಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೂ [illegible] ಮಹಾವನ [illegible] ಆ ಕಾಳಿಕಾಪುರದಲ್ಲಿರುವವನು [illegible] ಮಗಳು ಲವಂಗಳೆಂಬ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ್ದಳು.

ಹೀಗೆ ಗೊತ್ತುಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿಂದಲೂ ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನಾನು ನೋಡುತಲಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಸೋದರತ್ತೆಯ ಮನೆಗೆ ನಾನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೋಗುತಲಿದ್ದೆ. ಲವಂಗಳನ್ನು ಸೋದರತ್ತೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವಳ ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡುತಲಿದ್ದೆ. ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಅವಳಿಗೆ ಬಾಲಬೋಧೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಓ ನಾಮವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತಲಿದ್ದೆ. ನನಗೆ ಅವಳನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಅವಳು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬರುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳು. ಆದರೆ ನಾನು ಅವಳನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ಸುಕನಾದೆನು. ಆಗ ಲವಂಗಳಿಗೆ ವಿವಾಹದ ವಯಸ್ಸು ಬಂದಿತ್ತು. ಆಗವಳು ಆಗತಾನೆ ಅರಳುವ ಮೊಗ್ಗಿನಹಾಗೆ ಅರಳುತಲಿದ್ದಳು. ಚಕ್ಷುಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯು ಚಂಚಲವಾಗಿ ಭೀತಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಬರುತಲಿತ್ತು. ಘಟ್ಟಿಯಾದ ನಗುವು ಮೃದುವಾಗಿ ಲಜ್ಜಾಯುಕ್ತವಾಯಿತ್ತು. ವೇಗವಾದ ಗತಿಯು ಮಂಥರ (slow) ವಾಗುತ್ತ ಬಂತು. ನಾನು ಇಂತಹ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದೆನು. ಯಾವ ಯುವತಿಗೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಘಟಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ವಸ್ತುತಃ ಶೈಶವಾತೀತವಾದ

ಅಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಯೌವನದ ಸೌಂದರ್ಯವು ಸುಖಲಾಲಸೆಯುಳ್ಳವನಿಗೆ ಮನೋಹರವಾದುದು. ಯೌವನದ ಸೌಂದರ್ಯವು ಹಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಯೌವನದಲ್ಲಿ ವಸನ ಭೂಷಣಾದಿಗಳ ವೈಯ್ಯಾರ, ಹಾವಭಾವಾಂಗಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ, ನೇತ್ರ ವಿಲಾಸ, ಸುಂದರವಾದ ಬಾಹುಗಳ ಚಾಲನ, ಮಾಂಸಲವಾದ ಗ್ರೀವಾಭಂಗಿ, ನಡಿಗೆಯ ವೈಖರಿ, ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಯುವತಿಯ ರೂಪವಿಕಾಸವು ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿ ಕಲ್ಪಿತವಾದುದಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅದಲ್ಲದೆ ನಾವು ಆ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಯಾವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತೇವೋ ಅದೂ ವಿಕೃತವಾದುದು. ಯಾವ ಸೌಂದರ್ಯದ ಉಪಭೋಗದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಚಿತ್ತಭಾವದ ಸಂಸ್ಪರ್ಶವಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಆ ಸೌಂದರ್ಯವೇ ಸೌಂದರ್ಯ.

ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕುಲಕಳಂಕದ ಮಾತೆಯು ಪತ್ನಿಯ ತಂದೆಯ ಕಿವಿಗೆ ಬಿತ್ತು ಸಂಬಂಧ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದದು ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ನನ್ನ ಹೃದಯವೆಲ್ಲ ಅವಳಲ್ಲಿತ್ತು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭವಾನಿನಗರದ ರಾಮಸದಯಮಿಶ್ರನು ಬಂದು ಲವಂಗಲತೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದನು. ಅವಳು ಅವನನ್ನು ಮದುವೆಯಾದಳು. ನಾನು ಲವಂಗ ಲಾಭದಲ್ಲಿ ನಿರಾಶನಾಗಿ ಬಹಳ ಖಿನ್ನನಾದೆನು.

ಇದಾದ ಕೆಲ ವರುಷಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಘಟನಾವಿಶೇಷವು ಸಂಘಟಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ಹೇಳಲಾರೆ. ಕಡೆಗೆ ಹೇಳುವೆನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಈಗ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಹೇಳಲಾರೆ. ಅದು ಮೊದಲು ನಾನು ಗೃಹವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ನಾನಾ ದೇಶಗಳನ್ನು ಅಲೆದೆನು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ ಹೋದೆ.

ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಲಿದ್ದೆ. ಮನಸ್ಸಿದ್ದರೆ ಕುಲೀನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕನ್ಯೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹತ್ತು ಮದುವೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಇತ್ತು. ಧನ, ಸಂಪತ್ತು, ವಯಸ್ಸು, ವಿದ್ಯೆ ಬಾಹುಬಲ, ಯಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದೃಷ್ಟದೋಷದಿಂದ—ಒಂದು ದಿನದ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ದೋಷದಿಂದ—ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ನಾನು ಈ ಸುಖಮಯವಾದ ಗೃಹವನ್ನೂ ಈ ಉದ್ಯಾನವನದಂತಿರುವ ಪುಷ್ಪಮಯವಾದ ದೇಶವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಗಾಳಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಪತಂಗದಂತಾಗಿ ದೇಶ ದೇಶ ಅಲೆದೆನು. ನನಗೆ ಮನಸ್ಸು ಬಂದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಆ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ಗೃಹವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿ ರಮ್ಯವಾದ ಛೇರ್, ಸೋಫಾ (Chair, Sofa) ಎಂಬ ಉಪಕರಣಸಮೂಹಾದಿಗಳಿಂದಲಂಕರಿಸಿ ಫ್ಯಾಷನ್ (Fashion-[illegible]) ಎಂಬ [illegible]ದಲ್ಲಿ ಚಾಂಡೇ

ಹಾಕಿ ಧ್ವಜಪಟವನ್ನು ಏರಿಸಿ ಹಾರಿಸುತ್ತ ನಗುವೆಂಬ ಬಾಣದಿಂದ ದುಃಖವೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ವಧೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು, ಆದರೆ,—

ಈಗ ಹಾಗೇತಕ್ಕೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸುಖದುಃಖಗಳ ವಿಧಾನವು ಇತರರ ಕೈಯಲ್ಲಿ; ಆದರೆ ಮನಸ್ಸು ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ. ಅಲೆಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಹಡಗು ಮುಣುಗಿದರೆ ನಾನೇತಕ್ಕೆ ಮುಣುಗಿದೆ? ಈಜಿಕೊಂಡು ಬಂದು ದಡವನ್ನು ಸೇರಬಹುದು. ಮತ್ತು ದುಃಖ— ದುಃಖವೆಂದರೇನು? ಮನಸ್ಸಿನ ಅವಸ್ಥಾವಿಶೇಷ. ಮನಸ್ಸು ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನವೇ ಹೌದು. ಹಾಗಾದರೆ ಸುಖದುಃಖಗಳೆಂಬುದು ಅನ್ಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸ್ವಂತಕೈಯಲ್ಲಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಅನ್ಯರು ಬಾಹ್ಯಜಗತ್ತಿಗೆ ಕರ್ತ. ಅಂತರ್ಜಗತ್ತಿಗೆ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಕರ್ತನು. ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಾನು ಸುಖಿಯಾಗಲಾರನೇತಕ್ಕೆ? ಜಡಜಗತ್ತು ಜಗತ್ತು. ಅಂತರ್ಜಗತ್ತು ಜಗತ್ತಲ್ಲವೆ? ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಾನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಕೂಡದೇನು? ನಿಮ್ಮ ಬಾಹ್ಯಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿವೆ ನನ್ನ ಅಂತರ್ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಲ್ಲವೇನು? ನನ್ನ ಅಂತರ್ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಬಾಹ್ಯಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಬಲ್ಲಿರಾ? ಅದು ಸಾಧ್ಯವೆ? ಈ ವೃತ್ತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿಕಸಿಸುವ ಕುಸುಮವೂ, ಈ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬೀಸುವ ವಾಯುವೂ, ಈ ಗಗನದಲ್ಲಿ ಉದಯವಾಗುವ ಚಂದ್ರನೂ, ಈ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಹೆಪ್ಪುಗುವ ಸಮುದ್ರವೂ ಇವೇ ಮುಂತಾದುವು ನಿಮ್ಮ ಬಾಹ್ಯಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲುಂಟು?

ಹಾಗಾದರೆ ಆ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾ ಸುಂದರಿಯ ಸೌಂದರ್ಯಪ್ರಭೆಗೆ ಮರುಳಾಗಿ—ಛಿ! ಅದು ದೂರಹೋಗಲಿ? ಆ ಮಾತು ಬೇಡ. ಒಂದು ದಿನ ನಿಶೀಥಕಾಲದಲ್ಲಿ-ಈ ನೀಮಾವಹಿತವಾದ ಪೃಥ್ವಿಯು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೆ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಶುಷ್ಕವಾದ ಬಗರೀಹುಲ್ಲಿನಹಾಗೆ ಅಲ್ಪವಾದುದಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ನಾನು ಔತುಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ದೇಶ ದೇಶ ತಿರುಗಿದೆನು.

ಎರಡನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಕಾಲದ ಶೀತಲವಾದ ಲೇಪನದಿಂದ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ಘಾಯವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಾಗುತಾ ಬಂತು.

ಕಾಶೀಧಾಮದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸಚ್ಚರಿತ್ರನಾದ ಅತಿ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ದೊಡ್ಡ ವಂಶಸ್ಥನಾದ ಗೋವಿಂದ ಕಾಂತದತ್ತನೆಂಬುವನ ಸಂಗಡ ನಾನು ಮಾತನಾಡುತಲಿದ್ದೆನು. ಇವನು ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಕಾಶೀವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಒಂದುಸಲ ಅವರುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಮಾತಿನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸಿನವರು ಮಾಡುವ ಅತ್ಯಾಚಾರವು ಪ್ರಸ್ತಾಪಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಹೀಗೆ ಪೋಲೀಸಿನವರು ಮಾಡುವ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ನಿಜ; ಒಂದೆರಡು ಹೇಳುವಷ್ಟರ ಕಪೋಲಕಲ್ಪಿತವಾದುವು. ಗೋವಿಂದಕಾಂತನು ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ಅದರ ಮರ್ಮವೇನೆಂದರೆ :—

“ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹರೆಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಬಡ ಕಾಯಸ್ಥನೊಬ್ಬನಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಗಳು ತಿರುಗಿ ಬೇರೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಮೃತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಆದಕಾರಣ ಮಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ತಂಗಿಯ ಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಮಗಳದ ಗಿಲ್ಟು ಕೆಲವು ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಲೋಭದಿಂದ ಷಡ್ಡಕನಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಮೃತ್ಯುಕಾಲ ಬಂದಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ನನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ಆಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನ ಮಗಳು ದೊಡ್ಡವಳಾದಮೇಲೆ ಅವಳಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂತಲೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಷಡ್ಡಕನಾದವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವನು ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡುಬಿಡುವನೆಂಬುದು, ಹೇಳಿದನು; ನಾನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೆನು. ಅನಂತರ ಹರೆಕೃಷ್ಣನೇ ಸತ್ತುಹೋದನು. ಅವನು ವಾರಸುದಾರನಾಗಿ ಸತ್ತನೆಂದು ತಿಳಿದು, ನಂದೀ, ಭೃಂಗಿ ಸಮೇತನಾಗಿ ದೇವಾಧಿದೇವ ಮಹಾದೇವನಾದ ಪೋಲೀಸು ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರನು ಬಂದು ನಿಂತು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ, ಹರೆಕೃಷ್ಣನು ಬೇವಾರಸಾಗಿ ಸತ್ತನೆಂದು ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಡಿಕೆ ಕುಡಿಕೆ ವಸ್ತ್ರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಕೆಲವರು ಸತ್ತವನಿಗೆ ಕುಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಗಳಿದ್ದಾಳೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಪೋಲೀಸು ಅಧಿಕಾರಿ ಕೇಳದೆ, ವಾರಸುದಾರರು ಇದ್ದರೆ ಹುಜೂರಿಗೆ ಹಾಜರಾಗಲೆಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟನು. ಅದರಮೇಲೆ ಯಾರಾದರೂ ಈ ಸಮಯ ನೋಡಿ, ಹರೆಕೃಷ್ಣನು ಗೋವಿಂದಕಾಂತನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬಂಗಾರದ ಒಡವೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಇಟ್ಟಿದ್ದನೆಂದು ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಇರಲು ಒಂದು ದಿನ ಆ ದೇವಾಧಿದೇವನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತೆನು. ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಆಪಾದಿತರ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರುವ ಗತಿಬಂತು. ಏನು ಹೇಳಲಿ? ಪ್ರಮಾಣಪ್ರಯೋಗದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದವನಾಗಿ ಆಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರನು ಸಾಕ್ಷಿದಾರರುಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿ

ಆದರಮೇಲೆ ನಗದು ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ನಿಷ್ಕೃತಿಹೊಂದಿ ಪ್ರಶಾಂತನಾದೆನು. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬರು ಆಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಗಳ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಸಾಹೇಬರು ಹರಿಕೃಷ್ಣನ ಬಾಬತು ಒಂದು ಲೋಟ, ಒಂದು ದೀಪದ ಹಣತಿ ಹೊರ್ತು ಮತ್ತೇನೂ ಆಸ್ತಿಯು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂತಲೂ ಮೃತನಿಗೆ ವಾರಸು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ದಫನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿರುತ್ತದೆಂತಲೂ ರಿಪೋರ್ಟನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು.'' ಎಂದು ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

ಹರಿಕೃಷ್ಣನ ಹೆಸರನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೆನು. ನಾನು ಗೋವಿಂದಬಾಬುವನ್ನು ಕುರಿತು ಹರಿಕೃಷ್ಣದಾಸನಿಗೆ ಮನೋಹರದಾಸನೆಂಬ ತಮ್ಮನು ಇದ್ದನಲ್ಲವೆ? ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದೆನು.

ಗೋವಿಂದ —ಹೌದು, ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತು?

ನಾನು ವಿಶೇಷವೇನೂ ಹೇಳದೆ ಹರಿಕೃಷ್ಣನ ಷಡ್ಡಕನ ಹೆಸರೇನು? ಎಂದು ಕೇಳಿದೆನು.

ಗೋವಿಂದ —ರಾಜಚಂದ್ರದಾಸ.

ನಾನು—ಅವನ ಮನೆ ಎಲ್ಲಿದೆ?

ಗೋವಿಂದ —ಕಲಿಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಕಡೆ ಇದ್ದಾನೆಂಬುದು ಮರೆತು ಹೋಯಿತು

ನಾನು—ಆ ಮಗಳ ಹೆಸರೇನು? ಗೊತ್ತಿದೆಯೆ?

ಗೋವಿಂದ—ಹರಿಕೃಷ್ಣನು ಮಗಳಿಗೆ ರಜನೀ ಎಂದು ಹೆಸರು ಇಟ್ಟಿದ್ದನು

ನಾನು ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾಶಿಯಿಂದ ಹೊರಟೆನು.

ಮೂರನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಮೊದಲು ನಾನು ಯಾವುದನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತೇನೆಯೋ ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನನ್ನ ಚಿತ್ರವು ದುಃಖಮಯವಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಈ ಸಂಸಾರ ಪ್ರಪಂಚವು ಅಂಧಕಾರವಾಗಿದೆ. ಈ ಹೊತ್ತು ನನಗೆ ಮೃತ್ಯುವುಂಟಾದರೆ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲವಿರಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದುಃಖವನ್ನು ನಿವಾರಣೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದರೆ ನನ್ನ ಪುರುಷತ್ವವೇನಾದ ಹಾಗಾಯಿತು? ಆದರೆ ವ್ಯಾಧಿಗೆ ಶಾಂತಿಮಾಡಬೇಕಾದರೆ

ಮೊದಲು ವ್ಯಾಧಿಯ ನಿರ್ಣಯಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ದುಃಖವನ್ನು ನಿವಾರಣೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಮೊದಲು ನನ್ನ ದುಃಖವು ಯಾವುದು ? ಅದನ್ನು ನಿರೂಪಣಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕ.

ದುಃಖವೇನು ? ಅಭಾವ, ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲದ್ದು—ದುಃಖವೆಲ್ಲಾ ಅಭಾವವೇ ಹೌದು. ರೋಗವು ದುಃಖ—ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ, ರೋಗವು ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯದ ಅಭಾವ. ಅಭಾವ ಮಾತ್ರವೇ ದುಃಖವಾಗದೆಂದು ತಿಳಿದು ಇದ್ದೇನೆ. ರೋಗದ ಅಭಾವವು ದುಃಖವಲ್ಲ. ಅಭಾವ ವಿಶೇಷವು ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ.

ನನಗೆ ಯಾವುದರ ಅಭಾವ ? ನನಗೆ ಬೇಕಾದುದು ಯಾವುದು ? ಮನುಷ್ಯನು ಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಯಾವುದು ? ಧನವೇ ? ನನಗೆ ಯಥೇಷ್ಟವುಂಟು.

ಯಶಸ್ಸೆ ? ಪೃಥಿವಿಯಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸು ಇಲ್ಲದವನು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಪಕ್ಕಾ ದಗಾಖೋರನಿಗೂ ಬುದ್ಧಿಸಂಬಂಧವಾದ ಯಶಸ್ಸು ಉಂಟು. ಒಬ್ಬ ಕಸಾಯಿಗಾರನ ಯಶಸ್ಸು ಕೂಡ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಮಾಂಸಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ ಯಾವಾಗಲೂ ವಂಚಿಸಿಲ್ಲ. ಮೇಷಮಾಂಸವನ್ನು ಗೋಮಾಂಸವೆಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಮಾರಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ನಾಯಿ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕುರಿ ಮಾಂಸವೆಂದು ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಯಶಸ್ಸು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಯಾರ ಯಶಸ್ಸೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದುದಲ್ಲ. ಬೇಕನಿಗೆ (Bacon) ಘೂಸಾಖೋರನೆಂದು ಅಪವಾದ ಉಂಟು. ಸೊಕ್ರೆಟಿಸನು (Socrates) ಅಪಯಶಸ್ಸಿನಿಂದ ವಧದಂಡಾರ್ಹನಾದನು. ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ದ್ರೋಣವಧೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯಾವಾದಿಯಾದನು. ಅರ್ಜುನನು ಬಭ್ರುವಾಹನನಿಂದ ಪರಾಜಿತನಾದನು. ಕಸರನನ್ನು (Cæsar) ಬಿಥೀನಿಯಾದ (Bithynia) ರಾಣಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದ ಮಾತು ಈಗಲೂ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಷೇಕಸ್ಪೀರನನ್ನು ವಾಲ್ಟೇರನು ವಂಚಕನಾದ ಹಾಸ್ಯಗಾರನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ನನಗೆ ಯಶಸ್ಸು ಬೇಡ.

ಯಶಸ್ಸೆಂಬುದು ಸಾಧಾರಣ ಜನರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕದ್ದು. ಸಾಧಾರಣ ಜನರು ಯಾವಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ವಿಚಾರಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ, ಅವರು ಮೂರ್ಖರು, ಮತ್ತು ಸ್ಥೂಲಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರು. ಮೂರ್ಖರಾದ ಸ್ಥೂಲಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರ ಹತ್ತಿರ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನನಗೇನು ಸುಖವಿದ್ದೀತು ? ನನಗೆ ಯಶಸ್ಸು ಬೇಡ.

ಮಾನವೋ ? ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸುಖಿಯಾಗದೆ ಇರುವವರು ಯಾರು ? ಇರುವ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಜನರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮಾನವುಂಟು, ಇತರರಲ್ಲಿ

ಮಾನವೆಂಬ [illegible] ಹೊಗಳಿಕೆಯನ್ನು [illegible] ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ದಾಸತ್ವದ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಚಿಹ್ನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ಮಾನ ಬೇಡ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬೇಕು, ನನಗೆ [illegible].

ರೂಪವೋ? [illegible] ಬೇಕು? [illegible] ಬೇಡ. ಜನರು ನೋಡಿದರೆ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಉಗುಳ [illegible]. ನನ್ನ [illegible] ನೋಡಿ ಯಾರೂ ಮುಖದಮೇಲೆ ಉಗುಳಲಿಲ್ಲ. ನನಗಿರುವ ರೂಪವೇ ಸಾಕಷ್ಟಲ್ಲವೆ?

ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವೋ? ನನಗೆ ಇರುವ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವೇ [illegible] ಅನಂತವಾಗಿದೆ.

ಬಲವೋ? [illegible] ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಏನು ಮಾಡುವೆ? ಪ್ರಹಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬಲಬೇಕು. ನಾನು [illegible] ಪ್ರಹಾರಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಟ್ಟವನಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಬುದ್ಧಿಯೋ? ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ [illegible] ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯ ಅಭಾವವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ನಾನೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ತಾವು ತಾವು ಅತ್ಯಂತ ಬುದ್ಧಿವಂತರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ; ನಾನೂ ಹಾಗೆಯೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ವಿದ್ಯೆಯೋ? ಇದರ [illegible] ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಯಾರೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆಯ ಅಭಾವ [illegible] ಅನುಭವಿಸುವರೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ನಾನೂ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಧರ್ಮವೋ? [illegible] ಧರ್ಮದ ಅಭಾವವು ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು [illegible]. [illegible] ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅಧರ್ಮದ ಅಭಾವವೇ ದುಃಖದ [illegible]. ಇದು ಸತ್ಯ ಎಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತುಂಟು. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ತಿಳಿದರೂ ನಾನು ಧರ್ಮವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಧರ್ಮದ ಅಭಾವವೇ ದುಃಖವಾಗಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಣಯವೋ? ಸ್ನೇಹವೋ? ಪ್ರೀತಿಯೋ? ನಾನು ಇದರ ಅಭಾವವೇ ಸುಖವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರೀತಿಯೇ ದುಃಖ—ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ—ಲವಂಗಲತೆ.

ಹಾಗಾದರೆ ನನಗೆ ದುಃಖ ಯಾವುದರಿಂದ? ನನಗೆ ಅಭಾವವಾಗಿರುವುದು ಯಾವುದು? ನನಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದು ಯಾವುದು? ಯಾವುದರ ಲಾಭದಿಂದ ನಾನು ದುಃಖವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡೇನು? ನನ್ನ ಕಾಮ್ಯವಸ್ತು ಯಾವುದು?

ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ನನ್ನ ಕಾಮ್ಯವಸ್ತುವಿನ ಅಭಾವವೇ ನನಗೆ ದುಃಖವೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಅಸಾರವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗಾದರೆ ನನಗೆ ಕೇವಲ ದುಃಖವೇ ಸಾರವಾದುದು.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಮ್ಯವಾದುದನ್ನು ಹುಡುಕಿದರೆ ಹೊಂದಲಾರೆನೆ? ಇದು ಅನಂತವಾದ ಸಂಸಾರ, ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾದ ರತ್ನರಾಶಿಸಂಗ್ರಹವಾದುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೀಯವಾದುದು ಯಾವದೂ ಇಲ್ಲವೆ? ಯಾವ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರವಿಲ್ಲದ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ ಒಂದೊಂದು ಕೀಟ ಪತಂಗವೂ ಅನಂತವಾದ ಕೌಶಲ ಪ್ರದರ್ಶಕವಾಗಿ ಅನಂತವಾದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಭಾಂಡಾರವಾಗಿದೆಯೋ, ಯಾವ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಶಿಲಾಖಂಡವೂ ಅನಂತ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವ ನಗಾಧಿರಾಜನಾದ ಮಹಾಮೇರುವಿನ ಭಗ್ನಾಂಶವಾಗಿರುವದೋ, ಅಂತಹ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಕಾಮ್ಯವಾದುದು ಒಂದು ವಸ್ತುವೂ ಇಲ್ಲವೆ? ನೋಡಿ, ನಾನು ಎಷ್ಟು ಅಲ್ಪ! ಟಿಂಡಲ್, ಹಕ್ಸಲಿ, ಡಾರ್ವಿನ್, ಲೈಯಲ್ ಮುಂತಾದವರು ಏಕಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಆ ಅಲ್ಪವಾದ ಸೀಮೆ ದವಂಪು, ಅನುಬಂಗಣ, ಒಂದೇ ಮುಳ್ಳುಗಿಡದ ಹೂವು, (Argemona Mexicana) ಇವುಗಳ ಗುಣವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿ ಪೂರೈಸಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುವಿಲ್ಲವೆ? ನಾನೇನು?

ಈಗ ನೋಡಿ, ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಕೋಟಿ ಮನುಷ್ಯರಿದ್ದಾರೆ, ಯಾರೂ ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡಿ ಪೂರೈಸಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಅನಂತನೆಂಬುವದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನೂ ಅಸಂಖ್ಯವಾದ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಆಧಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರೀತಿ ದಯೆ ಧರ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಪೂಜ್ಯರು. ಎಲ್ಲರೂ ಅನುಸರಣೀಯರು. ನನ್ನ ಕಾಮ್ಯವಾದವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆ? ನಾನೇನು?

ನನಗೆ ಬೇಕಾದುದು ಒಂದು ಇತ್ತು. ಈಗಲೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಆ ಆಶೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಪೂರ್ಣವಾಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆಂತಲೇ ನನ್ನ ಹೃದಯದಿಂದ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿ ಬಹಳ ದಿನಗಳಾದವು. ಅದನ್ನು ಪುನಃ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಬೇರೇ ವಾಂಛನೀಯವಾದುದು ಇಲ್ಲವೆ? ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆ?

ಆದುದರಿಂದ ಹುಡುಕಬೇಕು. ಏನುಮಾಡಲಿ?

ಕೆಲವು ವರುಷಗಳಿಂದ ನನಗೆ ನಾನೇ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಲಾರದವನಾಗಿದ್ದೆನು. ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಸ್ನೇಹಿತ

ರನ್ನು ಕೇಳಿಬಿಟ್ಟೆ ಅಷ್ಟೆ. ನಿನಗೆ ಸ್ವಂತ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇತರರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡು; ಜನರಿಗೆ ಯಥಾಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಲಿದ್ದರು.

ಅದು ಹಳೇ ಮಾತು. ಜನರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ ? ರಾಮನ ತಾಯಿಯ ಮೈಯಿಗೆ ಜ್ವರವಾಗಿದೆ. ನಾಡಿ ಹಿಡಿದು ನೋಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕ್ವಿನೈನು ಕೊಡು ; ಹುಚ್ಚನಾದ ರಘುವಿಗೆ ಮೈಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ತೆಗದುಕೊಡು ; ಹನುಮಂತನ ತಾಯಿ ವಿಧವೆ; ಅವಳಿಗೆ ಮಾಸಾಶನವೇನಾದರು ಕೊಡು; ನಾಪೇಸುಂದರನು ಮಗನನ್ನು ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲು ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಆತನಿಗೆ ಸ್ಕೂಲ್ ಫೀಗೋಸ್ಕರ ಅನುಕೂಲಪಡಿಸಿಕೊಡು. ಹೀಗೆಲ್ಲ ಮಾಡುವುದು ಪರೋಪಕಾರವೆ ?

ಇದೆಲ್ಲ ಪರರಿಗೆ ಉಪಕಾರವೆಂತಲೇ ಹೇಳೋಣ. ಇದನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಹಿಡಿದೀತು ? ಇದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಕಳೆಯಬಹುದು ? ಇದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಶ್ರಮಪಡಬೇಕು ? ಇದರಿಂದ ಮಾನಸಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿಯು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಉತ್ತೇಜಿತವಾಗುವುದು ? ಇಂತಹ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಯಥಾಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ನನಗೆ ಇರುವ ಅಭಾವವು ಪೂರ್ಣವಾಗುವುದೋ ಅದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾಗುವುದೋ ಅಂತಹ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತೇನೆ.

ಮತ್ತೊಂದುಪ್ರಕಾರವಾದ ಲೋಕೋಪಕಾರದ ಗದ್ದಲವು ಹತ್ತಿದೆ. ಅದರ ಹೆಸರು ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ “ತಟಪಟ ತುಡುಗು ವಾಚಾಟ, ಸರಬರ ಬರೆಯಾಟ” ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಸೊಸೈಯಿಟಿ, ಕ್ಲಬ್ಬು, ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್, ಸಭಾ, ಸ್ಟ್ಯಾಂಡಿಂಗ್ ಕಮ್ಮಿಟಿ, * ನೇಷನಲ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್, ಸೋಷಿಯಲ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್,

* ಇದೂ ಒಂದು ರೋಗ ವಿಶೇಷ :—ಶೀತ ಪಿತ್ತ ವಾತೋಷ್ಣಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆಯಾದ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ರೋಗ ನಿದಾನದಿಂದ ರೋಗಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೇ ಹೆಸರು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಪಿತ್ತ ವಾತೋಷ್ಣಗಳು ಉಲ್ಬಣವಾದರೆ, ಸ್ಟಾಂಡಿಂಗ್ ಕಮ್ಮಿಟಿ, ಸ್ಲಾಂಟಿಂಗ್ ಕಮ್ಮಿಟಿ, ಸ್ಲೈಡಿಂಗ್ ಕಮ್ಮಿಟಿ, ಸಿಟ್ಟಿಂಗ್ ಕಮ್ಮಿಟಿ, ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ರೋಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭೇದಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ ಶೀತವು ವಿಷಮಿಸಿದರೆ ಸ್ಲೀಪಿಂಗ್ ಕಮ್ಮಿಟಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ ಹೀಗೆಯೇ ಗ್ರಾಮದ ಸಭೆ, ಕೃಷಿಕರ ಸಭೆ, ಆವೂರು ಸಭೆ, ಈವೂರು ಸಭೆ, ಪಟ್ಣ ಸಭೆ, ನಗರ ಸಭೆ, ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಪ್ರಭೇದವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮಳೆಗಾಲವಾದ ಭಾದ್ರಪದ ಆಶ್ವಯುಜ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದುಸಲ ಶೀತವು ವಿಷಮಿಸಿ, ರೋಗಿಯೂ ರೋಗವೂ ಸಹ ತಣ್ಣಗಾಗುವುದುಂಟು, ಹೀಗಾಗುವುದು ಆಶ್ವಿಯುಜ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು.

ಸಮಾಜ, ವಕ್ತೃತೆ, ರೆಜಲ್ಯೂಷನ್, ಮೆಮೋರಿಯಲ್, ಆವೇದನ, ನಿವೇದನ, ಸಮಾವೇದನ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿದ್ದಿವೆ. ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಲ್ಲ. ನಾನೊಂದುಸಲ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನು ಒಂದು ಮಹಾಸಭೆಯ ಆವೇದನಪತ್ರವನ್ನು ಓದುತಲಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಇದೇನೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವನು ಅಂತಹದು ಏನೂ ಅಲ್ಲ; ಒಬ್ಬ ಕುರುಡ ಫಕೀರನು ಭಿಕ್ಷೆಬೇಡುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಇದೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಿಗೆ ಕುರುಡ ಫಕೀರನ ಭಿಕ್ಷೆ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಈ ರೋಗಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಕಾರವಾದ ವಿಕಾರವುಂಟು. ವಿಧವೆಗಳಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡು; ಕುಲೀನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಿವಾಹವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸು; ಅಲ್ಪವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವನ್ನು ಬಂಧಮಾಡು; ಜಾತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕು; ಹೆಂಗಸರು ಈಗ ದನಗಳಹಾಗೆ ಕೊಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ; ಹಗ್ಗ ಬಿಚ್ಚಿ ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು; ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಮೇಯುತ್ತಿರಲಿ—ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಬೊಗಳು ಏರಿಹೋಗಿದೆ. ನನಗೆ ದನವಿಲ್ಲ. ಇತರರ ಕೊಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಜಾತಿಯನ್ನು ತೆಗದುಹಾಕಲು ನನಗೆ ಅಷ್ಟು ರಾಜಿಯಿಲ್ಲ. ನಾನು ಅಷ್ಟುದೂರ ಇದುವರೆಗೂ ಸುಶಿಕ್ಷಿತನಾಗಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ಬೀದಿ ಗುಡಿಸುವವರ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಂಡು ಊಟಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಅವರ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಪಂಡಿತಶಿರೋಮಣಿ ಮಹಾಶಯರು ನನ್ನನ್ನು ಬೈಯುವ ಬೈಗಳನ್ನಾದರೂ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನೇ ಹೊರ್ತು ಮಾರ್ಜನಿಧಾರಿಗಳ ಹತ್ತಿರ ಕೂಡುವುದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರೆನು. ಆದಕಾರಣ ನನಗೆ ಜಾತಿಯಿರಲಿ. ವಿಧವಾ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ಕುಲೀನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಏಕಪತ್ನೀವ್ರತದ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಗಳಾದರೆ ಆಗಲಿ. ನನ್ನಾಕ್ಷೇಪಣೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅನುಮೋದಿಸಿ ಪೋಷಿಸುವುದರಿಂದ ಜನಗಳಿಗೆ ಏನು ಹಿತಮಾಡಿದಹಾಗಾಗುತ್ತದೋ ಅದು ನನ್ನ ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಆದುದರಿಂದ ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನನಗೇನೂ ಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ. ಇದುವರೆಗೆ ನಾನೇ ನಾನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನನಗೆ ಆ ದುಃಖ—ಮತ್ಯಾವ ದುಃಖವೂ ಇಲ್ಲ. ಲವಂಗಲತೆಯ ಕೈ ಬರಹವು ಮರೆಯುತ್ತ ಬಂತು.

ಐದನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಈಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾಶೀಧಾಮದಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದದತ್ತನಿಂದ ರಜನಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿದೆನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನು ನನಗೆ ಒಂದು ಗುರುತರವಾದ ಕಾರ್ಯಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿದನೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡೆನು. ಈ ಸಂಸಾರ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಒಂದು ಕಾರ್ಯವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ರಜನಿಗೆ ಯಥಾರ್ಥವಾದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ನನಗೇನೋ ಬೇರೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನೇತಕ್ಕೆ ಮಾಡಕೂಡದು ? ಇದು ನನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯ ವಲ್ಲವೇನು ?

ಇಲ್ಲಿ ಶಚೀಂದ್ರನ ವಂಶಾವಳಿಯ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಶಚೀಂದ್ರನಾಥನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ರಾಮಸದಯಮಿತ್ರ; ಪಿತಾಮಹನ ಹೆಸರು ವಾಂಛಾರಾಮಮಿತ್ರ; ಪ್ರಪಿತಾಮಹನ ಹೆಸರು ಶುದ್ಧರಾಮಮಿತ್ರ. ಅವನ ಪೂರ್ವಪುರುಷರ ವಾಸಸ್ಥಳವು ಕಲಿಕತ್ತೆಯಲ್ಲ. ಅವರು ಭವಾನಿನಗರದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅವನ ತಂದೆಯೇ ಮೊದಲು ಕಲಿಕತ್ತಾಕ್ಕೆ ಬಂದವನು. ಪ್ರಪಿತಾಮಹನು ಏನೂ ಇಲ್ಲದ ದರಿದ್ರನಾಗಿದ್ದನು. ಪಿತಾಮಹನು ಸ್ವಬುದ್ಧಿ ಬಲದಿಂದ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಭೂಮಿ ಕಾಣಿ ಮಾಡಿದ್ದನು.

ವಾಂಛಾರಾಮನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಪರಮಸ್ನೇಹಿತನಿದ್ದನು. ಅವನ ಹೆಸರು ಮನೋಹರ ದಾಸ. ವಾಂಛಾರಾಮನು ಮನೋಹರದಾಸನ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ಈ ವೈಭವಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದನು. ಮನೋಹರನು ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ ಸ್ನೇಹಿತನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತಲಿದ್ದನು. ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ವಾಂಛಾರಾಮನು ಈ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ಬಾಧ್ಯಪಟ್ಟಿದ್ದನು. ಮನೋಹರನನ್ನು ಸಹೋದರನ ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಸುತಲಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ಮನೋಹರನು ವಯೋಜ್ಯೇಷ್ಠನಾದುದರಿಂದ ಅಣ್ಣನ ಹಾಗೆ ಅವನನ್ನು ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡುತಲಿದ್ದನು. ರಾಮಸದಯನ ತಂದೆಯಾದ ವಾಂಛಾರಾಮನಿಗೂ ಮನೋಹರನಿಗೂ ಇದ್ದಹಾಗೆ ಮನೋಹರನಿಗೂ ರಾಮಸದಯನಿಗೂ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದ್ವೇಷವೇ ಇತ್ತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಒಂದುಸಲ ರಾಮಸದಯನಿಗೂ ಮನೋಹರದಾಸನಿಗೂ ಘೋರತರವಾದ ವಿವಾದವುಂಟಾಯಿತು. ಮನೋಹರನು ವಾಂಛಾರಾಮನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮಗ ರಾಮಸದ

ಯನು ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಹನಾತೀತವಾದ ಅಪಮಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಅಪಮಾನದ ಮಾತನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿ, ವಾಂಛಾರಾಮನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಹಾಯಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಪರಿವಾರವಾಗಿ ಭವಾನಿನಗರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋದನು. ವಾಂಛಾರಾಮನು ಮನೋಹರನಿಗೆ ಅನೇಕವಿಧವಾಗಿ ಅನುನಯ ವಿನಯ ಗಳಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಮನೋಹರನು ಯಾವುದನ್ನೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಯಾವದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದನೋ ಅದನ್ನೂ ಹೇಳದೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ವಾಂಛಾರಾಮನು ಮಗನಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದರೂ ಮನೋಹರ ನನ್ನು ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತಲಿದ್ದನು. ಆದಕಾರಣ ರಾಮಸದಯನ ಮೇಲೆ ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿ ಕೋಪಗೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಕಟೂಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಬೈದನು. ರಾಮಸದಯನೂ ಎಲ್ಲಾ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಶಬ್ದವಾಗಿ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

ತಂದೆ ಮಗನ ವಿವಾದದಲ್ಲಿ ವಾಂಛಾರಾಮನು ಮಗನನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಮಗನು ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪುನಃ ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ ತೋರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಶಪಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದನು. ವಾಂಛಾರಾಮನು ಒಂದು ಉಯಿಲ್ ಬರೆದಿಟ್ಟನು. ಉಯಿಲಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪುತ್ರನಾದ ರಾಮಸದಯನು ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಆಸ್ತಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಕೂಡದೆಂತಲೂ, ವಾಂಛಾರಾಮನ ಮರಣಾನಂತರ, ಮನೋಹರದಾಸನು, ಅವನು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಗಳು ಆಸ್ತಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಬೇಕೆಂತಲೂ, ಅವರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ರಾಮಸದಯನ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರಾದಿಗಳು ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಬೇಕೆಂತಲೂ, ರಾಮಸದಯನ ಮಾತ್ರ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಕೊಡದೆಂತಲೂ ಬರೆದಿಟ್ಟನು.

ರಾಮಸದಯನು ಮೊದಲು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ತಂದೆಯ ಮನೆ ಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಲಿಕತ್ತೆಗೆ ಬಂದನು. ಆ ಹೆಂಡತಿಗೆ ತಂದೆಯುಕೊಟ್ಟ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ತ್ರೀ ಧನವಿತ್ತು. ಅದರ ಅವಲಂಬನದಿಂದಲೂ ಒಬ್ಬ ಒಳ್ಳೆ ಸಜ್ಜನನಾದ ವರ್ತಕನ ಸಹಾಯದಿಂದಲೂ ರಾಮಸದಯನು ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತನಾದನು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸುಪ್ರಸನ್ನಳಾದಳು. ಸಂಸಾರ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಕಷ್ಟವೇನೂ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ

ಹಾಗೆ ಕಷ್ಟವೇನಾದರೂ ಬಂದಿದ್ದರೆ ವಾಂಛಾರಾಮನು ಸದಯನಾಗುತ ಲಿದ್ದನು. ಪುತ್ರನ ಸುಖಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ತಂದೆಗೆ ಇದ್ದ ಸ್ನೇಹಾವಶೇಷವೂ ಕೂಡ ಅಳಿಸಿಹೋಯಿತು. ಪುತ್ರನು ಸ್ವಾಭಿಮಾನದಿಂದ ತಂದೆಯು ಕರೆಯದೆ ಪುನಃ ಮನೆಗೆ

ಹೋಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಥಿರಮನಸ್ಕನಾಗಿ ತಂದೆಯ ಸಮಾಚಾರವನ್ನೇ ವಿಚಾರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ತಾತ್ಸಾರದಿಂದ ಪುತ್ರನು ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಂಛಾರಾಮನು ಅವನನ್ನು ಪುನಃ ಕರೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಆದುದರಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ಪುನಃ ಪ್ರೀತಿಯುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಉಯಿಲು ಬದಲಾಯಿಸ ಲ್ಪಡದೆ ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತಿತು. ಹೀಗಿರುತ್ತ ಹಟಾತ್ತಾಗಿ ವಾಂಛಾರಾಮನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಂಟಾಯಿತು.

ರಾಮಸದಯನು ಶೋಕಾಕುಲನಾದನು ; ತಂದೆಯು ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅವನ ಸಂಗಡ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದುದಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖದಿಂದ ಅನೇಕ ದಿನಗಳ ಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ರೋದನ ಮಾಡಿದನು. ಅವನು ಪುನಃ ಭವಾನಿನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಕಲಿಕತ್ತೆ ಯಲ್ಲಿಯೇ ಪಿತೃಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ, ಈಗ ಭವಾನಿನಗರದ ಮನೆಯು ಮನೋಹರದಾಸನದಾಯಿತು.

ಇತ್ತಲಾಗಿ ಮನೋಹರನ ಸಮಾಚಾರವೇ ಇಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ತಿಳಿದುಬಂದುದರಲ್ಲಿ ವಾಂಛಾರಾಮನು ಬದುಕಿರವಾಗಲೇ ಮನೋಹರನ ಸಮಾಚಾರ ಗೊತ್ತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನೋಹರದಾಸನು ಮೊದಲು ಭವಾನಿನಗರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಾಗಲೇ ಹೊರಟುಹೋದದು. ವಾಂಛಾರಾಮನು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಾಗ್ಯೂ ಸಮಾಚಾರವೇ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲವಾದ ಕಾರಣ ಉಯಿಲಿಗೆ ಒಂದು ಕ್ರೋಡ ಪತ್ರವನ್ನು (Codicil) ಬರೆದಿಟ್ಟನು. ಅದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಂಧುವಾದ ಕಲಿಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಷ್ಣುರಾಮಸರ್ಕಾರನೆಂಬುವನನ್ನು ಉಯಿಲಿಗೆ ಎಗ್ಜಿಕ್ಯೂಟರನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ಅವನು ಮನೋಹರನನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿಸಿ ಆ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲಾನುಸಾರವಾಗಿ ಆಸ್ತಿಯು ಯಾರಿಗೆ ಸೇರಬೇಕೋ ಅವರವ ರಿಗೆ ತಲ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಬರೆದನು.

ವಿಷ್ಣುರಾಮಬಾಬು ಬಹಳ ವಿಚಕ್ಷಣನಾಗಿ ನಿರಪೇಕ್ಷನಾದ ಕರ್ಮಠನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ವಾಂಛಾರಾಮನು ಸತ್ತಕೂಡಲೇ ಮನೋಹರನು ಇರುವ ಸ್ಥಳದ ಅನು ಸಂಧಾನ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಬಹಳ ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ದುಡ್ಡು ಖರ್ಚುಮಾಡಿ ವಾಂಛಾ ರಾಮನು ಹುಡುಕದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹುಡುಕಿದ್ದರಮೇಲೆ, ಮನೋಹರನು ಭವಾನಿ ನಗರದಿಂದ ಓಡಿಹೋದವನು ಕೆಲಕಾಲ ಸಪರಿವಾರವಾಗಿ ಡಾಕ್ಕಾ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಡೆಯುವದು ಕಷ್ಟವಾಗಿ ಕಲಿಕತ್ತೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನೌಕದಲ್ಲಿ ಬರು

ತ್ತಿರುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿರುಗಾಳಿ ಎದ್ದು ಸಪರಿವಾರವಾಗಿ ನೌಕದೊಂದಿಗೆ ಜಲಮಗ್ನನಾದನೆಂದು ತಿಳಿಯಬಂತು. ಅವನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗಳಿರುವುದು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

ವಿಷ್ಣುರಾಮಬಾಬುವು ಇದರ ನಿಜತ್ವಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ರುಜುವಾತಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಂಡು ರಾಮಸದಯನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಆಗ ವಾಂಛಾರಾಮನ ಆಸ್ತಿಯು ಶಚೀಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅವನ ಅಣ್ಣ ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಬಂತು. ವಿಷ್ಣುರಾಮಬಾಬು ಆಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು.

ಈಗ ರಜನಿಯು ಬದುಕಿದ್ದರೆ ರಾಮಸದಯನು ಅನುಭವಿಸುವ ಆಸ್ತಿಯು ಅವಳದಾಗುವುದು, ರಜನಿಯು ಅತ್ಯಂತ ದರಿದ್ರಾವಸೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ. ಹುಡುಕಿ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಬೇಕು. ನನಗೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ.

ಆರನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಬಂಗಾಳಿಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಒಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನೆಂಟರು ಔತನಹೇಳಿದ್ದರು ; ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಊರು ತಿರುಗಿಕೊಂಡು ಬರೋಣವೆಂದು ಹೊರಟೆನು. ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಮನೋಹರವಾದ ನಿಭೃತವಾದ ಕಾಡು. ಪಕ್ಷಿಗಳು ಸಪ್ತಸ್ವರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿ ಹಾಡುತಲಿದ್ದವು. ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವೃಕ್ಷರಾಜಿ ; ಮರಗಳು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳದು ಕೋಮಲತರವಾದ ಶ್ಯಾಮಲ ವರ್ಣದ ಪಲ್ಲವಗಳಿಂದ ಮರೆಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಮರದೆಲೆಗಳು ಒಂದಕೊಂದು ದಳದುಕೊಂಡು ಏಕಾಕಾರವಾಗಿ ಶ್ಯಾಮರೂಪವುಳ್ಳ ರಾಶಿರಾಶಿಯಾಗಿ ಕಣ್ಣೊಳಿಸುತಲಿದ್ದವು. ಒಂದೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹೂ ಮೊಗ್ಗುಗಳು ; ಒಂದೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಫುಟಿತವಾದ ಪುಷ್ಪಗಳು ; ಒಂದೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಪಕ್ವವಾದ ಮತ್ತು ಅಪಕ್ವವಾದ ಫಲಗಳು. ಆ ವನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಆರ್ತನಾದವನ್ನು ಮಾಡುತಲಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ಕೇಳಿ ಆ ವನದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಒಬ್ಬ ವಿಕಟಾಕಾರವುಳ್ಳ ಪುರುಷನು ಒಬ್ಬ ಯುವತಿಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಮಾಡುತಲಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದೆನು.

ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಪುರುಷನು ಅತಿ ನೀಚ ಜಾತಿಯವನಾದ ಪಾಷಂಡನಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಆವನು ಹೊಲೆಯನೋ ಮಾದಿಗನೋ ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರಿತು. ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಚ್ಚುಕತ್ತಿ ಇತ್ತು. ಅತ್ಯಂತ ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿ ಕಂಡನು.

ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಅವನ ಹಿಂದುಗಡೆ ಹೋದೆನು. ಹೋಗಿ ಅವನ ಸೊಂಟದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಚ್ಚನ್ನು ತೆಗೆದು ದೂರ ಬಿಸಾಟೆನು. ದುಷ್ಟನು ಆಗ ಯುವತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಇದಿರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತನು. ನನ್ನನ್ನು ಬೈದನು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಭಯವಾಯಿತು.

ಇನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲವಿಳಂಬ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಒಂದುಸಲ ಅವನ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿದೆನು. ಅವನದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು. ನಾನೂ ಪುನಃ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದೆನು. ಅವನಿಗೆ ಬಲ ಹೆಚ್ಚು. ಆದರೆ ನಾನು ಭೀತನಾಗಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಧೈರ್ಯವೂ ಕುಂದಲಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಯುವತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, ನೀನು ಓಡಿಹೋಗು, ಇವನಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ದಂಡನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದೆನು.

ಯುವತಿಯು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿ; ನಾನು ಕುರುಡಳು, ಇಲ್ಲಿ ದಾರಿಯು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಅಂಧ! ನನ್ನ ಬಲವು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ನಾನು ರಜನಿಯೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಅಂಧ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುತಲಿದ್ದೆನು.

ಆ ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ದುಷ್ಟನು ನನ್ನನ್ನು ಬಲಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತಲಿದ್ದನು. ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ ದಿಕ್ಕು ನೋಡಲಾಗಿ ನಾನು ಬಿಸಾಟಿದ್ದ ಮಚ್ಚುಕತ್ತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೋಗುವಹಾಗೆ ಕಂಡಿತು. ನಾನು ಕೂಡಲೇ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಗಿ ಆ ಮಚ್ಚುಕತ್ತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡೆನು. ಅವನು ಒಂದು ಮರದ ರೆಂಬೆಯನ್ನು ಮುರಿದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ಹಿಡಿದು ನನ್ನ ಕೈಮೇಲೆ ಹೊಡದನು. ನನ್ನ ಕೈಲಿದ್ದ ಮಚ್ಚು ಕಳಚಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿತ್ತು. ಅವನದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನನ್ನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಕಡೆ ಘಾಯಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋದನು.

ನಾನು ಬಹಳ ನೋವು ತಿಂದು ಅತಿ ಕಷ್ಟದಿಂದ ನಾನು ಉಳಿದಿದ್ದ ನೆಂಟರ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆನು. ಅಂಧ ಯುವತಿಯು ನನ್ನ ಪದಶಬ್ದಾನುಸರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ಹೋಗಿ ಮುಂದೆ ಹೋಗಲು ಸಾಗದೆ ಹೋಯಿತು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗತಕ್ಕವರು ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟರು.

ಆ ಊರಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೆಲಕಾಲ ಶಯ್ಯಾಗತನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದೆ. ಅನ್ಯ ಆಶ್ರಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ದೆಶೆ ಏನಾಗುತ್ತದೋ ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೊರಡಲಾಗದು. ಈ ಎರಡು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕಾಯಿತು. ಅಂಥ ಯುವತಿಯೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಳು.

ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಬಹು ದಿನಗಳಮೇಲೆ ಆರೋಗ್ಯಲಾಭವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆನು.

ಅಂಥ ಯುವತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಚ್ಯ ನನಗೆ ಸಂದೇಹವುಂಟಾಗಿತ್ತು. ನನಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಬಂದಾಗ ಅವಳು ನನ್ನ ರುಗ್ಣಶಯ್ಯೆ ಪಾರ್ಶ್ವ ಬಂದು ಕೂತಳು. ಆ ದಿನವೇ ಅವಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನಮ್ಮ ! ಎಂದು ಕೇಳಿದೆನು.

ಅವಳು ರಜನಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಕೇಳಿ ನಾನು ಚಮುಕಿತನಾಗಿ, ನೀನು ರಾಜಚಂದ್ರನ ಮಗಳೆ ? ಎಂದನು.

ರಜನಿಯು ವಿಸ್ಮಿತಳಾಗಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೀಯಾ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ನಾನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಯಾವ ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ.

ನನಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯಲಾಭವಾದಮೇಲೆ ರಜನಿಯನ್ನು ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದೆನು.

ಎಂಟನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಕಲಿಕತ್ತೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ರಜನಿಯನ್ನು ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮುರಕಿ ಎಂಬೊಬ್ಬ ಮುದಕಿಯನ್ನು ಪರಿಚಾರಕಳನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದೆನು. ರಜನಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವುಂಟಾಗಲೆಂದು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದೆನು. ಹೋಗುತ್ತ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ರಜನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, ರಜನಿ ! ನಿನ್ನ ಮನೆಯಿರುವುದು ಕಲಿಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂದೆ ? ಎಂದು ಕೇಳಿದೆನು.

ರಜನಿ :—ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆ ?

ನಾನು :—ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೇಳಬೇಡ.

ವಸ್ತುತಃ ಈ ಅಂಧಯುವತಿಯ ಬುದ್ಧಿವಿವೇಚನೆ, ಸರಳತೆ ಮುಂತಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಬಹಳ ಪ್ರೀತನಾದೆನು. ಅವಳಿಗೆ ಕ್ಲೇಶವುಂಟು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು, ನೀನು ಕೋಪಗೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಕೆಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗೋಪ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವೆನು! ಗೋಪಾಲಬಾಬು ಎಂಬವನೊಬ್ಬನು ನಮ್ಮ ನೆರೆಯವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಚಂಪಾ. ಅವಳಿಗೂ ನನಗೂ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಹೂಗ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ತೌರುಮನೆ. ಅವಳು ನನ್ನ ತೌರುಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಿಯಾ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ನಾನೊಪ್ಪಿಕೊಂಡೆನು. ಅವಳು ಒಂದು ದಿನ ನನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ತನ್ನ ತೌರುಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗದೆ ಅವಳ ತಮ್ಮನಾದ ಹೀರಾಲಾಲೆಂಬುವನನ್ನು ಸಂಗಡ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ಅವನು ಒಂದು ನೌಕವನ್ನು ಮಾಡಿ ಹೂಗ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಹೊರಟನು.

ಅಷ್ಟು ಕೇಳಿ, ಹೀರಾಲಾಲನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿದ್ದಾಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ನೀನು ಅವನ ಸಂಗಡ ಹೋದೆಯೋ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು.

ರಜನಿ:—ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಏತಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತೋ ಅದನ್ನು ಹೇಳಲಾರೆನು. ಮಧ್ಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೀರಾಲಾಲನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಚಾರಮಾಡಲು ಬಂದನು. ನಾನು ಅವನ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಒದುಗುವಳಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ನನ್ನನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಗಂಗೆಯ ನಡುನೀರಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿ ಕೈಬಿಟ್ಟು ದೋಣಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ರಜನಿಯು ಸುಮ್ಮನಾದಳು. ನಾನು ಹೀರಾಲಾಲನು ಛದ್ಮವೇಷಿಯಾದ ರಾಕ್ಷಸನೆಂದಂದುಕೊಂಡು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ರೂಪವನ್ನು ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದೆನು. ರಜನಿಯು ಮುಂದೆ ಹೇಳತೊಡಗಿ, ಅವನು ಹೊರಟುಹೋದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಬಿದ್ದು ಸಾಯಬೇಕೆಂದು ನೀರಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೆನೆಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ನಾನು:—ಏತಕ್ಕೆ ನೀನು ಹೀರಾಲಾಲನನ್ನು ಅಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಸುತಲಿದ್ದೆಯಾ?

ರಜನಿಯು ಹುಬ್ಬು ಗಂಟುಹಾಕಿಕೊಂಡು, ತಿಲಾರ್ಧವೂ ಕೂಡ ನಾನು ಅವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಪೃಥಿವಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಮೇಲೆಯೂ ಅಷ್ಟು ವಿರಕ್ತಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ನಾನು—ಹಾಗಾದರೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಾಯಬೇಕಾಗಿದ್ದುದೇತಕ್ಕೆ?

ರಜನಿ—ನನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಲಾರೆನು.

ನಾನು—ಒಳ್ಳೇದು ಮುಂದೆ ಹೇಳು

ರಜನಿ—ನಾನು ಮುಣಗಿ ತೇಲಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತಲಿದ್ದೆನು. ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಹಡಗು ಹೋಗುತಲಿತ್ತು. ಆ ಹಡಗಿನವರು ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡರು. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಹಡಗಿನಿಂದ ಇಳಿದನು. ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲಿಳಿಯುವೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಬೇಕಾದರೂ ಇಳಿಯುತ್ತೇನೆಂದೆನು. ಅವನು ನನ್ನ ಊರನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕಲಿಕತ್ತೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆನು. ಅವನು ತಾನೂ ನಾಳೆ ಕಲಿಕತ್ತೆಗೆ ಹೋಗುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಸಂಗಡ ಬಂದು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ದಿನವಿದ್ದು ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಕಲಿಕತ್ತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ನಾನು ಆನಂದಿತಳಾಗಿ ಇಳಿದೆನು. ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಆದರಮೇಲೆ ನಡೆದದು ನೀನೇ ಬಲ್ಲೆ.

ನಾನು—ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರ ಕೈಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡೆನೋ ಅವನೇ ಆ ಮನುಷ್ಯನೊ?

ರಜನಿ—ಅವನೇ ಹೌದು.

ನಾನು ರಜನಿಯನ್ನು ಕಲಿಕತ್ತೆಗೆ ಕರೆತಂದು, ಅವಳು ಹೇಳಿದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಾಜಚಂದ್ರನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದೆನು.

ರಾಜಚಂದ್ರನು ಮಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಆನಂದಭರಿತನಾದನು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯು ಬಹಳ ಅತ್ತಳು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ರಜನಿಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನನ್ನಿಂದ ಕೇಳಿ ಬಹಳ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಮಾಡಿದರು.

ಕಡೆಗೆ ನಾನು ರಾಜಚಂದ್ರನನ್ನು ಒಂದುಕಡೆಗೆ ಏಕಾಂತವಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಏತಕ್ಕೆ ಗೃಹವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಹೋದಳು? ಅವಳು ಗೃಹತ್ಯಾಗಿಯೆ, ಏನು? ಎಂದು ಕೇಳಿದೆನು.

ರಾಜಚಂದ್ರ—ಇಲ್ಲ. ಗೃಹತ್ಯಾಗಿಯಲ್ಲ. ನಾನೂ ಸರ್ವದಾ ಹಾಗೆಯೇ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಅವಳ ಪತ್ತೆಮಾಡಲಾರದೆ ಹೋದೆನು.

ನಾನು—ಯಾವ ದುಃಖದಿಂದ ರಜನಿಯು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಾಯಬೇಕೆಂದಿದ್ದಳು. ಅದು ಗೊತ್ತುಂಟೆ?

ರಾಜಚಂದ್ರನು ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ ರಜನಿಗೆ ಅಂತಹ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಾಯಬೇಕೆಂಬ ದುಃಖ ಯಾವದೂ ನಾನರಿಯೆ. ಅವಳು ಅಂಧಳು, ಅದೇನೋ ಹೆಚ್ಚು ದುಃಖವೇ ಹೌದು. ಆದರೆ ಆದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳಮೇಲೆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಏತಕ್ಕೆ ಹೋದಾಳು ? ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡವಳಾದರೂ ಮದುವೆಯಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದೇನಾದರೂ ಇರಬಹುದೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಅದಿರಲಾರದು. ವಿವಾಹವಾಗುವುದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ವಿವಾಹವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಓಡಿಹೋದಳು.

ನನಗೆ ಇದೊಂದು ಹೊಸ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿದಹಾಗಾಯಿತು. ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಅವಳು ಓಡಿ ಹೋದಳೆ ? ಎಂದು ಪುನಃ ಕೇಳಿದೆನು.

ರಾಜ—ಹೌದು.

ನಾನು—ನಿನಗೆ ಹೇಳದೆ ಓಡಿಹೋದಳೆ ?

ರಾಜ—ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳದೆ ಹೋದಳು.

ನಾನು—ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದ ವರನು ಯಾರು ?

ರಾಜ—ಗೋಪಾಲಬಾಬು.

ನಾನು—ಗೋಪಾಲಬಾಬು ಯಾರು. ಚಂಪಾ ಗಂಡನೆ ?

ರಾಜ—ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತು. ಅವನೇ ಹೌದು.

ನನಗೆ ಒಂದು ಬೆಳಕು ಹರಿದಹಾಗಾಯಿತು. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಚಂಪಳು ಸವತಿ ಭಯದಿಂದ ರಜನಿಯನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ತಮ್ಮನನ್ನ ಸಂಗಡಿಟ್ಟು ಹೂಗಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿರಬೇಕು. ಅಕ್ಕನ ಹೇಳಿಕೆ ಪ್ರಕಾರ ಹೀರಾಲಾಲನು ರಜನಿಯ ನಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇದು ಯಾಪದನ್ನೂ ಹೇಳದೆ ರಾಜಚಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ಬಲ್ಲೆ. ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲ ಸಂಗತಿಗಳು ಗೊತ್ತುಂಟು. ಅದನ್ನು ಮರೆಮಾಚಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿದೆನು.

ರಾಜ—ಏನು ? ಹೇಳಬಹುದು !

ನಾನು—ರಜನಿಯು ನಿನ್ನ ಮಗಳಲ್ಲ.

ರಾಜಚಂದ್ರನು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಅದೇನು ? ನನ್ನ ಮಗಳಲ್ಲದೆ ಮತ್ಯಾರ ಮಗ ಳೆಂದು ಕೇಳಿದನು.

ನಾನು—ಹರೇಕೃಷ್ಣನ ಮಗಳು.

ರಾಜಚಂದ್ರನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಅನಂತರ, ನೀನು ಯಾರೋ ನಾನರಿಯೆನು. ಆದರೆ ನೀನು ಈ ಮಾತನ್ನು ರಜನಿಗೆ ಹೇಳಕೂಡದೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳು ತ್ತೇನೆಂದನು.

ನಾನು—ಈಗ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹೇಳಲೇಬೇಕು, ಹರೇಕೃಷ್ಣನು ಸಾಯುವಾಗ ರಜನಿಯು ಕೆಲ ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳಿದ್ದವಲ್ಲವೆ ?

ರಾಜಚಂದ್ರ ಭಯಪಟ್ಟವನಾಗಿ, ನಾನು ಆ ನಗ ನಟ್ಟುಗಳ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಅರಿಯೆನು. ನಾನು ಆಭರಣಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವದನ್ನೂ ಹೊಂದಲಿಲ್ಲವೆಂದನು.

ನಾನು—ನೀನು ಹರೇಕೃಷ್ಣನು ಸತ್ತಮೇಲೆ ಅವನ ಆಸ್ತಿ ಏನಿದೆಯೆಂದು ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕೆ ಆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲವೆ ?

ರಾಜ—ಹೌದು. ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಹೋಗಿ ವಿಚಾರಿಸಲಾಗಿ ಹರೇಕೃಷ್ಣನ ಬಾಬತು ಇದ್ದುದುನೆಲ್ಲಾ ಪೋಲೀಸಿನವರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರೆಂದು ತಿಳಿಯಬಂತು.

ನಾನು—ಅದರಮೇಲೆ ನೀನೇನು ಮಾಡಿದೆ ?

ರಾಜ—ಇನ್ನು ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ ? ನಾನು ಪೋಲೀಸಿನವರಿಗೆ ಬಹಳ ಭಯಪಡುತ್ತೇನೆ. ರಜನಿಯು ಕಳವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಮೊಕದ್ದಮೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪಾಡು ಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಪೋಲೀಸಿನವರ ಹೆಸರು ಕೇಳಿ ಮತ್ತೇನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

ನಾನು—ರಜನಿಯು ಆಸಾಮಿ ಚೋರಿಯಾದುದು ಹೇಗೆ ?

ರಾಜ—ರಜನಿಗೆ ಅನ್ನಪ್ರಾಶನವಾಗುವ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಯಾರೋ ಕಳವು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರು. ವರ್ಧಮಾನದಲ್ಲಿ ಆ ಮೊಕದ್ದಮೆಯು ನಡೆ ಯಿತು. ಈ ಕಲಿಕತ್ತೆಯಿಂದ ವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೋಗ ಬೇಕಾಯಿತು. ಆಗ ಪೋಲೀಸಿನವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಂಕಟಪಟ್ಟು ಪಾಡುಪಟ್ಟೆನು.

ನನಗೆ ಮಾರ್ಗವು ಸಿಕ್ಕಿದಹಾಗಾಯಿತು.

ಮೂರನೆಯ ಭಾಗ.

ಶಚೀಂದ್ರನ ಹೇಳಿಕೆ.

ಮೊದಲನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಈ ಭಾರ ನನ್ನಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ರಜನಿಯ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಕೆಲ ಅಂಶ ನಾನು ಬರೆಯಬೇಕಾಯಿತು; ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ.

ನಾನು ರಜನಿಯ ಮದುವೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದೆನು. ವಿವಾಹದ ದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಜನಿಯು ಓಡಿಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ, ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿಸಿದೆ. ಆದರೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಅನೇಕರು ಅವಳು ಭ್ರಷ್ಟಳಾದಳೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ನಾನದನ್ನು ನಂಬಲಿಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನು ಅನೇಕ ಸಲ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವಳಿಂದಲೂ ಭ್ರಷ್ಟಳಾಗಲಾರಳು ಎನ್ನಲು ಬರದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವಳು ಅವಿವಾಹಿತಳಾದ ಕುಮಾರಿ. ಕೌಮಾರ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಯುವಕನಲ್ಲಿಯೋ ಪ್ರಣಯಾಸಕ್ತಳಾಗಿದ್ದು, ಒದಗಿದ್ದ ವಿವಾಹದ ಭಯದಿಂದ ಗೃಹವನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಿದೆನು. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಆಕ್ಷೇಪಗಳುಂಟು. ಮೊದಲನೆಯದು, ಅವಳು ಅಂಧಳಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸಾಹಸಮಾಡಿ ಒಂದು ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಾಳು? ಎರಡನೆಯದು, ಅಂಧಳು ಪ್ರಣಯಾಸಕ್ತಳಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಯಾವಾಗಲೂ ಆಗದೆಂದೂ, ಆಗಲಾರದೆಂದೂ ಸಮ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆನು. ಯಾರೂ ಕೇಳಿ ನಗಬೇಡಿ. ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಭಂಗಪಟ್ಟವರು ಅನೇಕರಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಎರಡು ಮೂರು ಬುಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಓದಿದ್ದೇನೆ. ಅದರ ಓದಿಕೆಯಿಂದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಗೂಢ್ಯಾಂಶಗಳೂ ಗೂಢ ತತ್ತ್ವಗಳನೆಲ್ಲ ನನ್ನ ನಖದರ್ಪಣಸ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಯಾವುದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಡಿಯಲಾರದೋ ನಾನದನ್ನು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ದೇವರನ್ನು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ, ನನ್ನ ವಿಚಾರಶಕ್ತಿಗೆ ಆ ದೇವರ ಸ್ಥಿತಿಯು ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹದರಲ್ಲಿ ಅಂಧಳಿಗೆ ರೂಪೋನ್ಮಾದತೃಷ್ಣೆಯೆಂದು ಹೇಗೆ ಬರಬಹುದು?

ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ವಿಚಾರಿಸಲಾಗಿ, ಅವಳು ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ರಾತ್ರಿಯಿಂದಲೂ ಹೀರಾಲಾಲನೂ ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಬಂತು. ಎಲ್ಲರೂ ಅವಳು ಹೀರಾಲಾಲನ ಸಂಗಡ ಕುಲವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆಂದು ಹೇಳಿ

ದರು. ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲದೆ, ಹೀರಾಲಾಲನು ಅವಳನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮಾಡಿದೆನು. ರಜನಿಯಾದರೋ ಪರಮಸುಂದರಿ; ಕುರುಡು ಹೆಂಗಸಾದರೂ ಆ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಮುಗ್ಧನಾಗದವನು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಹೀರಾಲಾಲನು ಅವಳ ರೂಪಕ್ಕೆ ಮುಗ್ಧನಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಅಂಥವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಬಹಳ ಸುಲಭ.

ಕೆಲದಿನಗಳಮೇಲೆ ಹೀರಾಲಾಲನು ಪಟ್ಟಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ನಾನು ಅವನನ್ನು ರಜನಿಯ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಬಲ್ಲೆಯಾ? ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅರಿಯೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟನು.

ಮಾಡುವುದೇನು? ಫಿರ್ಯಾದು. ಫಿರ್ಯಾದಿಗೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಅವನು ಹಂಗೋಲೆ ಹೊಡಿಸೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಹೊಡಿಸಿ ಆಗುವುದೇನು? ನಾನು ನ್ಯೂಸಪೇಪರಲ್ಲಿ, ಯಾರು ರಜನಿಯ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವರೋ ಅವರಿಗೆ ಇನಾಮು ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಇಸ್ತಿಹಾರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆನು. ಏನೂ ಫಲವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಎರಡನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ರಜನಿಯು ಜನ್ಮಾಂಧಳು. ಆದರೆ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವಳು ಅಂಧಳೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದು ದೋಷವಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣುಗಳು ದೊಡ್ಡವು. ನೀಲವಾಗಿ ಭ್ರಮರದ ಹಾಗೆ ಕಪ್ಪಾದ ತಾರೆಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿವೆ. ಅತಿ ಸುಂದರವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು. ಕಣ್ಣುಗಳ ಸ್ನಾಯು ಅಂದರೆ ನಾಡಿಗಳ ದೋಷದಿಂದ ಕಣ್ಣು ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ನಾಯುವಿಗೆ ಬಲವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ರೆಟಿನಾ (Retina) ಅಂದರೆ, ಕಣ್ಣು ಒಳಗಿರುವ ದೃಷ್ಟಿಫಲಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವು ಮಸ್ತಿಷ್ಕಕ್ಕೆ (Brain) ವ್ಯಾಪ್ತಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ರಜನಿಯು ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಂದರಿ; ವರ್ಣವು ಬಾಯಿ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏಳುವ ಅತ್ಯಂತ ನವೀನವಾದ ಕದಲಿಪತ್ರದಹಾಗೆ ಗೌರವವಾದುದು. ದೇಹಘಟನೆಯೋ, ಮಳೆ ನೀರಿನಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾದ ನದಿಯಹಾಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮುಖದ ಕಾಂತಿಯು ಗಂಭೀರವಾದುದು. ಅವಳ ನಡೆ, ಅಂಗಭಂಗಿಗಳೆಲ್ಲ ಮೃದುವಾಗಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಅಂಧತ್ವದಿಂದ ಸರ್ವದಾ ಸಂಕೋಚ ಸೂಚಕಗಳಾಗಿವೆ. ಅವನ ನಗು ದುಃಖಮಯ. ಈ ಸ್ಥಿರಪ್ರಕೃತಿಯನುಳ್ಳ ಸುಂದರ

ವಾದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಆ ಕಟಾಕ್ಷವಿಹೀನವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದನಾದ ಶಿಲ್ಪಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಪ್ರಸ್ತರಮಯವಾದ ಸ್ತ್ರೀಮೂರ್ತಿಯೆಂದು ಬೋಧೆಯಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು.

ರಜನಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ನೋಡಿದಾಗಲೇ, ಆ ಸೌಂದರ್ಯವು ಅನಿಂದನೀಯವಾದರೂ ಮುಗ್ಧಕಾರಿಯಾದುದಲ್ಲವೆಂದು ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿತು. ರಜನಿಯು ರೂಪವತ್ತಿ ಆದರೆ ಅವಳ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಯಾರೂ ಉನ್ಮಾದಗ್ರಸ್ತರಾಗರು. ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಮೋಹಿನಿ ಗತಿಯಿಲ್ಲ. ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಜನರು ಶ್ಲಾಘಿಸುವರು. ಆ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮರೆಯಲಾರದರೆಂತಲೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ, ಆ ಸ್ಥಿರವಾದ ಗಂಭೀರವಾದ ಕಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅದ್ಭುತವಾದ ಆಕರ್ಷಣ ಶಕ್ತಿಯುಂಟು ; ಆದರೆ ಆ ಆಕರ್ಷಣವು ಬೇರೇ ಕಡೆಗೆ ; ಇಂದ್ರಿಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಅದರ ಸಂಬಂಧವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಪಂಚಬಾಣನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೋ ರಜನಿಯ ರೂಪದೊಂದಿಗೆ ಅದರ ಸಂಬಂಧವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲವೇನು ?

ಅದು ಹೇಗಾದರೂ ಆಗಲಿ—ನನಗೆ ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ರಜನಿಯ ದೆಶೆ ಏನಾಗಬಹುದೆಂದು ಯೋಚನೆಗೆ ಒದಗುತ್ತಿದೆ. ಅವಳು ಸಾಮಾನ್ಯರಾದವರ ಕನ್ಯೆ. ಆದರೆ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವಳು ಸಾಮಾನ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿ ವಿಶಿಷ್ಟಳೆಂದು ಬೋಧೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಹೊರ್ತು ಬೇರೇ ಕಡೆ ಅವಳಿಗೆ ವಿವಾಹವಾಗುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯರಾದವರಲ್ಲಿಯೂ ಅವಳಿಗೆ ಇದುವರೆಗೂ ಮದುವೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ದರಿದ್ರನಿಗೆ ಮನೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಹೆಂಡತಿ ಬೇಕು. ಯಾವ ಹೆಂಡತಿಯು ಅಂಧತ್ವದಿಂದ ಗೃಹಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥಳಾಗಲಾರಳೋ ಅಂತಹವಳನ್ನು ಯಾವ ದರಿದ್ರನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನು ? ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರನ್ನು ಹೊರ್ತು ಈ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ವೃತ್ತಿಪರಾಯಣರಾದ ಕಾಯಸ್ಥ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಯಾರು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು ? ಆದರಲ್ಲಿಯೂ ಇವಳು ಅಂಧಳು. ಇಂತಹ ಗಂಡನ ಸಹವಾಸದಿಂದ ರಜನಿಗೆ ದುಃಖ ಹೊರ್ತು ಸುಖದ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ. ದುಶ್ಛೇದ್ಯವಾದ ಕಂಟಕಕಾನನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಪುರಸ್ಸರವಾಗಿ ಪಾಲನೀಯವಾದ ಉದ್ಯಾನದ ಪುಷ್ಪವು ಹುಟ್ಟಿರುವದರೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರಜನಿಯು ಹೂವಾಡಿಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಮುಳ್ಳುಗಳಿಂದ ಆವೃತಳಾಗಿಯೇ ಇವಳು ಸಾಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಇವಳನ್ನು ಗೋಪಾಲನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು

ನಾನೇತಕ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾರೆನು. ಹಾಗಾದರೆ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ದೌರಾತ್ಮ್ಯವು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚು. ಅವಳ ಉತ್ತೇಜಕವಾದ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಇವಳಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತುತನಾದೆನು ಯಾರನ್ನು ಸ್ವಂತವಾಗಿ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆನೋ ಅಂತಹವಳನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಇದಕ್ಕೇನು ಹೇಳಲಿ?

ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅನೇಕ ಸುಂದರಿಯರು ಮಧುರವಾದ ನಗುವನ್ನು ನಕ್ಕು, ರಜನಿಯನ್ನು ನೀನೇ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಇಷ್ಟವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟೋ ಏನೋ? ಎಂದು ಕೇಳುವರು. ಇಲ್ಲ. ಆ ಇಷ್ಟ ನನಗೆ ಇಲ್ಲ. ರಜನಿಯು ಸುಂದರಿಯಾದರೂ ಅಂಧಳು. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ರಜನಿಯು ಹೂವಾಡಿಗರ ಮಗಳು. ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾವಂತಳೂ ಸುಶಿಕ್ಷಿತಳೂ ಆದವಳಲ್ಲ. ರಜನಿಯನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ನನಗೆ ಇಷ್ಟವೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವವನಲ್ಲ. ನಾನು ಯಾರನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನೋ ಅವಳು ರಜನಿಯ ಹಾಗೆ ಸುಂದರಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಮತ್ತು ಮಿಂಚಿನ ಹಾಗೆ ಕಟಾಕ್ಷವನ್ನು ಬೀರುವವಳಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲದೆ ವಂಶಮರ್ಯಾದೆ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಲಂ ಅಥವಾ ಮಲ್ಹಾರ ರಾವ್ ಹೋಳಕರರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪೌತ್ರಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಲೀಲಾವತಿ ಅಥವಾ ಶಾಪಭ್ರಷ್ಟಳಾದ ಸರಸ್ವತಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಪತಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿತ್ರಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾಗಿಯೂ, ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿಯಾಗಿಯೂ, ಆದರದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯಾಗಿಯೂ, ಮನೆಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರ ತಾಯಿಯಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕು. ನಾನು ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಹಾಕುವಾಗ ಲವಂಗವನ್ನು ತೆಗದುಕೊಡಬೇಕು. ಹುಕ್ಕಾ ಸೇದುವಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ತಂಬಾಕು ಇದಿಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ನೋಡಿ ಕೊಡಬೇಕು. ನಾನು ಊಟ ಮಾಡುವಾಗ ಮೀನಿನ ಮುಳ್ಳು ಏನಾದರೂ ಇದೆಯೋ ನೋಡಬೇಕು. ನಾನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಮೈ ಒರಸಿಕೊಂಡೆನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಅದರ ಜಾಗರೂಕತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಾನು ಟಿ (Tea) ಕುಡಿಯುವಾಗ ಚಮಚೆಯನ್ನು ದೌತಿಯೊಳಗೆ ಅದ್ದಿ, ಟಿ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಹಾಕದಿರುವಹಾಗೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮತ್ತು ಪೀಕದಾನಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಾಯಿ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಉಗುಳದಹಾಗೆ ಖಬರದಾರಿಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸ್ನೇಹಿತನಿಗೆ ಕಾಗದವನ್ನು ಬರೆದುಬಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಹೆಸರಿಗೆ ಮೇಲ್ವಿಳಾಸವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಳ್ಳದಿರವಹಾಗೆ ನೋಡಿ ಬಂದೋಬಸ್ತು ಮಾಡಬೇಕು. ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಮದುವೆಯಾದ

ವಳ ಹೆಸರು ಹಿಡಿದು ಕರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಪುರೆತು ನೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತಿ ಪರಾಯಣಳಾದವಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕರೆದರೆ ಆ ತಪ್ಪನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಕೂಡ್ಲೆ ತಿದ್ದಬೇಕು. ಇಂತಹ ಗುಣಗಳು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಆಗವಳನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆ ಜಾಣಿಕೆ ನೋಡಿ ನಗುವವರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಅವಿವಾಹಿತರಾಗಿದ್ದು ಇಷ್ಟು ಗುಣವುಳ್ಳವರಾಗಿ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಷ್ಟವಿದ್ದು ಹೇಳಿದರೆ ಈಗಲೇ ಪುರೋಹಿತನನ್ನು ಕರೆಸುವೆನು.

ಮೂರನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಕಡೆಗೆ ರಜನಿಯು ಸಿಕ್ಕಿದಳೆಂದು ರಾಜಚಂದ್ರನಿಂದ ತಿಳಿಯಬಂತು. ಆದರೆ ರಾಜಚಂದ್ರದಾಸನು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಬಹಳ ಚಮತ್ಕಾರ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು. ರಜನಿಯು ಎಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದಳು, ಹೇಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದಳು, ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ತಂದೆಯ ಮನೆಯನ್ನು ಏತಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಳೋ ಅದನ್ನೂ ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ಕೇಳಿದೆ. ಆದರೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಏನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನು ಸೂಜಿಯಹಾಗೆ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಹೊಗರುವವಳು. ಅವಳಿಂದಲೂ ಏನೂ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಹೊರಪಡಿಸಲಾರದೆ ಹೋದೆನು. ರಜನಿಯು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಏತಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಲಿದ್ದುದು ನಿಂತು ಹೋಯಿತೋ ಅದೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ರಾಜಚಂದ್ರನೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಸಹ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನು ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯಸನಪಟ್ಟವಳಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಹುಡುಕಿಸಿ ನೋಡಿಸಿದಳು. ಹೋದವರು ಬಂದು, ಅವರು ಸಪರಿವಾರವಾಗಿ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರೆಂತಲೂ, ಇಂಥಹ ಕಡೆಗೆ ಹೋದರೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂತಲೂ ಹೇಳಿದರು.

ಇದಾದ ಒಂದು ತಿಂಗಳಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡಮನುಷ್ಯನು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಅವನು ಬರುತ್ತಲೇ, ನಾನು ಕಲಿಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹೆಸರು ಅಮರನಾಥಘೋಷ. ನಾನು ಇರುವುದು ಶಾಂತಿಪುರದಲ್ಲಿ, ಎಂದು ತನ್ನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

ಆಮೇಲೆ ಅವನ ಸಂಗಡ ಮಾತನಾಡಲು ತೊಡಗಿದನು. ಏನು ಕೆಲಸವಾಗಿ ಅವನು ಬಂದನೋ ಅದನ್ನು ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅವನೂ ಏನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಆದಕಾರಣ ದೊಡ್ಡವರು ತಮ್ಮನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದವರನ್ನ ನೋಡಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೂ ಬಹಳ ಬಳ್ಳಿಯವರೆಂದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಒಂದೆರಡು ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಕಾಲಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನ್ನು ಎತ್ತಿದನು, ಹಾಗೆಯೇ ಮಾತು ಮಾತಿನಮೇಲೆ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ವಿಷಯಗಳ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಮಾತು ಬಂತು. ನೋಡಲಾಗಿ ಅವನು ಮಾತು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿಚಕ್ಷಣನಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದನು. ಅವನ ಬುದ್ಧಿಯು ಅತಿ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಿತವಾದುದಾಗಿಯೂ, ಅವನ ಶಿಕ್ಷೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾದುದಾಗಿಯೂ ಕಂಡುಬಂತು. ಮಾತನಾಡುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಂತ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅವನು ನನ್ನ ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿದ್ದ "ಷೇಕಸ್ಪಿಯರ್ ಗೆಲರಿ" ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ನೋಡುತಲಿದ್ದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನವನನ್ನು ನೋಡುತಲಿದ್ದೆನು. ಅವನ ರೂಪವು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಸುಂದರಪುರುಷ, ಗೌರವರ್ಣ; ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತರ; ಸ್ಥೂಲಕಾಯನೂ ಅಲ್ಲ, ಶೀರ್ಣಕಾಯನೂ ಅಲ್ಲ; ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಣ್ಣುಗಳು; ಕೂದಲು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಮೃದುವಾಗಿ, ಗುಂಗುರು ಗುಂಗುರಾಗಿ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಾಚಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಉಡುಪಿನ ಪಾರಿಪಾಟ್ಯವು ಅತಿ ಆಡಂಬರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪರಿಷ್ಕಾರವಾಗಿ [illegible] ಸರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಮಾತನಾಡುವ ರೀತಿಯು ಅತಿ ಮನೋಹರವಾಗಿತ್ತು. ಕಂಠಸ್ವರವು ಅತಿ ಮಧುರವಾಗಿತ್ತು. ನೋಡಲಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನು ಅತಿ ಸುಚರಿತನಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದನು.

ಷೇಕಸ್ಪೀರ ಬುಕ್ಕಿನ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ನೋಡಿ ತಾನು ಬಂದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಹೇಳದೆ ಆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿತ್ರಗಳ ಸಮಾಲೋಚನೆಗೆ (Review) ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಮಾತುಗಳಿಂದಲೂ ಕಾರ್ಯದಿಂದಲೂ ಚಿತ್ರಿತವಾಗತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ಚಿತ್ರದ ಫಲಕದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸುವದು ಧೃಷ್ಟಕೆಲಸವೆಂದಲೂ ಆ ಚಿತ್ರವು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದುದಾಗುವದಿಲ್ಲವೆಂತಲೂ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿತ್ರಗಳು ಸರಿಯಾದ ಭಾವಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವದಿಲ್ಲವೆಂತಲೂ ಹೇಳಿ, ಡೆಸಡಿಮೋನನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನನಗೆ ತೋರಿಸಿ, ಈ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಕಂಡುಬರುವ ಭಾವಗಳು ಧೈರ್ಯ, ಮಾಧುರ್ಯ, ನಮ್ರತೆ, ಇಷ್ಟು ಭಾವಗಳೇ. ಕೇವಲ ಧೈರ್ಯದಿಂದಲೇ ಕೂಡಿರುವ ಸಾಹಸದ ಭಾವವು ಎಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ? ನಮ್ರತೆಯಿಂದೊಡಗೂಡಿರುವ ಆ ಸ್ವತಂತ್ರದ ಅಹಂಕಾರಭಾವವು ಎಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ? ಹೀಗೆಂದು

ಹೇಳಿ ಜೂಲಿಯಟ್ಟಿನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಇದು ನವಯುವತಿಯ ಚಿತ್ರವೇನೋ ಹೌದು, ಆದರೆ ಆ ಜೂಲಿಯಟ್ಟಿನ ನವಯೌವನದ ಅದವ ಸೀಯುವಾದ ಚಾಂಚಲ್ಯವು ಎಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಾತಿನಿಂದಲೂ ಕಾರ್ಯದಿಂದಲೂ ಚಿತ್ರಿತವಾಗುವ ಹಾವಭಾವಾದಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವದು ಕೇವಲ ಧೃಷ್ಟಕಾರ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಅಮರನಾಥನು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಷೇಕಸ್ಪಿಯರನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತರಾದ ನಾಯಿಕೆಯರ [illegible] ಶಕುಂತಳಾ, ಸೀತಾ, ಕಾದಂಬರಿ, ವಾಸವದತ್ತಾ, ರುಕ್ಮಿಣೀ, ಸತ್ಯಭಾಮಾ, ಮುಂತಾದವರ ಮಾತು ಬಂತು. ಅಮರನಾಥನು ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಚಿತ್ರವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಮಾಡಿ (Analyse) ತೋರಿಸಿದನು. ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದ (Literature) ಮಾತಿನ [illegible] ಪ್ರಾಚೀನ [illegible] ಮಾತು ಬಂತು. ಆ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಟೆಸಿಟಸ (Tacitus) ಪ್ಲುಟಾರ್ಕ (Plutarch) ಥುಕಿಡೈಡಸ್ (Thucydides) ಮುಂತಾದ [illegible] ಸಮಾಲೋಚನೆಗಳ [illegible] [illegible] ಅಮರನಾಥನು, [illegible] ಸಮರ್ಥನ ಮಾಡಿದ [illegible] ಮಿಲ್, ಹರ್ಬರ್ಟ ಸ್ಪೆನ್ಸರ್, ಮುಂತಾದವರ ಮಾತು ಬಂತು [illegible] [illegible] ಮುಂತಾದವರ [illegible] ಆಯಿತು. ಅಮರನಾಥನ ಅಪೂರ್ವವಾದ [illegible] ಸನ್ನ [illegible] ತುಂಬಿತು. ನಾನು ಕೇವಲ ಮುಗ್ಧನಾಗಿ [illegible] ಕುಳಿತಬಿಟ್ಟೆನು.

ಹೊತ್ತಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅಮರನಾಥನು, ಇನ್ನು ನಿಮಗೆ ತೊಂದರೆ ಬೇಡವಾರು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ನಾನು ಒಂದು ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಇದುವರೆಗೂ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೂವನ್ನು ಕೊಡುವ ರಾಜಚಂದ್ರದಾಸನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಗಳಿಲ್ಲವೆ? ಎಂದನು.

ನಾನು— ಇದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಅಮರನಾಥನು [illegible], "ಕಾಣುತ್ತದೆ" ಅಲ್ಲ! ಇದ್ದಾಳೆ. ನಾನವಳನ್ನು [illegible] ಎಂದನು.

[illegible] ನಾನು [illegible] ಹೋಗಿದ್ದೆನು. [illegible]

ಯಿತು. ಈಗ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೇಳತಕ್ಕ ಮಾತು ಒಂದು ಉಳಿಯಿತು. ಆ ಮಾತು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಸಂಗಡ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದು; ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ ಅವನು ಯಜಮಾನ; ಆದರೆ ನಾನು ಹೇಳತಕ್ಕ ಮಾತು ನಿಮಗೆ ಕೋಪವುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದೆ. ನೀವು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಸ್ಥಿರಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರು. ಮತ್ತು ಧರ್ಮಜ್ಞರಾಗಿರುವಕಾರಣ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ತಿಳಿಸೋಣವೆಂದು ಬಂದೆನೆಂದು ಹೇಳಿದನು

ನಾನು.—ಅದು ಎಂಥಹ ಸಮಾಚಾರ ಇರಬಹುದು?

ಅಮರನಾಥ—ರಜನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಸ್ತಿಯು ಇದೆ.

ನಾನು.—ಇದು ಹೇಗೆ? ಅವಳು ರಾಜಚಂದ್ರನ ಮಗಳು.

ಅಮರನಾಥ—ರಾಜಚಂದ್ರನ ಸಾಕುಮಗಳು.

ನಾನು—ಹಾಗಾದರೆ ಅವಳು ಯಾರ ಮಗಳು? ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದಳು? ನನಗೆ ಇದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಈ ವಿಷಯಗಳು ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಯಿತು?

ಅಮರನಾಥ—ನಾನು ಈಗ ನಿಮಗೆ ಇದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೋ ಆಮೇಲೆ ರಜನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ... ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವೆನು.

ಇದನ್ನು ನಾನು ಬಂದುದಲು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅನಂತರ ಯಾರೋ ಮೋಸಗಾರರು ಸ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರ ..., ಸ್ವಾರ್ಥವಾಗಿ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕು, ತಮಗೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು. ಈಗ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಏಕಾಂತ ಮಾತಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಮಯವಿಲ್ಲ. ನೀವು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಅಮರನಾಥನು, ಹಾಗಾದರೆ ಅವರ ಮೂಲಕ ಸಮಾಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಯುವಿರಿಯೆಂದನು.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಇತ್ತಲಾಗಿ ವಿಷ್ಣುರಾಮಬಾಬುವು ಮನೋಹರದಾಸನಿಗೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಬಂಟರಾಗಿದ್ದರೆ, ಆಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅಮರನಾಥನು ಹಾಗಾದರೆ ಮೋಸಗಾರನಲ್ಲವಷ್ಟೆ?

ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಯಾರು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಷ್ಣುರಾಮಬಾಬುವು ಮೊದಲು ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಮರನಾಥನ ಮಾತುಗಳು ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬಂದವು. ರಜನಿಯೇ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆನು. ನಾನು ಯಾರು ಹಕ್ಕುದಾರರೆಂದು ಬಂದಿದ್ದಾರೋ ಅವರು ಮನೋಹರದಾಸನ ಯಥಾರ್ಥವಾದ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಹೌದೆ ಅಲ್ಲವೆ? ಆ ವಿಚಾರದ ನಿಶ್ಚಯತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ವಿಷ್ಣುರಾಮಬಾಬು ಬಳಿಗೆ ಹೋದೆನು, ಹೋಗಿ, ಏನಯ್ಯಾ! ನೀನು ಮನೋಹರದಾಸನು ಸಪರಿವಾರನಾಗಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಣುಗಿ ಹೋದನೆಂತಲೂ ಅದಕ್ಕೆ ರುಜುವಾತುಗಳುಂಟೆಂತಲೂ ತಿಳಿಸಿದೆ; ಹಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಪುನಃ ವಾರಸದಾರರು ಹೇಗೆ ಬಂದರೆಂದು ಕೇಳಿದೆನು.

ವಿಷ್ಣುರಾಮ—ಹರೇಕೃಷ್ಣನೆಂದು ಮನೋಹರನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಸಹೋದರನಿದ್ದನೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೀಯಷ್ಟೆ?

ನಾನು—ಅದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ಆದರೆ ಅವನೂ ಸತ್ತುಹೋದನು.

ವಿಷ್ಣು—ನಿಜ, ಆದರೆ ಮನೋಹರನು ಸತ್ತನಂತರ ಅವನು ಸತ್ತುಹೋದನು. ಆದಕಾರಣ ಅವನು ಆಸ್ತಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಸತ್ತುಹೋದ.

ನಾನು—ಸರಿ, ಆದರೆ ಹರೇಕೃಷ್ಣನ ವಾರಸದಾರರು ಈಗ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವಷ್ಟೆ.

ವಿಷ್ಣು—ನಾನು ಹಾಗೆಯೇ ತಿಳಿದು ಆಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದೆನು. ಈಗ ವಿಚಾರಿಸಲಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಗಳು ಇದ್ದಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ.

ನಾನು—ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಮಗಳ ಸಮಾಚಾರವು ಇದುವರೆಗೆ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಹೊರಪಡಲಿಲ್ಲ?

ವಿಷ್ಣು—ಹರೇಕೃಷ್ಣನ ಹೆಂಡತಿಯು ಅವನಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಸತ್ತುಹೋದಳು. ಹೆಂಡತಿಯು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಶಿಶುವಾಗಿದ್ದ ಮಗಳನ್ನು ಸಾಕುವವರು ಇಲ್ಲದೆ ಹರೇಕೃಷ್ಣನು ಮಗಳನ್ನು ಹೆಂಡತಿ ತಂಗಿಯ ಗಂಡನ ವಶಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಮಗಳೆಂತಲೇ ಪಾಲನೆ ಮಾಡೆಂದು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ಹರೇಕೃಷ್ಣನು ಸತ್ತನಂತರ ಮೇಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರಲ್ಲಿ ಅವನು ಬೇವಾರಸನೆಂದು ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗಿದ್ದ ರುಜುವಾತಿನಮೇಲೆ ನಾನು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆನು. ಆದರೆ ಈಗ ಹರೇಕೃಷ್ಣನ ನೆರೆಯಾಗಿದ್ದವನು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಅವನ ಮಗಳ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೊರಪಡಿಸಿದನು. ಅವನು ಹೇಳಿದಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಿದ್ದರಮೇಲೆ ಮಗಳು ಇರುವುದು ನಿಜನೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು,

ನಾನು — ಯಾರಾದರೂ ಧೂರ್ತರಾದವರು ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹರೇಕೃಷ್ಣನ ಮಗಳೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರೂ ಬಂದಿರಬಾರದೇತಕ್ಕೆ? ಅವಳು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಹರೇಕೃಷ್ಣನ ಮಗಳೆಂಬುದಕ್ಕೆ ರುಜುವಾತು ಏನಿದೆ?

"ಇದೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ವಿಷ್ಣುರಾಮಬಾಬುವು ನನಗೆ ಒಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ರುಜುವಾತುಗಳುಂಟೋ ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಒಂದು ಯಾದಾಸ್ತು ಮಾಡಿಟ್ಟೇ ಇದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳಿದನು.

ನಾನು ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಓದಿದೆನು. ಅದರಿಂದ, ಹರೇಕೃಷ್ಣನ ಪುತ್ರಕನು ರಾಜಚಂದ್ರನೆಂತಲೂ ಮತ್ತು ಹರೇಕೃಷ್ಣನ ಮಗಳು ರಜನಿ ಎಂತಲೂ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ನಾನು ನೋಡಿದ್ದರಲ್ಲಿ ರುಜುವಾತುಗಳೆಲ್ಲ ಬಹಳ ಭಯಂಕರವಾಗಿದ್ದವು. ನಾನು ಇಷ್ಟುದಿನ ಅಂಧಳಾದ ರಜನಿಯ ಧನದಿಂದ ಧನಿಯಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ದರಿದ್ರಳೆಂದು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತಲಿದ್ದೆನು.

ವಿಷ್ಣುರಾಮನು ಒಂದು ಕೈಫಿಯತ್ತಿನ ನಕಲನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ಈಗ ನೋಡು, ಇದು ಯಾರ ಕೈಫಿಯತ್ತು ಎಂದನು.

ನಾನು ಓದಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಹರೇಕೃಷ್ಣನ ಕೈಫಿಯತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಮೇಜಸ್ಟ್ರೇಟನ ಮುಂದೆ ಆಸಾಮಿ ಜೋರಿ ಮೊಕದ್ದಮೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಕೈಫಿಯತು ಅದರಲ್ಲಿ ಅವನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು, ವಾಸಸ್ಥಾನ ಬರೆದಿದ್ದವು ಅವನ್ನು ಓದಿದೆನು. ಅದೂ ಮನೋಹರನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರೂ ಒಂದಾಗಿತ್ತು. ವಿಷ್ಣುರಾಮನು ಮನೋಹರನೂ ಹರೇರಾಮಕೃಷ್ಣನೂ ಏಕೋದರರೆಂದು ಕೈಫಿಯತ್ತಿನಿಂದ ಗೊತ್ತಾಯಿತೋ ಎಂದು ಕೇಳಿದನು

ನಾನು–ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ವಿಷ್ಣು–ಹಾಗೆ ಸಂಶಯವಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಈಗಲೇ ಹರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ ಮುಂದೆ ಓದೆಂದನು.

ನಾನು ಮುಂದೆ ಓದತೊಡಗಿದೆನು. ಕೈಫಿಯತ್ತಿನಲ್ಲಿ "ನನಗೆ ಆರು ತಿಂಗಳು ವಯಸ್ಸಿನ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣುಮಗುವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದುವಾರಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿಸಿದೆ. ಅನ್ನಪ್ರಾಶನದ ರಾತ್ರಿಯೇ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಕಳವು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋದರು." ಇದುವರೆಗೆ ಓದಿದನಂತರ ವಿಷ್ಣುರಾಮನು ನೋಡು, ಇದು ಎಷ್ಟು ವರುಷದ ಕೈಫಿಯತ್ತು? ಎಂದನು.

ಕ್ಷೆಷಿಸಿದ ನಾರೀಯು ನೋಡಲಾಗಿ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತುವರುಷದ್ದಾಗಿ ತಿಳಿಯಿತು.

ವಿಷ್ಣು-ಈ ಹುಡುಗಿಗೆ ಲೆಕ್ಕಮಾಡಿದರೆ ಎಷ್ಟು ವರುಷವಯಸ್ಸು ?

ನಾನು-ಹತ್ತೊಂಭತ್ತು ವರುಷದಮೇಲೆ ಕೆಲತಿಂಗಳಾಗುತ್ತೆ.

ವಿಷ್ಣು-ರಜನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ವರುಷವಿರಬಹುದು ?

ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತುವರುಷವಾಗಬಹುದು.

ವಿಷ್ಣು-ಮುಂದೆ ಓದಿನೋಡು, ಹರೇಕೃಷ್ಣನು ಹೆಸರು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ನಾನು ಮುಂದೆ ಓದಿದೆ. ಕ್ಷೆಷಿಯುತನಲ್ಲಿ ಹರೇಕೃಷ್ಣನು ಪು.೫ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದ ಮಗುವನ್ನು ಮೊಕ್ಕಾಬಿಲೆಮಾಡಿಸಿದಾಗ "ನೋಡಿದೆ. ಇದೇ ನನ್ನ ಮಗು, ರಜನಿಯೆಂಬ ಹುಡುಗಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಶಯ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಮುಂದೆ ಓದಿದೆನು. ಅಪರಾಧಿಯ ವಕೀಲನು ಫಾಟೆಸವಾಲುಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಹರೇಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೀನು ದರಿದ್ರ. ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಭಂಗಾರದ ಬಳೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಹೇಗೆ ? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು ? ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಾನು ಗರೀಬನೇಹೌದು ; ಆದರೆ ನನ್ನ ಸಹೋದರ ಮನೋಹರನು ಹತ್ತುರೂಪಾಯಿ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ನನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಭಂಗಾರದ ನಗನಟ್ಟುಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಇದರಿಂದ ಮನೋಹರನು ಹರೇಕೃಷ್ಣನ ಸಹೋದರನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಏನೇನೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಪುನಃ ವಕೀಲನು ಮಾಡಿದ ಸವಾಲು.

ನಿನ್ನ ಸಹೋದರನು ನಿಮ್ಮ ಪರಿವಾರದಲ್ಲಿ ಇತರರಿಗೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ನಗನಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೋ ?

ಜವಾಬು—ಇಲ್ಲ.

ಸವಾಲು—ಹಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಅನ್ನಪ್ರಾಶನದಲ್ಲಿ ನಗನಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಕಾರಣವೇನು ?

ಜವಾಬು—ನನ್ನ ಈ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಜನ್ಮಾಂಧಳು. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಕೊರಗಿ ಅಳುವಳು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ, ನನ್ನ ಸಹೋದರನು ಮತ್ತು ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯು ಸಹ ದುಃಖಿತರಾಗಿ, ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ದುಃಖವು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಕಡಮೆಯಾಗಲೆಂದು ಅನ್ನಪ್ರಾಶನದಲ್ಲಿ ಮಗುವಿಗೆ ಈ ಒಡವೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟರು

ಜನ್ಮಾಂಧ! ಹಾಗಾದರೆ ಈ ರಜನಿಯೇ ಆ ಹೆಣ್ಣುಮಗು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಅನುಮಾನವೇನು ?

ನಾನು ಹತಾಶನಾಗಿ ಕೈಫಿಯತ್ತನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಓದದೆ ಕೆಳಗೆ ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ನನಗೆ ಇನ್ನಾವ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲವೆಂದನು.

ವಿಷ್ಣುರಾಮ—ಈಯೊಂದು ಕೈಫಿಯತ್ತಿನಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತನಾಗಬೇಡ. ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಫಿಯತ್ತಿನ ನಕಲನ್ನು ನೋಡು.

ಎರಡನೆಯ ಕೈಫಿಯತ್ತಿನ ನಕಲನ್ನು ನೋಡಲಾಗಿ ಅದೂ ಇದೇ ಆಸಾಮಿ ಚೋರಿಮೊಕದ್ದಮೆಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಇದು ರಾಜಚಂದ್ರದಾಸನ ಹೇಳಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅವನೊಬ್ಬನೇ ಸಂಬಂಧಿಯೆಂದು ಈ ಅನ್ನಪ್ರಾಶನದ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದನು. ತಾನು ಹರೇಕೃಷ್ಣನ ಭಕ್ತನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ; ಮತ್ತು ಈ ಆಸಾಮಿ ಚೋರಿಮೊಕದ್ದಮೆಯು ಅವನ ಸಾಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಜಾಹೀರಾತಾಗಿದೆ.

ವಿಷ್ಣುರಾಮನು, ಈ ಇರುವ ರಾಜಚಂದ್ರನೇ ಆಗ ಕೈಫಿಯತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟವನು. ಅನುಮಾನವಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ಕರೆಸಿ ಕೇಳಬಹುದೆಂದನು.

ನಾನು—ಅದು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನ.

ವಿಷ್ಣುರಾಮನು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಕೂತರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಈ ರಜನಿಯು ಹರೇಕೃಷ್ಣನ ಮಗಳೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನಾವ ಸಂಶಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಕು. ಅದರಮೇಲೆ, ವೃದ್ಧರಾದ ತಾಯಿತಂದೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಶ್ರಮಪಡುತ್ತಾ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಲೆಂಬ ಯೋಚನೆ ಬಂತು.

ನಾನು ವಿಷ್ಣುರಾಮನಿಗೆ, ಮೊಕದ್ದಮೆ ಮಾಡಿ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ವೃಥಾ ದುಡ್ಡು ಖರ್ಚು. ಆದಕಾರಣ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ರಜನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವೆನು. ನನ್ನ ಅಣ್ಣನಿಗೂ ನನಗೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಜಂಟಿಹಕ್ಕು ಉಂಟು. ಅವನನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಒಂದೇನಿಂತದ್ದೆಂದು ಹೇಳಿದೆನು.

ನಾನು ಆ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಸಲು ಕೈಫಿಯತ್ತುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಬಂದೆನು. ನಕಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತ್ರಿಮವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದೆನು. ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ರಜನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟೆನು.

[illegible]ನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ರಜನಿಗೆ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟನು. ಆದರೆ ಯಾರೂ ಸ್ವಾಧೀನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ರಾಜಚಂದ್ರನು ಒಂದು ದಿನ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದನು. ಅವನು ಸಿಂಲಾದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ರಜನಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಂತೆ ಹೇಳಿದನು. [illegible] ಅಮರನಾಥನು ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಅನಂತರ [illegible] ತೀರಿಸಬೇಕೆಂತಲೂ ಹೇಳಿದನು. ಹಾಗಾದರೆ, ಒಂದು ಆಸ್ತಿಯನ್ನು [illegible]ಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೇಳಿದೆನು. ಅವನು ಅದೆಲ್ಲ ಅಮರನಾಥನಿಗೆ ಗೊತ್ತು ಎಂದನು. ಅಮರನಾಥನು ರಜನಿಯನ್ನು [illegible]? ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ರಾಜಚಂದ್ರನು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದನು. [illegible] ಮಾತನಾಡುತ್ತ, ರಾಜಚಂದ್ರ! ನಿನ್ನನ್ನು [illegible] ಎಂದೆನು.

ರಾಜಚಂದ್ರ — [illegible]

ನಾನು — [illegible] ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಕಳವು ಮಾಡಿದೆಯೋ? ಏನು?

ರಾಜ — [illegible]? ಅಮರನಾಥನು ಈಗ ಆಸ್ತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ [illegible] ಹೇಳಿದ್ದನು. ಜನಗಳು ಆಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆ?

ನಾನು — [illegible] ಅಮರನಾಥನು ಬಹಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವನು ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅದು ಹೇಗಾದರೂ ಆಗಲಿ, ಈಗೇನು? ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದುದು?

ರಾಜ — [illegible] ನಿನ್ನನ್ನು [illegible].

ನಾನು — [illegible]? ನೀನು ಬರುವುದನ್ನು ಅವರು ಹೇಗೆ ತಿಳಿದರು?

ರಾಜ — [illegible]

ನಾನು — ಇನ್ನು ಮುಂದೆ [illegible]? ಆಸ್ತಿಯನ್ನು [illegible] ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ [illegible].

ರಾಜೇಂದ್ರ—ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ—ಅದಕ್ಕೆ ಇರಲಾರದು. ಬೇರೆ ಕಾರಣಕ್ಕೆ. ಈಗ ನಮಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಸ್ತಿ ಇದೆಯೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ, ಎಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳಸಲಿ ? ಏನೆಂಬುದನ್ನು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿ [illegible] ಎಂದೆ.

ನಾನು—ಅದೇತಕ್ಕೆ ? ಅವರನ್ನಾಗಲೇ [illegible] ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿದೆಯಷ್ಟೆ ? [illegible] ಉತ್ತರ [illegible]ದ್ದನೆ. [illegible]

[illegible]

[illegible] ?

[illegible]

[illegible] ಸ್ವಲ್ಪ [illegible] [illegible] ಉತ್ತರ [illegible] ರಾಜೇಂದ್ರನನ್ನು [illegible] ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು [illegible] ಕೊಡುವುದು [illegible] ?

ರಾಜೇಂದ್ರನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕುಂಠಿತನಾಗಿ, ಹೌದು. ಅದೇ ನಿಜ. ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದಕ್ಕೇ ಯಜಮಾನರು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಸಿದರು ಎಂದನು.

ಕೇಳಿ ಆಕಾಶದಿಂದ ಬಿದ್ದವನಾದೆನು. ಇದರಿಂದ [illegible] ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ನೋಡಿ ಭೀತಿಗೊಂಡು ತಂದೆಯು ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿದೆನು. [illegible] ಆಸ್ತಿಯು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನನ್ನು ಅಂಥವಾದ ಹುಡುಗಿಗೆ [illegible]ಸಿ ತಂದೆಯು ಐಕ್ಯದ ಮೂಲ್ಯ[illegible]ವಾಗಿ ಹೋಗುವ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಹೊಂದುವನಾಗಿದ್ದನೆ ; ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಮೈಯುರಿಯು [illegible] ಮುರಿದು ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ದಗದಗ ಉರಿದುಕೊಂಡಿತು.

ರಾಜಚಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು, ಈಗ ನೀನು ಹೋಗು, ಯಜಮಾನರ ಸಂಗಡ ಆ ವಿಷಯ ಮಾತನಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದನು.

ನನ್ನ ಕೋಪವನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಜಚಂದ್ರನು ತಂದೆಯಬಳಿಗೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಏನು ಹೇಳಿದನೋ ನಾನು ಹೇಳಲಾರೆನು. ತಂದೆಯು ಅವನನ್ನು [illegible] ನನ್ನನ್ನು [illegible]

ನಾನು ಹೋದೆ. ತಂದೆಯು ನನಗೆ ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿ ರಜನಿಯನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತೀರಬೇಕೆಂತಲೂ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಪರಿವಾರವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಾಣಬಿಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂತಲೂ, ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆಂತಲೂ ಬಹಳ ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ನಾನು ಅವನ ದುಃಖವನ್ನು ನೋಡಿ ದುಃಖಿತನಾಗಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಬಹಳ ಕೋಪಬಂತು. ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟುಹೋದೆನು.

ತಂದೆಯು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಹೋದವನು ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೆ. ತಂದೆಯ ಇದಿರಿಗೆ ಕೋಪಬಂತು. ಆದರೆ ತಾಯಿಯ ಹತ್ತಿರ ಕೋಪಮಾಡಲಾಗದೆ ಹೋಯಿತು. ಅವಳ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಹೋದೆನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಪಲಾಯನಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಏನೋ ಸ್ಥಿರವಾಗಿತ್ತು. ರಜನಿಯನ್ನು ಗೋಪಾಲಬಾಬುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಸ್ಥಿರಮನಸ್ಕನಾಗಿದ್ದೆನು. ಈಹೊತ್ತು ಅವಳ ಆಸ್ತಿಗೆ ಆಶೆಪಟ್ಟು ನಾನೇ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದುಂಟೆ ?

ಈ ವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಶರಣಾಗತನಾಗಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದೆನು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನೇ ಬುದ್ಧಿವಂತಳು, ಅವಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋದೆನು.

ಹೋಗಿ, ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ! ನಾನು ರಜನಿಯನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆ ? ನಾನೇನು ತಪ್ಪುಮಾಡಿದೆ ? ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು.

ನಾನು—ನಿನಗೂ ಅದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೋ ? ನೀನು ಅವರಹಾಗೆಯೇ ಹೇಳುವವಳಾಗಿದ್ದೀಯೋ ?

ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ—ಮಗು ! ರಜನಿಯೇನೋ ಒಳ್ಳೇ ಕಾಯಸ್ಥವಂಶದವಳು, ಹೌದೋ ?

ನಾನು—ಆದರೆ ತಾನೇ ಏನು ?

ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ—ಅವಳು ಸಚ್ಚರಿತ್ರಳೆಂದು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು.

ನಾನು—ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ—ಅವಳು ಪರಮ ಸುಂದರಿ.

ನಾನು—ಪದ್ಮ ಚಕ್ಷು !

ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ—ಅಣ್ಣಾ ! ಹಾಗೆ ಪದ್ಮಚಕ್ಷುಳೇ ಬೇಕಾಗಿದ್ದು ಹುಡುಕಿದರೆ, ನಿನಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಬೇಕು ?

ನಾನು—ಅದು ಹೇಗೆ ? ಅಮ್ಮ ! ರಜನಿಯ ದುಡ್ಡಿಗೋಸ್ಕರ ರಜನಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವಳ ದುಡ್ಡನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅನಂತರ ಅವಳನ್ನು ಒಕ್ಕಡೆ ಒಗೆದುಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಬ್ಬಳನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಇದೇನು ? ಕೆಲಸವೆ ? ಆಗತಕ್ಕದ್ದೆ ?

ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ—ಒಗೆದುಬಿಡುವುದೇತಕ್ಕೆ ? ಒಕ್ಕಡೆ ಒತ್ತರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಗದೆ ? ನಿಮ್ಮ ಹಡೆದ ತಾಯಿಯನ್ನು ಒತ್ತರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೊ ?

ಈ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಿದಿರಿಗೆ ಹೇಳಲಾರದೆ ಹೋದೆನು. ಅವಳು ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಎರಡನೆಯ ಹೆಂಡತಿ. ಬಹುವಿವಾಹದ ದೋಷವನ್ನು ಕುರಿತು ಅವಳ ಇದಿರಿಗೆ ಹೇಳುವುದು ಹೇಗೆ ? ಆ ಮಾತು ಬಿಟ್ಟವನಾಗಿ, ನಾನು ಈ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ; ನೀನೇನಾದರೂ ಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ನಿನಗೆ ಮನಸ್ಸು ಬಂದರೆ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ ಎಂದನು.

ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ—ನಾನರಿಯೆ. ನನಗೇನೋ ಅದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆಹೋದರೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಸಪರಿವಾರವಾಗಿ ಅನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಸಾಯಬೇಕು. ನಾನು ಯಾವ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕಾದರೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ನೀವು ಕಷ್ಟಪಡುವುದನ್ನು ನಾನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಲಾರೆನು. ನೀನು ಸಹಾಯ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿರು : ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಬೇಕು.

ನಾನು—ದುಡ್ಡೇ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತೇನೇ ?

ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ—ನಿನಗೂ ನನಗೂ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿನಗೂ ನನಗೂ ಯಾರು ಸರ್ವಸ್ವರಾಗಿದ್ದಾರೋ ಅವರಿಗೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ, ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ದೊಡ್ಡದೆ ಆಗಬೇಕು ! ಈಗ ನೋಡು, ನಿನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೋಸ್ಕರ ನಾವು ಹತ್ತುಮಂದಿ ಪ್ರಾಣಬಿಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬಿಟ್ಟರೂಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ನೀನು ನಮಗೋಸ್ಕರ ಒಬ್ಬ ಅಂಧಳನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೇನು ?

ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದಳು. ನಾನು ಸೋತೆ. ಸೋತರೆ ಕೋಪ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ನನಗೆ ಕೋಪ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದುಡ್ಡಿಗೋಸ್ಕರ ರಜನಿಯನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹಳ ಅನ್ಯಾಯವೆಂದು ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಕಾರಣ ನಾನು ದಂಭದಿಂದ ನೀನು ಏನುಬೇಕಾದರೂ ಹೇಳು, ನಾನು ಈ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೆನು.

ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನು ದಿಂಭದಿಂದ, ನೀನು ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಹೇಳು. ನಾನು ಕಾಯಸ್ಥ ಹೆಣ್ಣಾಗಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ಈ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಯೇ ತೀರುತ್ತೇನೆಂದಳು.

ನಾನು ನಕ್ಕು—ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ದನಾಕಾಯುವ ಹೆಂಗಸು. ನನಗೆ ಈ ಮದುವೆಯನ್ನು [illegible] ಎಂದನು.

ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ—ಅಲ್ಲಪ್ಪ! ನಾನು ಕಾಯಸ್ಥರ ಹೆಂಗಸು. ದನಾಕಾಯುವವಳು ನಾನಲ್ಲ.

ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನು [illegible] ಆಹಾ! ಎನ್ನುತ್ತ ಮಾತನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ [illegible]

[illegible]

[illegible] ಸನ್ಯಾಸಿ [illegible] ಬಂದು [illegible] ತಲೆಯ ಮೇಲೆ [illegible] ; ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ [illegible] ; ಕೈಯಲ್ಲಿ ರಕ್ತ [illegible] ; [illegible] ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸನ್ಯಾಸಿಯರ [illegible] ಗಿದ್ದನು. [illegible] ಹುಡುಗರು ಅವನನ್ನು ಸನ್ಯಾಸಿ [illegible] ನಾನು ಅವನನ್ನು [illegible]

[illegible]ಯು ಇವನನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಕರೆತಂದಿದ್ದನು. ತಂದೆಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಸಾನಾಸಿದ್ಧವಾದ [illegible]ವನ್ನೆಂತಲೂ ತಾಂತ್ರಿಕವಾದ [illegible]ಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷನೆಂತಲೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನು ವಂಧ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದಳು.

ತಂದೆಯ ಆದರದಿಂದ ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಮಹಡಿಯ ಮೇಲಿನ [illegible]ಯಲ್ಲಿ [illegible] ಇರುವನು. ಇದು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ ಸಾರಂಗರಾಗಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಯಾಖಂಡಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತಲಿರುವನು. ಈ [illegible] ವಂಚನೆಯನ್ನು ನಾನು ಇನ್ನು ಸಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಹೋದೆನು.

ಹೋಗಿ, ಸನ್ಯಾಸಿ ಮಹಾಶಯರೆ ! ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ತಲೆಯನ್ನೆತ್ತಿ ನೋಡು. ಏನೋ ಕೂಗುತಲಿದ್ದಿರಿ; ಅದೇನು ?

ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿ ; ಆದರೆ ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಆದಿ ನಾಲ್ಕಾಣೆ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಒಂದಾಣೆ ಹಿಂದಿ, ಒಂದಾಣೆ ಬಂಗಾಳಿ ಬೆರಸಿ ಮಾತನಾಡುತಲಿದ್ದನು. ನಾನು ಬಂಗಾಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತನಾಡಿದೆನು.

ಸನ್ಯಾಸಿ—ಪರಮೇಶ್ವರ ಏನು ಕೂಗುತಲಿದ್ದೆನೋ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇನು ?

ನಾನು—ವೇದಮಂತ್ರವೇ ?

ಸನ್ಯಾಸಿ—ಆದರೂ ಆಗಬಹುದು.

ನಾನು—ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ ಏನಾಯಿತು ?

ಸನ್ಯಾಸಿ—ಏನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಉತ್ತರದಿಂದ ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ. ನಾನು ಅವನು ಅಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳಬಹುದೆಂದು ಇದಿರುನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರಮೇಲೆ ನಾನು ಹಾಗಾದರೆ ಆ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುವುದೇತಕ್ಕೆ ? ಎಂದೆನು.

ಸನ್ಯಾಸಿ—ಏತಕ್ಕೆ ? ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟವೆ ?

ನಾನು—ಇಲ್ಲ. ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಬೇಸರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮ ಕಂಠಸ್ವರ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಫಲವೇನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದುದು ಏತಕ್ಕೆ ?

ಸನ್ಯಾಸಿ—ಇದರಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಕಷ್ಟವೇನೂ ಇಲ್ಲದಾಗ ಹೇಳಿದರೆ ಅದರಿಂದ ನಷ್ಟವೇನು ?

ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಇಳಿಮುಖ ಹಿಡಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಏಟುಬಿದ್ದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಎಚ್ಚತ್ತುಕೊಂಡು ನಷ್ಟವೇನು ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿಷ್ಫಲವಾಗಿ ಯಾರು ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ವೇದಗಾನವು ನಿಷ್ಫಲವಾಗಿದ್ದರೆ ತಾವು ಏತಕ್ಕೆ ವೇದಗಾನ ಮಾಡಬೇಕು ? ಎಂದೆ.

ಸನ್ಯಾಸಿ—ಹಾಗಾದರೆ ವಸಂತದಲ್ಲಿ ನೀನು ಹೇಳು, ನೋಡೋಣ, ನರಪ ಸಿಂಗೆ ಕೋಕಿಲವು ಏತಕ್ಕೆ ಗಾನಮಾಡುತ್ತದೆ ?

ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಉತ್ತರ ಉಂಟು. ಒಂದನೆಯದು ಇದರಿಂದ ಕೋಕಿಲಕ್ಕೆ ಸುಖವುಂಟು. ಎರಡನೆಯದು, ಹೆಣ್ಣು ಕೋಕಿಲೆಯನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳೋಣ?

ಮೊದಲನೆಯ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳೋಣವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಗಾನದಿಂದ ಕೋಕಿಲಕ್ಕೆ ಸುಖವುಂಟೆಂದು ಹೇಳಿದೆನು.

ಸನ್ಯಾಸಿ—ನನಗೂ ಗಾನಮಾಡುವುದೇ ಸುಖ.

ನಾನು—ಹಾಗಾದರೆ ರಾಗದಮೇಲಿನ ಖ್ಯಾಲಿದ್ದರೆ ದೇವಗಾನ ಮಾಡಲೇತಕ್ಕೆ?

ಸನ್ಯಾಸಿ—ಯಾವುದು ಸುಖಕರವಾದುದು ? ಸಾಮಾನ್ಯರಾದ ಸೂಳೆಗಳ ಕದರ್ಯವಾದ ಚರಿತ್ರದ ಗುಣಗಾನ ಸುಖಕರವೊ ? ಅಥವಾ ದೇವರ ಅಸೀಮವಾದ ಮಹಿಮೆಯ ಗಾನವು ಸುಖಕರವೊ ?

ಅದರಲ್ಲಿ ಸೋತವನಾಗಿ ಎರಡನೆಯ ಉತ್ತರ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು, ಕೋಕಿಲವು ಹೆಣ್ಣುಹಕ್ಕಿಗೆ ಮೋಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಕೂಗುತ್ತದೆ. ಮೋಹನಾರ್ಥವಾಗಿ ಯಾವುದು ಶಾರೀರವಾದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೋ ಅದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸುಖವುಂಟು. ಕಂಠಸ್ವರದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯು ಆ ಶಾರೀರಕಸ್ಫೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾದುದು. ತಾವು ಯಾತಕ್ಕೆ ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಇಷ್ಟು ದುಃಖಿಗಳಾಗಿದ್ದೀರಿ ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಸನ್ಯಾಸಿ—ನನ್ನ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಏಕಾಗ್ರಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ— ಮನಸು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮನ ಹಿತಕಾರಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ವಶೀಭೂತ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಗಾನಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ನಾನು-ತಾವು ದಾರ್ಶನಿಕರು. ಮನಸ್ಸು ಬೇರೇ ಆತ್ಮ ಬೇರೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ ಆದರೆ ಮನಸ್ಸು ಬೇರೆ ಪದಾರ್ಥವೆಂತಲೂ ಆತ್ಮ ಬೇರೆ ಪದಾರ್ಥವೆಂತಲೂ ನಾನು ತಿಳಿಯಲಾರೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಇಚ್ಛಾ, ಪ್ರವೃತ್ತ್ಯಾದಿಗಳು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿವೆ ಸುಖವು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದೆ. ದುಃಖವು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದೆ. ಹೀಗಿರುತ್ತಾ ಮನಸ್ಸು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಆತ್ಮನು ಇದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇತಕ್ಕೆ ? ಯಾವದರ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೋ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತೇವೆ. ಯಾವದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಚಿನ್ಹೆಯೂ ಇಲ್ಲವೋ ಅಂತಹದುದು ಇದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇತಕ್ಕೆ ?

ಸನ್ಯಾಸಿ—ಹಾಗಾದರೆ ಮನಸನ್ನು ಶರೀರಪ್ರಸವ ಒಂದೆಂತಲೇ ಏತಕ್ಕೆ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ ? ಶರೀರ ಬೇರೆ ಮನಸ್ಸು ಬೇರೆ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇತಕ್ಕೆ ? ನೀನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲಾ ಶರೀರದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಕಾರ್ಯವೆಂಬುದು ಯಾವುದು ?

ನಾನು —ಚಿಂತಿಸುವುದು ಈ ಮುಂತಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಭೋಗಾದಿಗಳು.

ಸನ್ಯಾಸಿ—ಇವೆಲ್ಲಾ ಶರೀರಕ್ರಿಯೆಯುಳ್ಳವೆಂದು ಗೊತ್ತಾದುದು ಹೇಗೆ ?

ನಾನು—ಅದು ನಿಜವ ಮನಸ್ಸು ಶರೀರದ ಕ್ರಿಯಾಮಾತ್ರವಾಗಿದೆ.

(Function of the brain)

ಸನ್ಯಾಸಿ—ಬಹಳ ಒಳ್ಳೇದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಾರಣ್ಣಾ ! ಹಾಗಾದರೆ. ಶರೀರವೂ ಕೂಡ ಪಂಚಭೂತಗಳ ಕ್ರಿಯಾಮಾತ್ರವೆಂದು ಹೇಳಕೂಡದೇತಕ್ಕೆ ? ನೀವು ಪಂಚಭೂತವನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ನೀವು ಬಹುಭೂತವಾದಿಗಳು, ಆಗಲಿ ; ಕ್ಷಿತ್ಯಾದಿ ಅಥವಾ ಅನ್ಯಭೂತಗಳು ಶರೀರರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳಕೂಡದೇತಕ್ಕೆ ? ಈಗ ನನ್ನ ಇದಿರಾಗಿ ನಿಂತು ಮಾತನಾಡುವ ನೀನು—" ನಾನು " ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ನೀನು, ಕೇವಲ ಕ್ಷಿತ್ಯಾದಿ ಪಂಚಭೂತಗಳು ನನ್ನ ಇದಿರಿಗೆ ನಿಂತು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರ್ತು, ಶಚೀಂದ್ರನಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸೆಂತಲೂ ಶರೀರವೆಂತಲೂ ಹೇಳುವುದು ಕಲ್ಪನೆಮಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ? ಕ್ಷಿತ್ಯಾದಿ ಭೂತ ಸಮಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊರ್ತು ಶಚೀಂದ್ರನು ಇದ್ದಾನೆಂದು ನಾನು-ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸೋತುಹೋದವನಾಗಿ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಸನ್ಯಾಸಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಎದ್ದು ಹೊರಟುಹೋದನು. ಅದುಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಸನ್ಯಾಸಿಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಪ್ರೀತಿಗೌರವಗಳುಂಟಾದವು. ಯಾವಾಗಲೂ ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಕೂತುತ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಲಿರುವೆನು. ಆದರೆ ಅವನು ಕೆಲವು ಮೋಸಗಾರ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತಲಿದ್ದನು. ಔಷಧ ಕೊಡುವುದು; ಕೈನೋಡಿ ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆನ್ನುವುದು, ಯಾಗ ಹೋಮಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ಅಂಜನಾದಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಕಳ್ಳನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಡುತ್ತೇನೆನ್ನುವುದು, ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಮೋಸಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುತಲಿದ್ದನು. ಇದೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಸಹಿಸಲಾಗದೆ ಹೋಯಿತು. ಒಂದುದಿನ ನಾನು ಆ ಸನ್ಯಾಸಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, ತಾವು ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯರಾದ ಪಂಡಿತರು. ಹೀಗಿದ್ದುಕೊಂಡು, ತಮಗೆ ಈ ಮೋಸಗಾರಿಕೆ ವಿದ್ಯೆಗಳೇತಕ್ಕೆ ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಸನ್ಯಾಸಿ—ಯಾವುದು ಮೋಸಗಾರಿಕೆ ?

ನಾನು—ಈ ಅಂಜನಹಾಕುವುದು, ಕೈನೋಡುವುದು ಇದೇ ಮುಂತಾದುದು.

ಸನ್ಯಾಸಿ—ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅನಿಶ್ಚಿತವಾಗುದು ಹೌದು, ಆದರೂ ಮಾಡಿ ತೀರಬೇಕು.

ನಾನು—ಅನಿಶ್ಚಿತವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿದು ಜನಗಳನ್ನು ಅದರಿಂದ ವಂಚಿಸಲೇತಕ್ಕೆ ?

ಸನ್ಯಾಸಿ—ನೀವು ಸತ್ತುಹೋದ ಮನುಷ್ಯದೇಹವನ್ನು ಕುಯ್ಯುವುದೇತಕ್ಕೆ ?

ನಾನು—ಶಿಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ, ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ.

ಸನ್ಯಾಸಿ—ತಿಳಿದಿದ್ದವರೂ ಕೂಡ ಕುಯ್ಯುವುದೇತಕ್ಕೆ ?

ನಾನು—ತತ್ವವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ.

ಸನ್ಯಾಸಿ—ನಾವೂ ತತ್ವವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ವಿಲಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪಂಡಿತರೂ ಕೂಡ ಮನುಷ್ಯನ ತಲೆಯ ಘಟನಾಕಾರಾದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ತಲೆಯ ಘಟನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಒಬ್ಬನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳಬಹುದಾದರೆ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ನೋಡಕೂಡದೇತಕ್ಕೆ ? ಕೈರೇಖೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವಷ್ಟು ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ—ಇದರ ನಿಜವಾದ ಸಂಕೇತಗಳು ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೋಡುನೋಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರೆ ಇದರ ನಿಜವಾದ ಸಂಕೇತಗಳೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗಬಹುದು. ಅದುಕಾರಣ ಯಾರಾದರು ಕೈನೋಡಬೇಕೆಂದರೆ ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

ನಾನು—ಅಂಜನವನ್ನು ಬಳಸುವುದೊ ? ಮಂತ್ರಿಸಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವುದೊ ?

ಸನ್ಯಾಸಿ—ನೀವು ಕಬ್ಬಿಣದ ತಂತಿಯಿಂದ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಲಿಪಿಯ ಮೂಲಕ ಸಮಾಚಾರಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತೀರಿ. ನಾನು ಅಂಜನದಿಂದ ನಡೆಸಲಾರನೆ ? ನಿಮಗೆ ಇರುವ ಭ್ರಮೆಯೇನೆಂದರೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷರು ಯಾವದನ್ನು ಬಲ್ಲರೊ ಅದೇ ನಿಜವಾದುದೆಂತಲೂ, ಇಂಗ್ಲೀಷರಿಗೆ ತಿಳಿಯದ್ದು ನಿಜವಲ್ಲವೆಂತಲೂ, ಅದು ಮನುಷ್ಯನ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅತೀತವಾದುದೆಂತಲೂ, ಅದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದೆಂತಲೂ, ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ವಸ್ತುತಃ ಹಾಗಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನವೆಂಬುದು ಅನಂತವಾದುದು. ಕೆಲವು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತು ; ಕೆಲವು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತು, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಗೊತ್ತು. ಆದರೆ ಯಾರೇ ಆಗಲಿ, ನಾನೂ ನೀನೂ ತಿಳಿಯದೆ ಇರುವುದು ಮತ್ತ್ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದು. ಯಾರಿಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತು ಉಂಟೆಂದು ಹೇಳಲಾರರು. ಇಂಗ್ಲೀಷರು ಕೆಲಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲರು. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಪುರುಷರು ಕೆಲಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ಇಂಗ್ಲೀಷರಿಗೆ ಈಗ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆಂಬುದು ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ

ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಋಷಿಗಳು ತಿಳಿದಿದ್ದುದು ಇಂಗ್ಲೀಷರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ. ಆ ಆರ್ಯವಿದ್ಯೆಗಳೆಲ್ಲ ಬಹಳ ಲುಪ್ತವಾಗಿ ಹೋಗಿವೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಗೊತ್ತು ಇರಬಹುದು. ನಮ್ಮವರು ಅದನ್ನು ಗೋಪ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಯಾರಿಗೂ ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ.

ನಾನು ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟೆನು. ಸನ್ಯಾಸಿಯು ನಿನಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಇರಲಾರದು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಬೇಕಾದರೆ ನೋಡಬಹುದು ಎಂದನು.

ನಾನು-ನೋಡಿದರೆ ತಿಳಿಯುವೆನೆಂದೆನು.

ಸನ್ಯಾಸಿ-ಕಡೆಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಮಾತನಾಡುವುದು ಉಂಟು. ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉದಾಸೀನನಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯು ನಿನಗೆ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಸುವಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ನಿನಗೆ ಆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ, ನೋಡುವಿಯಾ ?

ನಾನ ನಕ್ಕು ನನಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಾರರಿ ;

ನಾನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ -

ಸನ್ಯಾಸಿ-ಆದರೆ ಏನು ?

ನಾನು-ಕನ್ಯೆಯು ಎಲ್ಲಿ ? ಒಬ್ಬ ಕುರುಡು ಹೆಣ್ಣು ಇದ್ದಾಳೆ, ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸನ್ಯಾಸಿ-ಈ ಬಂಗಾಳೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಯೋಗ್ಯಳಾದ ಕನ್ಯೆಯು ಇಲ್ಲವೆ ?

ನಾನು-ಸಾವಿರಾರು ಕನ್ಯೆಗಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಹುಡುಕಿ ಬೇಕಾದವಳನ್ನು ವರಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ? ಈ ಶತಸಹಸ್ರ ಕನ್ಯೆಯರಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಚಿರಕಾಲ ಪ್ರೀತಿಸುವಳು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ ?

ಸನ್ಯಾಸಿ- ನನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿದ್ಯೆಯುಂಟು. ಈ ಪೃಥಿವಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಮರ್ಮಾಂತಿಕವಾಗಿ ಯಾರು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾಳೋ, ಅವಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಬಲ್ಲೆನು. ಆದರೆ ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸದೆ ಮುಂದೆ ಪ್ರೀತಿಸುವವಳನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನಿಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ

ನಾನು-ಇದೇನು ಅಂತಹ ಆವಶ್ಯಕವಾದ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲ. ಯಾರು ಯಾರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೋ ಅಂತಹವರು ಅವರನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರೆಂದು ತಿಳಿದೇ ಇದ್ದಾರೆ.

ಸನ್ಯಾಸಿ-ಯಾರೂ ಹೇಳರು. ಅಜ್ಞಾತವಾದ ಪ್ರಣಯವೇ ಪೃಥಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು. ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆ ? ಅಂಥವರನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿದಿದ್ದೀಯಾ ?

ನಾನು-ಆತ್ಮೀಯರನ್ನು ಹೊರ್ತು ನನ್ನನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿಸುವವರು ಯಾರನ್ನೂ ನಾನರಿಯೆನು.

ಸನ್ಯಾಸಿ-ನೀನು ನನ್ನ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟರೆ ಈ ಹೊತ್ತು ಇದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನಾನು-ಅದಕ್ಕೆ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಏನು ?

ಸನ್ಯಾಸಿ-ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ಮಲಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಶಯನಾಗಾರಕ್ಕೆ ಕರೆಯಬೇಕು.

ನನ್ನ ಶಯನ ಗೃಹವು ಮನೆಯ ಮುಂದುಗಡೆ. ನಾನು ಮಲಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸನ್ಯಾಸಿಯನ್ನು ಕರೆಸಿದೆ. ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಬಂದು, ನನ್ನನ್ನು ಶಯನ ಮಾಡೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ನಾನು ಮಲಗಿಕೊಂಡಮೇಲೆ ಅವನು, ನಾನು ಇಲ್ಲಿರುವವರೆಗೂ ಕಣ್ಣು ತೆಗೆಯಬೇಡ, ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರು ; ನಾನು ಹೊರಟು ಹೋದಮೇಲೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿದ್ದರೆ ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟು ನೋಡು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ನಾನು ಅದೇಪ್ರಕಾರ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದೆನು. ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಏನು ತಂತ್ರಮಾಡಿದನೋ ನಾನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಹೊರಟು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ನನಗೆ ನಿದ್ರೆಬಂತು.

ಸನ್ಯಾಸಿಯು, ಈ ಪೃಥಿವಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ನಾಯಿಕಳು ನನ್ನನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಮರ್ಮಾಂತಿಕವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುವಳೊ ಅವಳನ್ನೇ ನೀನು ಈ ಹೊತ್ತು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ನೋಡುವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದನು. ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ನೋಡಿದೆನು. ಕಲಕಲ ನಾದ ಮಾಡುವ ಗಂಗಾ ಪ್ರವಾಹ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರಳುಗುಡ್ಡೆ. ಅದರ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಜಲಮಗ್ನವಾಗಿ ಯಾರು ?

ರ ಜ ನಿ .

ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಬಂದು, ಯಾರನ್ನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಂಡೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ನಾನು-ಅಂಧಳಾದ ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿಯನ್ನ.

ಸನ್ಯಾಸಿ-ಕುರುಡಳೆ ?

ನಾನು-ಜನ್ಮಾಂಧಳು.

ಸನ್ಯಾಸಿ-ಆಶ್ಚರ್ಯ ! ಅದು ಹೇಗಾದರು ಆಗಲಿ. ಈ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಅವಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸರು.

ನಾನು ಸೊಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ ಸುಮ್ಮನಾಗಿಬಿಟ್ಟೆನು.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಭಾಗ.

ಎಲ್ಲರ ಹೇಳಿಕೆ,

ಮೊದಲನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಲವಂಗಲತೆಯ ಹೇಳಿಕೆ.

ಬಹಳ ಗದ್ದಲಕ್ಕಿಟ್ಟಿತು. ನಾನು ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಕೈಕಾಲು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅತ್ತೂ ಕರದು, ಶಚೀಂದ್ರನನ್ನು ರಜನಿಗೆ ವಶೀಭೂತನಾಗುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಸನ್ಯಾಸಿಯು ತಂತ್ರಸಿದ್ಧನು ; ಅವನು ಜಗದಂಬೆಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದಾನೆ ; ಯಜಮಾನರು ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡವರಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ಪಾಮರಿಯಾದ ನನಗೆ ವಶೀಭೂತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ; ಅದು ನನ್ನ ಗುಣಗಳಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಮಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದಲೋ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ನಾನೂ ಕಾಯಮನೋವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಪತಿಪಾದಗಳ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕಡಮೆ ಮಾಡದೆ ಅದೇ ಸೇವಾತತ್ಪರಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಸನ್ಯಾಸಿಯೂಕೂಡ ನನಗೋಸ್ಕರ ಯಾಗ, ಯಜ್ಞ, ಮಂತ್ರ, ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕಡಮೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಅವನು ಯಾರಿಗೋಸ್ಕರ ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಸಫಲವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಕಾಮಾಕ್ಷಮ್ಮನ ಸೊಸೆಯು ಉಕ್ಕಿನ ತುಂಡಾಗಿ ಕಲ್ಲುಗುಂಡಿನಹಾಗೆ ಮೊಂಡಿಯಾಗಿದ್ದವಳನ್ನು ಚೊಕ್ಕಬಂಗಾರದ ಬೊಂಬೆಯಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆಗದಿರುವುದು ಯಾವದುತಾನೇ ಉಂಟು ? ಅವನ ಮಂತ್ರೌಷಧಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಶಚೀಂದ್ರನು ರಜನಿಯಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವುಳ್ಳವನಾಗುವುನಲ್ಲದೆ ರಜನಿಯನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಶೆಯುಳ್ಳವನಾಗುವುನು, ಅದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗದ್ದಲವು ಇನ್ನೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಅಮರನಾಥನು ಗದ್ದಲವನ್ನು ಹಚ್ಚುತ್ತಾನೆ. ಅಮರನಾಥನೇ ರಜನಿಯನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಕೇಳಿದೆ ಅದು ಆಗಲೇ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯಾಗಿದೆಯೆಂತಲೂ ಕೇಳಿದೆ.

ರಜನಿಯ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮಂದಿರಾದ ರಾಜಚಂದ್ರ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಇವರೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಇದ್ದಾರೆ ; ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಯಜಮಾನರು ವಿವಾಹವಾದರೆ ನಿಮಗೇನಾದರೂ ಉಡುಗೆರೆಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರಿಗೇನೋ ಕೈಬಿಚ್ಚಗೆಮಾಡುವೆವು. ಆದರೂ ನೂರಾರು ಅಡ್ಡಿಗಳು ಅಡ್ಡವಾಗಿವೆ. ಹೆಣ್ಣಿನಕಡೆಯವರು ನಮ್ಮ ಕಡೆಯಾದರೂ ಏನೂ ಸಫಲವಾಗುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ಅಮರನಾಥನು ಬಿಡುವಹಾ

ಗಿಲ್ಲ. ಅಮರನಾಥನು ಬಿಡುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ಅವನು ರಜನಿಯನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಿಜ. ಮುಷ್ಕರಹಿಡಿದು ಜಿದ್ದುಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಒಳ್ಳೇದು, ಅಮರನಾಥನು ಯಾರು ? ಹೆಣ್ಣನ್ನು ದಾನಮಾಡುವವನು ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ ಹಾಗಿರುವ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಇವರು ಮುಂದಾಗುವುದು ಸರಿಯಾದುದು. ಅವರೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಇದ್ದಮೇಲೆ ಅಮರನಾಥನು ಮುಷ್ಕರಹಿಡಿದರೆ ಅದರಿಂದ ಆಗುವುದು ತಾನೇ ಏನು ? ಅವನು ಅವಳಿಗೆ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡಿಸಿರುವುದು ನಿಜ. ಆ ಮೊಹಸತ್ತಿಗೆ ಸಾವಿರ ಎರಡುಸಾವಿರ ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕು. ನಾವುಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಅಮರನಾಥನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೆ ? ಅಮರನಾಥನಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಬಹಳ ಹೊಟ್ಟೇಗಿಚ್ಚು. ನಾನೊಂದುಸಲ ಅಮರನಾಥನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನೊಂದು ತಡವೆ ಸಿಕ್ಕಲಿ, ಕೊಟ್ಟೇಕೊಡುವೆನು. ನಾನು ಕಾಯಸ್ಥರ ಹೆಣ್ಣಾಗಿದ್ದರೆ ಅಮರನಾಥನಿಂದ ಈ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಮಾಡಿಯೇ ತೀರುತ್ತೇನೆ.

ನಾನು ಅಮರನಾಥನ ಗುಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಚೆನ್ನಾಗಿಬಲ್ಲೆ. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಧೂರ್ತ. ಅವನ ಸಂಗಡ ಜಗಳಕ್ಕೆನಿಂತರೆ ಬಹಳ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಇರಬೇಕು. ನಾನು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದಲೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದೆನು.

ಮೊದಲು ರಾಜಚಂದ್ರನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರೆಸಿದನು, ಅವಳು ಬಂದು ಏನಮ್ಮ ! ಕರೆಸಿದಿರಿ ? ಎಂದಳು.

ನಾನು, ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿ !-ನಾನು ಈಗಲೂ ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿಯೆಂತಲೇ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ, ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ, ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಕರೆಯುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಅದಕ್ಕವಳು, ಏನಮ್ಮ ! ಎಂದಳು.

ನಾನು—ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನಮ್ಮ ಹುಡುಗನಿಗೆ ತಾನೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಿಯಷ್ಟೆ?

ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿ—ಆಮಾತೇ ಈಗ ನಡೆಯುತಲಿರುವುದು.

ನಾನು—ನಡೆಯುತಲಿರುವುದೆಂದು ಹೇಳುವುದೇತಕ್ಕೆ ? ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಆಡಿದ ಮಾತೇನಾಯಿತು ?

ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿ—ಏನುಮಾಡಲಮ್ಮ !-ನಾನು ಹೆಣ್ಣುಹೆಂಗಸು ಅದೆಲ್ಲಾ ನಾನೇನುಬಲ್ಲೆ ?

ಹೆಂಗಸಿನ ಒನಕೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಕೋಪಬಂದು ಅದೇನೆ ! ಹೆಣ್ಣೊ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ತಿಳಿಯದ್ದು ಪುರುಷನು ಬಲ್ಲನೆ ? ಪುರುಷನಿಗೆ ಸಂಸಾರ. ಮನೇ ಗೃಹಕೃತ್ಯ, ಇದೆಲ್ಲಾ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತು ? ಗಂಡಸಾದವನು ! ಹೊರೆಹೊತ್ತು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಮನೆಗೆ ತಂದುಹಾಕುವ ವಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿ. ಮಿಕ್ಕದ್ದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಪುರುಷನೇ ಯಜಮಾನ ? ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಆ ಹೆಂಗಸಿನ ಒನಕೆಬುದ್ಧಿಗೆ ನಾನು ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲ ಅಸಂಗತವಾದುದೆಂದು ಕಂಡ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಸ್ವಲ್ಪ ನಕ್ಕಳು, ನಾನು ನಿನ್ನ ಗಂಡನು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಅಮರ ನಾಥನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಇದ್ದನೇನೆಂದು ಕೇಳಿದೆನು.

ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿ—ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೂ ಅಲ್ಲ, ಅಮರನಾಥನು ರಜನಿಗೆ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಅವನಿಗೆ ಬಾಧ್ಯರಾಗಲೇ ಬೇಕಾಗಿದೆ.

ನಾನು-ಹಾಗಾದರೆ ಹೋಗಿ. ಅಮರನಾಥನಿಗೆ, ರಜನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಆಸ್ತಿಯು ಬಂದಿಲ್ಲ, ಆಸ್ತಿಯೆಲ್ಲ ನಮ್ಮದು, ನಾವು ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳು, ಬೇಕಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಮೊಕದ್ದಮೆಮಾಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ ; ಸಾಧ್ಯವೆ, ನೋಡೋಣ.

ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿ- ಆ ಮಾತು ಮೊದಲೇ ನಡೆದಿದೆ. ಇಷ್ಟು ದಿನಕ್ಕೆ ಮೊಕದ್ದ ಮೆಯು ದಾಖಲಾಗಿರಬಹುದು.

ನಾನು—ಮೊಕದ್ದಮೆ ಮಾಡುವುದು ಬಾಯಿಮಾತಲ್ಲ. ರೂಪಾಯಿ ದಂಡ ತೆರಬೇಕು. ರಾಜಚಂದ್ರನು ಹೂವು ಮಾರಿ ಎಷ್ಟು ದುಡ್ಡು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಗಂಟು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ?

ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿ ಕೋಪದಿಂದ ಉರಿದುರಿದು ಬಿದ್ದಳು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನ ಗೇನೂ ಕೋಪಬರಲಿಲ್ಲ. ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿಯು ಕೋಪವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಶಮನ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಅಮರಬಾಬು ನಮ್ಮ ಅಳಿಯನಾದರೆ ಆಸ್ತಿಯೂ ಅವನದಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನಿಗೆ ದುಡ್ಡು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಮೊಕದ್ದಮೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ, ಎಂದಳು.

ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಅವಳು ಎದ್ದು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾನು ಅವಳ ಸೆರಗನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಅವಳು ನಕ್ಕು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ನಾನು, ಅಮರನಾಥನು ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ತೆಗದುಕೊಂಡರೆ ನಿಮಗೇ ನಾದಹಾಗಾಯಿತೆಂದು ಕೇಳಿದೆನು.

ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿ—ನಮ್ಮ ಹುಡುಗಿಗೆ ಸುಖವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ನಾನು—ನಮ್ಮ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಯಾದರೆ ದುಃಖವುಂಟಾಗುತ್ತದೇನೋ ?

ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿ—ಅದೇತಕ್ಕೆ ? ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗಿಗೆ ಸುಖವೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ನಾನು—ನಿಮಗೆ ಸ್ವಂತ ಸುಖವನ್ನೇನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಏನು ?

ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿ-ನಮಗೆ ಇನ್ನೇನು ಸುಖ? ಹುಡುಗಿಯ ಸುಖವೇ ನಮ್ಮ ಸುಖ.

ನಾನು—ಹೆಣ್ಣಿನ ತಂದೆತಾಯಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದುದೂ ?

ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿಯು, ಹುಸಿನಗು ನಕ್ಕು-ಮುಖ್ಯವಾದ ಮಾತು ಏನು ? ಹೇಳಕೂಡದೇನಮ್ಮ ! ಈಗ ಮದುವೆಯಾಗಲು ಹುಡುಗಿಗೆ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದಳು.

ನಾನು—ಇದು ಹೇಗೆ ? ಹಾಗೇತಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತಿ ?

ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿ—ರಜನಿಯು ಇಲ್ಲಿನ ಮಾತಿನಮೇಲೆ ಕುರುಡಿಗೆ ಏತಕ್ಕೆ ಮದುವೆ ? ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ನಾನು—ಅಮರನಾಥನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಯಾಗುವ ಮಾತು ನಡೆದುದು ಹೇಗೆ ?

ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿ—ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದು-ಅವನು ಹೇಳಿದಹಾಗೆಲ್ಲ ಮಾಡೇ ತೀರಬೇಕಾಗಿದೆ.

ನಾನು—ಹಾಗಾದರೆ ಮದುವೆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ? ತಾಯಿತ ದೆಗಳ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಆಗಬೇಕು.

ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿ—ರಜನಿಯು ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿಯಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವಳೂ ಅಲ್ಲ. ಅದಲ್ಲದೆ ಆಸ್ತಿಯೆಲ್ಲಾ ಅವಳದು. ನಮ್ಮದಲ್ಲ. ಅವಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ನಾವು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೇನು ? ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ನಾವೂ ಕಾಲ ಕಳೆಯಬಹುದು.

ನಾನು ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚಿಸಿ ರಜನಿಯನ್ನು ಅಮರನಾಥನು ನೋಡಿ ಅವಳ ಸಂಗಡ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾನೇನೆಂದು ಕೇಳಿದೆನು.

ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿ—ಇಲ್ಲ. ಅಮರನಾಥನು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲ.

ನಾನು—ರಜನಿಯನ್ನು ನಾನೊಂದುಸಲ ನೋಡಕೂಡದೆ ?

ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿ— ನನಗೂ ಅದೇ ಇಷ್ಟ. ನೀನು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ತಿಳಿಯ ಹೇಳಿದರೆ ಅವಳು ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಾಳು. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯೂ ಇದೆ.

ನಾನು—ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಅವಳನ್ನು ನೋಡುವುದು ಹೇಗೆ ? ನಾಳೆ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವಿಯಾ ?

ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿ—ಅದಕ್ಕೇನೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಇಲ್ಲಿನ ಅನ್ನ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದಲೇ ದೊಡ್ಡವಳಾದವಳು. ಆದರೆ ಮನೆಗೆ ಸೊಸೆಯಾಗುವಳು, ಹೊತ್ತೂ, ವೇಳೆ ಇಲ್ಲದೆ ಅತ್ತೇಮನೆಗೆ ಬರುವುದೆ ?

ಹಾಳಾಯಿತು! ಇದೊಂದು ಅಡ್ಡಿ ! ಮಾಡುವುದೇನು? ನಾನು ಬೇರೆ ಉಪಾಯ ತೋರದೆ, ಒಳ್ಳೇದು, ರಜನಿಯು ಬರಕೂಡದು. ನಾನೇ ಒಂದುಸಲ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರಲೆ ? ಎಂದೆನು.

ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿ—ಅದೇನಮ್ಮ ! ಹಾಗೆ ಕೇಳುತ್ತಿ ? ನಿಮ್ಮ ಪಾದಧೂಳಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಷ್ಟು ನಾವು ಪುಣ್ಯಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ?

ನಾನು—ಸಂಬಂಧಬೆಳದರೆ, ನಾನೇನು ? ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನೀನು ನನಗೆ ಔತನ ಹೇಳಿ ಹೋದರೆ ಬರುತ್ತೇನೆ.

ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿ—ನಮ್ಮ ಮನಗೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ತಮ್ಮ ಯಜಮಾನರ ಅಪ್ಪಣೆ ಬೇಡವೆ ? ಅವರು ಒಪ್ಪುವರೆ ?

ನಾನು—ಗಂಡಸರ ಮಾತು ಇದಕ್ಕಿಲ್ಲ ಏತಕ್ಕೆ ? ಇಂತಹ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ ಗಂಡಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿಯು ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ನಗುನಗುತ್ತ ನಾಳೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದಳು.

ಎರಡನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಅಮರನಾಥನ ಹೇಳಿಕೆ.

ರಜನಿಯ ಆಸ್ತಿಯನ್ನುದ್ಧಾರಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾನು ಪಟ್ಟ ಶ್ರಮವು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ಮಿತ್ರನ ಮನೆಯವರೂ ಸಹ ನಿರ್ವಿವಾದವಾಗಿ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಆದರೂ ಆಸ್ತಿಯು ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ಬಾರದಿರುವುದು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲರೂ

ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ನನಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಆಸ್ತಿಯು ನನ್ನದಲ್ಲ. ನಾನು ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ನಾನು ಯಾರು ? ಆಸ್ತಿಯು ರಜನಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು. ಅವಳು ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಯಾರು ತಾನೇ ಮಾಡುವುದೇನು ? ರಜನಿಗೆ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಅವಳು, ಇಂದು ಬೇಡ, ಇನ್ನೆರಡು ದಿನ ಹೋಗಲಿ, ಕಡೆಗೆ ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಹೋಗಲಿ ಅಂದರೆ ದರಿದ್ರಳಾದ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಅನಾದರವೇತಕ್ಕೆ ? ಇದನ್ನು ಕುರಿತು ಎಷ್ಟು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡರೂ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಹರಿಯುವ ಹಾಗಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ, ರಾಜಚಂದ್ರನೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಸಹ ರಜನಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಹೇಳಿದರು. ಆದರೂ ರಜನಿಯು ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ. ಇದರ ಮರ್ಮವೇನಿರಬಹುದು ? ನಾನು ಯಾರಿಗೋಸ್ಕರ ಇಷ್ಟು ಶ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ ?

ಇದರ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ರಜನಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹೋದೆನು. ರಜನಿಗೂ ನನಗೂ ಮದುವೆ ಆಗುವ ಪ್ರಸ್ತಾಪವು ನಡೆದ ದಿನದಿಂದೀಚೆಗೆ ನಾನು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಲು ಪದೇಪದೇ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ ಅವಳು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಲಜ್ಜಿತಳಾಗುವಳು. ಈ ಹೊತ್ತು ಹೋಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ [illegible] ಅವಳ ಒಳಗೆ ಹೋದೆನು. ನಾನು ಆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ರಜನಿಯನ್ನು ಅವಳ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದೆನು. ಅವಳು ಅಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಲಿದ್ದೆನು. ಆಗ ರಜನಿಯು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಹೆಂಗಸಿನ ಸಂಗಡ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾನು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಕ್ಷಣವೇ ಗುರುತು ಹಿಡಿದೆನು. ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ನಾನವಳನ್ನು ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೋಡುತಲೇ ಗುರುತಾಯಿತು. ಅವಳು ಗಜೇಂದ್ರಗಾಮಿನಿಯಾದ ಲಲಿತ ಲವಂಗಲತೆ !

ರಜನಿಯು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಜೀರ್ಣವಾದ ಹಳೇಬಟ್ಟೆಯನ್ನುಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಅವಳು ಲವಂಗಲತೆಯೊಡನೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಲವಂಗಲತೆಯು ನಗುವಿನಿಂದ ಉಚ್ಛಳಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಳು. ಕೋಪ ಅಥವಾ ವಿದ್ವೇಷದ ಯಾವ ಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ.

ಆ ನಗುವನ್ನು ಅನೇಕ ದಿನಗಳಿಂದ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ನಗುವು ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆಯೇ ಇತ್ತು, ಪೂರ್ಣಿಮಾದಿನ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕ ತರಂಗಗಳಹಾಗೆ

ಪುಷ್ಪಸಮೇತವಾದ ವಸಂತದ ಲತೆಯು ತೂಗಾಡುವಂತೆ ಅದರಿಂದ ಸುಖವು ಜರಿದು ಜರಿದು ಬೀಳುತಲಿತ್ತು.

ನಾನು ಅವಾಕ್ಕಾಗಿ, ನಿಸ್ಪಂದಶರೀರವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸಶಂಕಚಿತ್ತನಾಗಿ ಈ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯನುಳ್ಳ ರಮಣಿಯ ಮಾನಸಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಆಲೋಚಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಲಲಿತಲವಂಗಲತೆಯು ಹಿಂಜರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಲವಂಗಲತೆಯು ಮಹಾ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ದಾರಿದ್ರ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾಳೆ. ಆದರೂ ಆ ಸುಖಮಯವಾದ ನಗು. ಯಾವ ರಜನಿಯಿಂದ ಈ ಘೋರತರವಾದ ದರಿದ್ರವು ಬಂತೋ ಅವಳ ಮನೆಗೇನೇ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ; ಅವಳ ಸಂಗಡಲೇ ನಗುತ್ತಿರುವಳು ಆ ಸುಖಮಯವಾದ ನಗು. ನಾನು ಬೆರಗಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದೆ. ಆಹಾ! ಆ ಸುಖಮಯವಾದ ನಗು! ಇದಲ್ಲದೆ ಅವಳು ಯಾವದನ್ನೂ ಮರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ನಾನು ಸರಿದು ಪಾರ್ಶ್ವದ ಕೊಠಡಿಗೆ ಹೋದೆನು. ಅವಳು ಆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದಳು. ನಿಶ್ಶಂಕಚಿತ್ತಳಾಗಿ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವವಳಹಾಗೆ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ರಜನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, ರಜನಿ! ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹೋಗಿರು. ನಿನ್ನ ವರನ ಸಂಗಡ ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಏಕಾಂತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಭಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ! ನಿನ್ನ ವರನು ಸುಂದರನಾದರೂ ನನ್ನ ವಯಸ್ಸು ಹೋದ ಸ್ವಾಮಿಗಿಂತಲೂ ಸುಂದರನಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದಳು. ರಜನಿಯು ಅಪ್ರತಿಭಳಾಗಿ ಏನೋ ಯೋಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸರಿದು ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಲಲಿತಲವಂಗಲತೆಯು ಹುಬ್ಬನ್ನು ಕುಟಿಲ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಮಧುರವಾದ ನಗುವನ್ನು ನಗುತ್ತ ಇಂದ್ರಾಣಿಯಹಾಗೆ ನನ್ನ ಇದಿರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಳು. ಒಂದುಸಲವಾದರೂ ಅಮರನಾಥನು ವ್ಯಸುರೆತವನಹಾಗೆ ಇದ್ದುದನ್ನು ಯಾರೂ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಪುನಃ ಆತ್ಮವಿಸ್ಮೃತನಾದೆನು. ಇದು ಎರಡನೆಯತಡವೆ — ಮೊದಲನೆಯತಡವೆ ಆತ್ಮವಿಸ್ಮೃತನಾದಾಗಲೂ ಲಲಿತಲವಂಗಲತೆಯೇ ಕಾರಣವು ಈಸಲವೂ ಲಲಿತಲವಂಗಲತೆ.

ಲವಂಗಳು ನಕ್ಕು, ನನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವುದೇತಕ್ಕೆ ? ನೀನು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಆರ್ಜನೆ ಮಾಡಿರುವ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ನೋಡುತ್ತೀಯೋ? ಇಲ್ಲ ನನ್ನ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಅದೂ ಮಾಡಬಲ್ಲೆನೆಂದಳು.

ನಾನು, ನೀನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ ; ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಲಾರೆ. ಹಾಗೆ ನೀನು ಮಾಡಬಲ್ಲವಳಾಗಿದ್ದರೆ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ರಜನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟು

ಈಗ ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಸವತಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಬಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೂತಿರುವ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದೆನು.

ಲವಂಗಳು ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕು, ಅದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ಹಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೀನೆಂದು ತಿಳಿದಿಯೊ? ಸವತಿಗೆ ಅಡಿಗೆಮಾಡಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಅದು ಕಷ್ಟವಾದ ಕೆಲಸವಾಗಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಒಬ್ಬ ಪೋಲೀಸಿನವನನ್ನು ಕರೆದು ನಿನ್ನನ್ನು ದಸ್ತಗಿರಿಮಾಡಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ, ಈಗಲೇ ಹತ್ತು ಸಲ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿದಹಾಗಾಗುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೆ? ಎಂದಳು.

ನಾನು—ಆಸ್ತಿಯು ರಜನಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು; ನನ್ನನ್ನು ದಸ್ತಗಿರಿ ಮಾಡಿಸುವುದರಿಂದ ಆಗುವುದೇನು? ಆಸ್ತಿಯು ಯಾರದೋ ಅವರು ಅನುಭವಿಸಬೇಕು.

ಲವಂಗ—ನೀನು ಹೆಂಗಸರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅರಿತವನಾಗಿಲ್ಲ. ರಜನಿಯು ಯಾರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವಳೋ ಅವರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಆಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುವಳು.

ನಾನು—ಹಾಗೆಂದರೆ, ರಜನಿಯು ನನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಆಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಲಂಚವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವಳು.

ಲವಂಗ—ಹಾಗೆಯೇ ಇರಬಹುದು.

ನಾನು—ಇದುವರೆಗೆ ನನಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನೀನು ಆ ಲಂಚವನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ; ಮದುವೆಯಾದ ಕೂಡಲೆ ಲಂಚವನ್ನು ಕೇಳುವೆ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಲವಂಗ—ನಿನ್ನಂತಹ ಅಲ್ಪ ಮನುಷ್ಯನು ಮತ್ತೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆ? ಕಳ್ಳರು ಪರರ ಸ್ವತ್ತನ್ನು ಮುಟ್ಟಕೂಡದೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾರರು. ರಜನಿಯು ಒಂದು ವೇಳೆ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ನಾನೇತಕ್ಕೆ ತೆಗದುಕೊಳ್ಳಲಿ?

ನಾನು—ನೀನು ಇಂತಹವಳಾಗದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ಆ ಸಾಯುವಕಾಲದ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯು ಹೇಗೆ ಬರುತಲಿತ್ತು? ನೀನು ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವಳಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡುವವಳಾಗಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವದೊಂದು ಭಿಕ್ಷೆಯುಂಟು; ಅದೇನೆಂದರೆ-ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ಹೇಳಕೂಡದು, ರಜನಿಗೂ ಹೇಳಕೂಡದೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ದರ್ಪಿತಳಾದ ಲವಂಗಲತೆಯು ಭ್ರೂಭಂಗಿ ಮಾಡಿದಳು—ಎಂತಹ ಭ್ರೂಭಂಗಿ! ಭ್ರೂಭಂಗಿ ಮಾಡಿ, ನಾನು ರಕ್ಕು ಮಾಡುವವಳೆ! ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗುವವಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಠಕ್ಕು ನಿಕ್ಕುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೆ ನಾನವಳ ಮನೆಗೆ ಬಂದುದು? ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ ಲವಂಗಲತೆಯು ನಕ್ಕಳು. ಅವಳ ನಗುವಿನ ಮರ್ಮವನ್ನು ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲಾರದೆ ಹೋದೆನು. ಲವಂಗಳು ಬಹಳ ಕೋಪಗೊಂಡಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಕೋಪವು ಆ ನಗುವಿನಲ್ಲಿ ತೇಲಿಹೋಯಿತು. ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಮೇಘದ ಛಾಯೆಯು ಸರಿದುಹೋಗಿ, ಅದರಮೇಲೆ ಮೇಘದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದ ಚಂದ್ರನು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಲಾರಂಭಿಸುವಹಾಗೆ ಅವಳ ಮುಖವು ಪ್ರಕಾಶವಾಯಿತು. ಅವಳ ಮರ್ಮವನ್ನು ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅರಿಯಲಾರದೆ ಹೋದೆನು.

ನಕ್ಕು, ಲವಂಗಲತೆಯು ಹಾಗಾದರೆ, ನಾನು ರಜನಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದಳು.

ನಾನು—ಹೋಗು.

ಲಲಿತಲವಂಗಲತೆಯು ಲಲಿತವಾದ ಲವಂಗದ ಲತೆಯಹಾಗೆ ಬಳುಕು ಬಳುಕುತ್ತ ನಡೆದುಹೋದಳು. ಒಂದು ಕ್ಷಣದಮೇಲೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಸಿದಳು. ಹೋಗಿ ನೋಡಲಾಗಿ, ಲವಂಗಲತೆಯು ನಿಂತಿದ್ದಳು, ರಜನಿಯು ಅವಳ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಮೇಲೆ ಲವಂಗಲತೆಯು, ಕೇಳು, ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಂದೆ ಮದುವೆಯಾಗುವ ಹೆಂಡತಿಯು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾಳೋ ಕೇಳು! ನಿನ್ನಿದಿರಿಗೆ ಹೊರತು ನಾನು ಇಂತಹ ಮಾತನ್ನು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಲಾರೆ ಎಂದಳು.

ನಾನು ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ ಅದೇನೆಂದು ಕೇಳಿದೆನು.

ಲವಂಗಲತೆಯು ರಜನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, ಹೇಳು, ನಿನ್ನ ವರನು ಬಂದಿದ್ದಾನೆಂದಳು.

ರಜನಿಯು ಕಾತರದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿದವಳಾಗಿ ಲಲಿತಲವಂಗಲತೆಯ ಚರಣಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡಿಕೊಂಡು, ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಏನೆಂದರೆ—ನನಗೆ ಇರತಕ್ಕ ಆಸ್ತಿಯೆಂದರೆ ಈ ಬಾಬು ಮಹಾಶಯರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಉದ್ಧಾರವಾದ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಗದಪತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಸಿ ನಿನಗೆ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವೆನು; ನೀನು ದಯವಿಟ್ಟು ಗ್ರಹಣಮಾಡುವಿಯೊ? ಇದೇ ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೆಂದಳು.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಸರ್ವಾಂತಃಕರಣವೂ ಆಹ್ಲಾದದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾಗಿತು. ನಾನು ರಜನಿಗೋಸ್ಕರ ಯಾವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದೆನೋ, ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವನ್ನು ವಹಿಸಿದೆನೋ ಅದೆಲ್ಲಾ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದೆನು. ನನಗೆ ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಪರಿಷ್ಕಾರವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಯಿತು : ಏನೆಂದರೆ-ರಮಣಿಗಳ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಅಂಧಳಾದ ರಜನಿಯು ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ರತ್ನವೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಲವಂಗಲತೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಉಜ್ವಲವಾದ ಕಾಂತಿಯೂ ಕೂಡ ಅವಳೆದಿರಿಗೆ ಮ್ಲಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ನಾನು ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ರಜನಿಯ ಅಂಧನಯನದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆನು. ಇಂದು ನಾನವಳಿಗೆ ಕ್ರಯದ ಮೂಲ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ವಿಕ್ರೀತನಾದೆನು. ಈ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ರತ್ನದಿಂದ ಅಂಧಕಾರದ ಪುರಿಯಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಹೃದಯವು ಪ್ರಭಾಸಿತವಾಗಿ ಈ ಸುಖಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುವೆನು. ವಿಧಾತನು ನನಗೆ ಆ ದಿನವನ್ನು ಬೇಗನೆ ಒದಗಿಸಲಾರನೇನು ? ಎಂದೆಂದುಕೊಂಡೆನು.

ಮೂರನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಲವಂಗಲತೆಯ ಹೇಳಿಕೆ.

ರಜನಿಯ ಈ ವಿಸ್ಮಯಕರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಮರನಾಧನು ಬೆಂಕಿಯ ಮೇಲಿರುವ ಹುರಿಯುವ ಹೆಂಚಿನಮೇಲೆ ಹಾಕಿದ ಹಸೀಕಡ್ಡಿಯಹಾಗೆ ಹುರಿದು ಒಣಗಿ ಶುಷ್ಕನಾಗುವನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆನು. ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಹಾಗೆ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮುಖವು ಖಿನ್ನವಾಗಿ ಬಾಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಪ್ರಫುಲ್ಲವಾಗುತ್ತ ಬಂತು. ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಹತಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದೆನು.

ನಾನು ಮೊದಲು ರಜನಿಯು ಹುಡುಗಾಟಕ್ಕೆ ಹೇಳಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಿದೆನು ಆದರೆ ರಜನಿಯ ಕಾತರತೆ ಕಣ್ಣೀರು, ದಾರ್ಢ್ಯ ಇವೇ ಮುಂತಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದಳೆಂದು ಸ್ಥಿರ ನಂಬಿಕೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದವಳಾಗಿ ನಾನು, ರಜನಿ! ಕಾಯಸ್ಥರ ಕುಲದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಧನ್ಯಳು! ನಿನ್ನಹಾಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ! ಆದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ದಾನವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹ ಮಾಡಲಾರೆನೆಂದು ಹೇಳಿದೆನು.

ರಜನಿಯು, ನೀವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಆಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವೆನೆಂದಳು.

ನಾನು—ಅಮರನಾಥಬಾಬುವಿಗೆ!

ರಜನಿ—ನೀನು ಅವನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಅವನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರು ಬೇರೇ ಜನರು ಇದ್ದಾರೆ.

ನಾನು—ಅಮರನಾಥಬಾಬು! ಏನು ಹೇಳುತ್ತಿ?

ಅಮರನಾಥ—ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಯಾವ ಮಾತೂ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ನಾನೇನು ಹೇಳಲಿ?

ನಾನು ಬಹಳ ಅನುಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೆ. ರಜನಿಯು ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾದುದು. ಅಮರನಾಥನು ಯಾವ ಆಸ್ತಿಗೋಸ್ಕರ ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಯಾವದರ ಆಶೆಗೋಸ್ಕರ ರಜನಿಯನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವನಾಗಿದ್ದಾನೋ, ಅವನೂ ಕೈಬಿಡುವಹಾಗಿರುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನೋಡಿದರೆ, ಅವನು ಏನೇನೂ ವ್ಯಾಕುಲವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಫುಲ್ಲಚಿತ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದೇನು ವ್ಯಾಪಾರ! ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತಲಿದ್ದೆನು.

ನಾನು ಅಮರನಾಥನನ್ನು ಕುರಿತು, ನೀನು ಬೇರೇ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗು; ನಾನು ರಜನಿಯ ಸಂಗಡ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಪ್ರಕಾರ ಅಮರನಾಥನು ಬೇರೆಕಡೆಗೆ ಹೋದನು. ಅನಂತರ ನಾನು ರಜನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುವೆಯಾ? ಎಂದು ಕೇಳಿದೆನು.

ರಜನಿ—ನಿಜವಾಗಿ ಸತ್ಯವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವೆನು. ನಾನು ಗಂಗೆಯ ಜಲವನ್ನು ಕೈಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ನಾನು—ನಾನು ನಿನ್ನ ದಾನವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ನಮ್ಮಿಂದ ಏನಾದರೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ-ಇಲ್ಲವಾದರೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

ರಜನಿ—ಬಹಳ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ನಾನು—ಇನ್ನೇನಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು;

ರಜನಿ—ತಮ್ಮ ಹೆಸರಾಗಿ ನೀವು ಉಟ್ಟ ಒಂದು ಹಳೇಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕು.

ನಾನು—ಅದಲ್ಲ. ನಾನು ಕೊಡುವುದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ರಜನಿ—ಏನು ಕೊಡುವೆ?

ನಾನು—ಶಚೀಂದ್ರನೆಂಬ ನಮ್ಮ ಮಗನೊಬ್ಬನು ಇದ್ದಾನೆ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಶಚೀಂದ್ರ ದಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ನೀನವನನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹ ಮಾಡಬೇಕು. ನೀನು ಅವನನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದರೇನೇ ನಾನು ನಿನ್ನ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವೆನು.

ರಜನಿಯು ಅದುವರೆಗೆ ನಿಂತಿದ್ದವಳು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಕೂತುಕೊಂಡು ಅಂಧ ನಯನಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು. ಅನಂತರ ಅವಳಾಮುದಿತವಾದ ನಯನಗಳಿಂದ ಜಲಧಾರೆಯು ಅವಿರಳವಾಗಿ ಸುರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಕಣ್ಣಿನ ನೀರು ಸುರಿಯುವುದು ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ವೈಸಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ವಿಷಮವಾದ ವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೆ. ರಜನಿಯು ಮಾತನಾಡಳು. ಸುಮ್ಮನೇ ಅಳುತ್ತಾಳೆ. ನಾನು, ಏತಕ್ಕೆ, ರಜನಿ! ಇಷ್ಟು ಅಳುತ್ತಿ? ಎಂದೆನು

ರಜನಿಯು ಅಳುತಳುತ್ತ, ಆ ದಿನ ನಾನು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಮುಣುಗಿಹೋಗಿದ್ದೆ. ಜನರು ಬಂದು ಹಿಡಿದು ಎತ್ತಿದರು. ಅದು ಶಚೀಂದ್ರನಿಗೋಸ್ಕರ. ನೀನು ಹೇಳುವಿಯೇನೆಂದರೆ :—ನೀನು ಅಂಧಳು, ಕಣ್ಣು ಬರುವಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುವೆ ನನಗೆ ಕಣ್ಣು ಬೇಡ. ನನಗೆ ಶಚೀಂದ್ರ ಬೇಕು. ಶಚೀಂದ್ರನನ್ನು ಹೊರತು ನನಗೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮತ್ಯಾವುದೂ ಬೇಡ. ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವು ಅವನಲ್ಲಿದೆ. ದೇವರಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪವು ಮಾತ್ರ. ಅವನ ಚರಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸಾರ್ಥಕ. ಅಂಧಳ ದುಃಖವನ್ನು ಕೇಳುವವರು ಯಾರು? ಎಂದಳು.

ನಾನು ರಜನಿಯ ಕಾತರೋಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾತರಳಾಗಿ, ನಾನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆಂದೆನು.

ಆಗ ರಜನಿಯು ಅಳುತಳುತ್ತ ಮನಸ್ಸು ಬಿಚ್ಚಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ಶಚೀಂದ್ರನ ಕಂಠಸ್ವರ, ಶಚೀಂದ್ರನ ಸ್ಪರ್ಶ, ಅಂಧಳಿಗೆ ಉಂಟಾದ ರೂಪೋನ್ಮಾದ! ಅವಳು ಓಡಿಹೋದುದು, ಮುಣುಗಿಹೋದುದು, ಉದ್ಧಾರವಾದುದು, ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದಳು, ಅಳುತಳುತ್ತ, ಅಮ್ಮ, ಯಜಮಾನಿ! ನಿನಗೆ ಕಣ್ಣು ಇದೆ, ಕಣ್ಣುಗಳಿದ್ದರೂ ನೀನು ಇಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುವೆಯಾ? ಎಂದಳು.

ನಾನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಅಯ್ಯೋ! ಕುರುಡಿ! ಪ್ರೀತಿಸುವದೆಂಬುದನ್ನು ನೀನೇನು ಬಲ್ಲೆ? ನೀನು ಲವಂಗಲತೆಗಿಂತಲೂ ಸಹಸ್ರಪಾಲು ಸುಖಿಯಾಗಿದ್ದೀಯೆ, ಎಂದಂದುಕೊಂಡು, ಪ್ರಕಾಶ್ಯವಾಗಿ, ಇಲ್ಲ, ರಜನಿ! ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯು ವಯಸ್ಸಾದವರು. ನಾನು ಈ ನೂರಾರು ಕಂಡವಳಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ಶಚೀಂದ್ರನನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಖಂಡಿತವಷ್ಟೆ? ಎಂದು ಹೇಳಿದೆನು.

ರಜನಿ—'ಇಲ್ಲ'

ನಾನು—ಅದೇನೆ ? ಹಾಗಾದರೆ, ಇಷ್ಟು ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದ್ದೇತಕ್ಕೆ ? ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಅತ್ತದ್ದೇತಕ್ಕೆ ?

ರಜನಿ-ನನಗೆ ಆ ಸುಖವು ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರದಿಲ್ಲವೆಂತಲೇ ಇಷ್ಟು ಅತ್ತದ್ದು.

ನಾನು-ಅದೇತಕ್ಕೆ ? ನಾನು ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ರಜನಿ-ನೀನು ಮದುವೆ ಮಾಡಲಾರೆ. ಅಮರನಾಥನು ನಮಗೆ ಸರ್ವಸ್ವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಮರನಾಥನು ನಮ್ಮ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮಾಡಿರುವಷ್ಟು, ಇತರರು ಪರರಿಗೋಸ್ಕರ ಅಷ್ಟು ಮಾಡುವರೆ ? ಅದು ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

ರಜನಿಯು ಆ ಸಮಾಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದಳು. ಅನಂತರ ಅವಳು ನಾನು ಯಾರಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೋ, ಅವನು ಹೇಳುವಹಾಗೆ ನಡೆಯಬೇಕು. ಅವನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ದಾಸಿಯಾಗಬೇಕೆಂದರೆ ನಾನವನ ದಾಸಿಯಾಗುವೆನು. ಮತ್ಯಾರಿಗೂ ದಾಸಿಯಾಗಲಾರೆನೆಂದಳು, ಹರಿ ! ಹರಿ ! ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಹುಡುಗನಿಗೇತಕ್ಕೆ ಔಷಧವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನೊ ? ವಿವಾಹವಿಲ್ಲದೇಲೂ ಆಸ್ತಿಯು ಉಳಿಯುವದು. ರಜನಿಯು ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಈಗಲೇ ಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಛಿ ! ರಜನಿಯ ದಾನವನ್ನು ತೆಗದುಕೊಳ್ಳುವುದೆ ? ಬಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೇಡಿ ತಿನ್ನುವುದು ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲು. ನಾನು ಮೊದಲು, ಈ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಕಾಯಸ್ಥ ಹೆಣ್ಣೇ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಈ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ತೀರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು, ರಜನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ದಾನವನ್ನು ತೆಗದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕೋ ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡೆಂದು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದೆನು.

ರಜನಿಯು, ಸ್ವಲ್ಪ ಕುಳಿತುಕೊ, ನಾನು ಅಮರನಾಥನಿಂದ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ನಾನು ಅಮರನಾಥನನ್ನು ಇನ್ನೊಂದುಸಲ ನೋಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆನು. ಅದುಕಾರಣ ಪುನಃ ಕೂತುಕೊಂಡೆನು. ರಜನಿಯು ಅಮರನಾಥನನ್ನು ಕರೆದಳು.

ಅಮರನಾಥನು ಬರುತ್ತಲೇ ನಾನು ರಜನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, ಅಮರನಾಥನು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ನಿನ್ನ ಇದುರಿಗೆ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಲಾರನು. ನಿನ್ನ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ನೀನೇ ಕೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದೆನು.

ರಜನಿಯು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಲವಂಗಲತೆಯ ಕೇಳಿಕೆ.

ನಾನು ಅಮರನಾಥನನ್ನು ಕುರಿತು, ನೀನು ರಜನಿಯನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯೆ ? ಎಂದು ಕೇಳಿದೆನು.

ಅಮರನಾಥ—ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಸ್ಥಿರವಾಗಿದೆ.

ನಾನು—ಈಗಲೇ ಸ್ಥಿರವಾಗಿದೆಯೊ ? ರಜನಿಯು ಅವಳ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವಳಲ್ಲ ?

ಅಮರನಾಥ—ನಾನು ರಜನಿಯನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಆಸ್ತಿ ಯನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

ನಾನು—ಆಸ್ತಿಗೋಸ್ಕರವಲ್ಲವೆ ರಜನಿಯನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಷ್ಟಪಡುವುದು ?

ಅಮರನಾಥ—ಹೆಂಗಸರ ಮನಸ್ಸು ಹೀಗೆಯೇ ಕದರ್ಯವಾಗುದು.

ನಾನು—ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ್ದು ಎಷ್ಟು ದಿನದಿಂದ ?

ಅಮರ—ಅಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ನಾನು—ಅವನೆ ಮುದುಕಿ ಮುದುಕಿ ಅಂಧಕನ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಅನುರಾಗ ವೇತಕ್ಕೆ ? ಅದುಕಾರಣವೇ ಆಸ್ತಿಯ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದೆನು.

ಅಮರ—ನಿನಗೆ ವೃದ್ಧನಲ್ಲೇತಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಅನುರಾಗ ? ಆಸ್ತಿಗೋಸ್ಕರವೇ ?

ನಾನು—ಯಾರ ಇದಿರಿಗೂ ಗಂಡನು ವೃದ್ಧನೆಂದು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೋಪವೇತಕ್ಕೆ ? ನೀನು ಮುಗ್ಧರಾದ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಭಯತೋರಿಸುತ್ತೀಯೆ ?

ಆದರೆ ಕೋಪವು ನನ್ನ ಆಂತರಿಕವಾದ ಆಶೆ.

ಅಮರ—ಭಯಪಡಿಸುವುದು ಎಲ್ಲಿ ? ಕೋಪ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಮಾತೇನೂ ಹೇಳ ಲಿಲ್ಲ. ನೀನು ಮಿತ್ರಮಹಾಶಯನನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೀಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಾನೂ ರಜನಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನಾನು—ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಕಟಾಕ್ಷವನ್ನು ನೋಡಿಯಲ್ಲವೆ ?

ಅಮರ—ಇಲ್ಲ—ಕಟಾಕ್ಷವಿಲ್ಲವೆಂತಲೇ ಅವಳಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವುಳ್ಳವನಾಗಿ ದ್ದೇನೆ. ನೀನೂ ಕುರುಡಳಾಗಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಸುಂದರಿಯಾಗುತಲಿದ್ದೆ.

ನಾನು—ಆ ಮಾತನ್ನು ಮಿತ್ರಮಹಾಶಯರನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನೀನು ರಜನಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೀಯೋ ನಾನೂ ಅವಳನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅಮರ—ನೀನೂ ರಜನಿಯನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆಯೋ ?

ನಾನು—ಮುಕ್ಕಾಲುಪಾಲು ನಾನು ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೇ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿನಗೆ ಅವಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ವಾಗದಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಅಮರ—ನಾನು ಒಳ್ಳೇ ಸತ್ಪಾತ್ರ. ಇಂತಹ ವರನು ರಜನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕನು

ನಾನು—ನೀನು ಕುಪಾತ್ರ. ನಾನು ಒಳ್ಳೇ ಪಾತ್ರನನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅಮರ—ನಾನು ಕುಪಾತ್ರನು ಹೇಗೆ ?

ನಾನು—ಮೈಮೇಲಿರುವ ಒಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನು ತೋರಿಸು.

ಅಮರನಾಥನ ಮುಖವು ಶುಷ್ಕವಾಗಿ ಒಣಗಿಹೋಯಿತು. ಅವನು ದುಃಖಿತ ನಾಗಿ, ಛಿ ! ಲವಂಗ ! ಎಂದನು.

ನನಗೆ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಆದರೆ ದುಃಖ ನೋಡಿ ಹಿಂದಿನಕಾಲದ್ದು ಮರೆಯ ಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳುವಿಯಾ ? ಎಂದೆನು.

ನಾನು ಕಥೆಯನ್ನು ಮರೆಮಾಚಿ ಹೇಳುವೆನೆಂದು ತಿಳಿದು ಅಮರನಾಥನು ಕೇಳುವೆನೆಂದನು.

ನಾನು ಹೇಳತೊಡಗಿದೆನು, ಏನೆಂದರೆ :—

“ ಮೊದಲು ಯೌವನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರು ನನ್ನನ್ನು ರೂಪವತಿಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ”

ಅಮರ—ಇದು ಕಥೆಯಾದರೆ ನಿಜವಾದುದು ಯಾವುದು ?

ನಾನು—ಕಡೆಗೂ ಕೇಳು. ಆ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಒಬ್ಬ ಕಳ್ಳನು ಮುಗ್ಧ ನಾಗಿ, ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಒಬ್ಬ ಪರಿಚಾರಿಕೆಳನ್ನು ಸಂಗಡ ಮಲಗಿಸಿ ಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದ ಕೊಠಡಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕನ್ನವನ್ನು ಹಾಕಿದನು.

ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಲೇ ಅಮರನಾಥನು ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಬೆವರಿದವನಾಗಿ, ಕ್ಷಮಿಸು, ಕ್ಷಮಿಸು, ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.

ನಾನು ಮುಂದೆ ಹೇಳತೊಡಗಿದೆನು. “ ಆ ಕಳ್ಳನು ಆ ಕನ್ನದಲ್ಲಿ ತೂರಿ ನನ್ನ ಕೊಠಡಿಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದನು. ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ದೀಪವು ಉರಿಯುತಲಿತ್ತು.

ನಾನು ಕಳ್ಳನನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಿದೆನು. ಭಯಪಟ್ಟು ಪರಿಚಾರಿಕೆಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದೆನು. ಅವಳಿಗೆ ಕಳ್ಳನ ಗುರುತು ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಕಳ್ಳನನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿ ಮಂಚದಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿದೆನು.''

ಅಮರ—ಕ್ಷಮಿಸು. ನಾನು ಅದೆಲ್ಲ ಬಲ್ಲೆನು.

ನಾನು ಒಂದುಸಲ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ತರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಮುಂದೆ ಹೇಳತೊಡಗಿದೆನು. ''ಅನಂತರ ಒಂದು ಕ್ಷಣದಮೇಲೆ ಕಳ್ಳನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದೆ ನನ್ನ ಸಂಕೇತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಪರಿಚಾರಕಳು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಪಹರೆಯವನನ್ನು ಕರೆದು ಕನ್ನದ ಹತ್ತಿರ ಹೊರಗಡೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು. ನನಗೆ ಅದು ಗೊತ್ತಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸವಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಚಿಕ್ಕಮನೆಯ ಬಾಗಲಿನ ಹೊರಗಿನ ಚಿಲಕವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡೆನು.'' ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಕೆಟ್ಟಕೆಲಸವಾಯಿತೇನು ? ಎಂದೆನು.

ಅಮರ—ಈ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ಏತಕ್ಕೆ ?

ನಾನು—ಕಡೆಗೆ ಕಳ್ಳನು ಹೊರಗೆ ಬಂದುದು ಹೇಗೆ ? ಹೇಳು. ನೆರೆಹೊರೆಯ ಜನರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕರೆದು ಗುಂಪು ಸೇರಿಸಿದೆನು. ಒಳ್ಳೇ ಬಲಿಷ್ಠರು ಬಂದು ಕಳ್ಳನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರು. ಕಳ್ಳನು ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಮುಖಕ್ಕೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡನು. ನಾನು ದಯೆಮಾಡಿ ಆ ಮುಖದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೆಗೆಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನೇ ಬಂದು ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಾಕಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಸಿ ಅವನ ಬೆನ್ನಿನಮೇಲೆ ಬರೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಬರೆದೆನು. ಏನೆಂದು ?

''ಕಳ್ಳ''—ಎಂದು.

ಅಮರನಾಥನು ಅತ್ಯಂತ ಬಿಸಲು ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕವಚವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ಮಲಗುವುದಿಲ್ಲವೇತಕ್ಕೆ ? ಎಂದು ಕೇಳಿದೆನು.

ಅಮರ—ಇಲ್ಲ.

ನಾನು—ಅನಂಗಲತೆಯ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರವು ಅಳಿಸಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

ನಾನು ರಜನಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಅವಳಿಗೆ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಇಷ್ಟವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ರಜನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಡ; ಹಾಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕ್ಷಾಂತನಾಗದಿದ್ದರೆ, ಆಗವಳಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂದು ಅಮರನಾಥನಿಗೆ ಹೇಳಿದೆನು.

ಅಮರನಾಥನು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಯೋಚಿಸಿ ದುಃಖಭಾವದಿಂದ, ತಿಳಿಸಬೇಕಾದರೆ ತಿಳಿಸು ; ನೀನು ತಿಳಿಸಿದರೂ, ತಿಳಿಸದಿದ್ದರೂ ನಾನೇ ಈಹೊತ್ತು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಸುವೆನು. ಅವಳು ನನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನೂ ದೋಷಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದವಳಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವವಳಾಗಿದ್ದರೆ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಲಿ; ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಬಿಡಲಿ ; ನಾನವಳಿಗೆ ವಂಚಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದನು.

ನಾನು ಸೋತುಹೋದವಳಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಮರನಾಥನಿಗೆ ಅನೇಕವಿಧವಾಗಿ ಧನ್ಯನೆಂದು ಹೇಳಿ ಹರ್ಷವಿಷಾದಗಳಿಂದ ವಿಕಲಚಿತ್ತಳಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆನು.

ಐದನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಶಚೀಂದ್ರನ ಹೇಳಿಕೆ.

ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವನಾಗಿ ಕೆಲದಿನಗಳನಂತರ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಲಸ್ಯದಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿದ್ದೆನು. ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ದಾರಿದ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಿಕಾರವುಂಟಾಯಿತು. ಎಂತಹ ಕಾಯಿಲೆಯುಂಟಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಆ ಕಾಯಿಲೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಸುವೆನು.

ಸಾಯಂಕಾಲವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅಂದರೆ ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪವು ಕಡಮೆಯಾದಮೇಲೆ ಮಹಡಿಯ ಮೇಲೆ ಓದುತ್ತಲಿರುವೆನು. ಹಗಲೆಲ್ಲ ಓದುತಲಿದ್ದೆನು. ಪ್ರಪಂಚದ ಗೂಢವಾದ ತತ್ವಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಲಿರುವೆನು. ಆದರೆ ಅದರ ಯಾವ ಮರ್ಮವನ್ನೂ ಅರಿಯಲಾರೆನು. ಯಾವದರ ಉದ್ದೇಶ್ಯವೂ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಓದಿದರೂ ಓದಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯಿರುವುದು. ಕಡೆಗೆ ಒಂದುದಿನ ಶ್ರಾಂತಿಯುಂಟಾಗಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟು ಕೈಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹಾಗೆಯೇ ಯೋಚಿಸಿದೆನು. ಹಾಗೆಯೇ ನಿದ್ರೆಯು ಬಂತು ನಿದ್ರೆಯೂ ಅಲ್ಲ—ಅದು ಮೋಹ—ನಿದ್ರೆಯು ಹಾಗೆ ಸುಖಕರವಾಗಿ ತೃಪ್ತಿಜನಕವಾದುದಲ್ಲ. ಕ್ಲಾಂತವಾದ ಹಸ್ತದಿಂದ ಪುಸ್ತಕವು ಜಾರಿದುಬಿದ್ದುಹೋಯಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಂಡು ನೋಡುತಲೇ ಇದ್ದೆನು. ಬಾಹ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡುತಲಿರುವೆನು. ಆದರೆ ನೋಡಿದುದು ಇಂತಹದುದೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾತದ ತರಂಗವಿಕ್ಷೇಪದಿಂದ

ಚಪಲವಾದ ಕಲಕಲ ನಾದ ಮಾಡುವ ನದಿಯು ವಿಸ್ತೃತವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿದೆನು. ಅಲ್ಲಿ ಉಷಾವಿನ ಉಜ್ವಲವಾದ ವರ್ಣದಿಂದ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕು ಪ್ರಭಾಸಿತವಾದಹಾಗಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಹಾಗೆ ಗಂಗಾಪ್ರವಾಹದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರಳು ದಿಬ್ಬದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ರಜನಿ! ರಜನಿಯು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಅಂಧಳು! ಹುಬ್ಬು ಕುಂಚಿತವಾಗಿದೆ; ವಿಕಲಳಾಗಿದ್ದರೂ ಸ್ಥಿರಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಆ ಪ್ರಭಾತದ ಶಾಂತಿಯಾದ ಶೀತಲವಾದ ಭಾಗೀರಥಿಯಹಾಗೆ ಗಂಭೀರಳಾಗಿ, ಧೀರಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ; ಆ ಭಾಗೀರಥಿಯಹಾಗೆ ಒಳಗಡೆ ದುರ್ಜಯವಾಗಿ ವೇಗಶಾಲಿನಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ— ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿಯುತ್ತಾಳೆ ನೋಡಲಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಸುಂದರಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ! ರಜನಿ, ಏನು ಸುಂದರಿ! ವೃಕ್ಷದಿಂದ ನವಮಂಜರಿಯ (ಹೊಸಪುಷ್ಪಗುಚ್ಛದ) ಸುಗಂಧದಹಾಗೆ ದೂರದಿಂದ ಕೇಳಿ ಬರುವ ಸಂಗೀತದ ಕಡೆಯಭಾಗದ ಹಾಗೆ ರಜನಿಯು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತಾಳೆ! ಮೆಲ್ಲಗೆ, ರಜನಿ! ಮೆಲ್ಲಗೆ. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುತಲಿದ್ದೇನೆ. ಆಗ ಅನಾದರದಿಂದ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಒಂದುಸಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಮೆಲ್ಲಗೆ! ಮೆಲ್ಲಗೆ!

ನನಗೆ ಮೂರ್ಛೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಮೂರ್ಛೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅನಂತರ ಕೇಳಿದುದನ್ನು ಹೇಳಿ ಫಲವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನನಗೆ ಪುನಃ ಚೇತನ ಬಂದಾಗ ರಾತ್ರಿಕಾಲವಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಅನೇಕ ಜನರಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಾನು ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ನೋಡಿದುದು— ಕೇವಲ ಆ ಮೃದುನಾದಿನಿಯಾದ ಗಂಗೆ, ಮತ್ತು ಆ ಮೃದುಗಾಮಿನಿಯಾದ ರಜನಿ; ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿಳಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡೆನು. ಆಗಲೂ ಆ ಗಂಗೆ, ಆ ರಜನಿ! ತಿರುಗಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿದೆ; ಅದೇ ಗಂಗೆ, ಅದೇ ರಜನಿ! ಬೇರೇಕಡೆ ನೋಡಿದೆ; ಪುನಃ ಅದೇ ಗಂಗೆ, ಅದೇ ರಜನಿ. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಮೇಲಕ್ಕೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡಿದೆ ಮೇಲೆಯೂ ಆಕಾಶವಿಹಾರಿಣಿಯಾದ ಗಂಗೆಯು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ, ಮತ್ತು ಆಕಾಶವಿಹಾರಿಣಿಯಾದ ರಜನಿಯು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಬೇರೇಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಕೊಂಡೆ; ಆದರೂ ಅದೇ ಗಂಗೆ, ಅದೇ ರಜನಿ! ನಾನು ನಿರಸ್ತನಾದೆ. ಚಿಕಿತ್ಸಕರು ನನಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ನನಗೆ ಅನೇಕ ದಿನಗಳವರೆಗೂ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ನನ್ನ ನಯನಾಗ್ರದಿಂದ ರಜನಿಯ ರೂಪವು ಎಳ್ಳಷ್ಟಾದರೂ ಅಂತರ್ಹಿತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಚಿಕಿತ್ಸ

ಕರು ನನಗೆ ಯಾವ ರೋಗವೆಂದು ತಿಳಿದು ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಮಾಡುತಲಿದ್ದರೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿದಿರಿಗೆ ಕುಣಿಯುತಲಿದ್ದ ರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತು ನಾನು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಆರನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಶಚೀಂದ್ರನ ಹೇಳಿಕೆ.

ಓಹೊ! ಮೆಲ್ಲಗೆ, ರಜನಿ, ಮೆಲ್ಲಗೆ! ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ. ನನ್ನ ಹೃದಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡು! ಇಷ್ಟು ದ್ರುತಗಾಮಿನಿಯಾಗುವುದೇತಕ್ಕೆ? ನೀನು ಅಂಧಳು, ಮಾರ್ಗವು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಮೆಲ್ಲಗೆ, ರಜನಿ, ಮೆಲ್ಲಗೆ! ಅಲ್ಪವಾದ ಈ ಪುರಿಯು ಕತ್ತಲೆ, ಶುದ್ಧ ಕತ್ತಲೆ,! ಚಿರಾಂಧಕಾರವಾಗಿದೆ! ಬೆಂಕೀಕಡ್ಡಿಯಹಾಗೆ ಇದನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಮಾಡಿ ಬೆಳಕು ಮಾಡು; ದೀಪದಕಡ್ಡಿಯಹಾಗೆ ನೀನು ಉರಿಯುತ್ತಿ; ಆದರೆ ಈ ಅಂಧಕಾರಮಯವಾದ ಪುರಿಯನ್ನು ಬೆಳಕು ಮಾಡುವಿಯೆ!

ಓಹೋ! ಮೆಲ್ಲಗೆ, ರಜನಿ. ಮೆಲ್ಲಗೆ! ಈ ಪುರಿಯನ್ನು ಬೆಳಕು ಮಾಡು. ಆದರೆ ಸುಡುವುದೇಕೆ? ಶೀತಲವಾದ ಶಿಲೆಯು ಕೂಡ ಸುಡುವುದೆಂದು ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ನೀನೋ, ಪಾಷಾಣಘಟಿತಳೆಂತಲೂ, ಪಾಷಾಣಮಯಿಯೆಂತಲೂ ಬಲ್ಲೆನು. ಈ ಪಾಷಾಣವೂ ಕೂಡ ಸುಡುವುದೆಂದು ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? ಅಥವಾ ಪಾಷಾಣವೂ ಕೂಡ ಲೋಹಸಂಘರ್ಷಣದಿಂದ ಬೆಂಕಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೋ? ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? ನಿನ್ನ ಪ್ರಸ್ತರದಂತಿಹ ಧವಳವೂ ಸ್ನಿಗ್ಧವಾದ ಪ್ರಸ್ತರದ ದರ್ಶನವೂ, ಪ್ರಸ್ತರದಿಂದ ಘಟಿತವಾದಹಾಗೆ ಇರುವ ಮೂರ್ತಿಯೂ. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಹೆಚ್ಚು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ನಿತ್ಯವೂ ನೋಡುತಲಿದ್ದರೂ ಪಲಕಪಲಕದಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಿದ್ದರೂ ನೋಡಿದೆನೆ? ಎಂದು ಅನುಮಾನದಿಂದ ಪುನಃ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಇಷ್ಟವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಪುನಃ ಪುನಃ ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದರೂ ಆಶೆಯು ದಣಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಆಲಸ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಾರಸಂಗಡಲೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರು ಬಂದು ಮಾತನಾಡಿದರೂ ಇಷ್ಟವಾಗದು. ರಜನಿಯ ಮಾತು ಬಾಯಿಯಿಂದ

ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಳವಳದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆನೋ ಅದು ಈಗ ಜ್ಞಾಪಕವಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ಕಳವಳವೇ ಇರುವುದು.

ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಲಗಿ ಮಲಗಿ ಏನೇನು ನೋಡುತ ಲಿದ್ದೆನೋ ಅದನ್ನು ಹೇಳಲಾರೆನು. ಒಂದೊಂದುಸಲ ಯುದ್ಧಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಯವನರು ಸೋತುಹೋದಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತಲಿತ್ತು. ರಕ್ತದ ನದಿಯು ಪ್ರವಹಿಸುವುದು. ಸುವರ್ಣದ ಪ್ರಾಂತರದಲ್ಲಿ ವಜ್ರಖಚಿತವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಗೊಂಚಲುಗೊಂಚಲಾಗಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಬಿಟ್ಟಿರುವಹಾಗೆ ಕಾಣುತಲಿತ್ತು. ಒಂದೊಂದುಸಲ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಶಶಿ ಸಮನ್ವಿತವಾದ (With eight moons) ಶನಿಗ್ರಹವು ಚತುಶ್ಚಂದ್ರವಾಹಿನಿಯಾದ (With four moons) ಬೃಹಸ್ಪತಿಯಮೇಲೆ ಮಹಾ ವೇಗದಿಂದ ಬಿದ್ದು ಗ್ರಹ ಗಳೂ ಉಪಗ್ರಹಗಳೂ ಸಹ ಖಂಡಖಂಡವಾಗಿ ಒಡದು ಪರಸ್ಪರ ಆಘಾತದಿಂದುಂ ಟಾದ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಅವೆಲ್ಲ ಉರಿಯುತಿದ್ದಹಾಗೆ ಅತಿ ವೇಗದಿಂದ ಭೂಮಂಡಲದ ಸುತ್ತಲೂ ಬಂದು ಬೀಳುವಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸುವುದು. ಒಂದೊಂದುಸಲ ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ರೂಪಧಾರಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ವಾಗಿ ಅವರು ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ, ಅವರ ದೇಹದ ಸುಗಂಧವು ನನ್ನ ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬುವುದು ; ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸದೆ ಅವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರಜನಿಯು ಮಾತ್ರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವಳು. ಹಾ ! ರಜನಿ ! ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಬೆಂಕಿಯುಂಟೆ !

ಮೆಲ್ಲಗೆ, ರಜನಿ, ಮೆಲ್ಲಗೆ ! ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಈ ಅಂಧನಯನಗಳನ್ನು ವಿಕಸಿತ ಮಾಡು. ನೋಡು, ನನ್ನನ್ನು ನೋಡು, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ ! ಇಗೊ, ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ನಯನಸರೋಜವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅರಳುವಹಾಗಿದೆ. ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ನಯನ ರಾಜೀವವು ಅರಳುವಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ ! ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆತಾನೇ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ. ದನ, ಮೇಕೆ, ನಾಯಿ, ಬೆಕ್ಕು ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಕಣ್ಣುಂಟು. ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲವೆ ? ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ನನಗೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನೂ ಇನ್ನು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಏಳನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಲವಂಗಲತೆಯ ಹೇಳಿಕೆ.

ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಶಚೀಂದ್ರನು ಏನೇನು ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾನೋ, ದೇವರು ಕಾಪಾಡಬೇಕು—ಹುಡುಗ! ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಕಳವಳವುಂಟೆ! ಅಕ್ಕನಾದರೋ, ಒಂದುತಡವೆಯಾದರೂ ಇತ್ತಕಡೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಬಲತಾಯಿಯೆಂದು ಅದು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೆಲ್ಲಾ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಪೂರೈಸುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ಎಲ್ಲ ನನ್ನಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಡಾಕ್ಟರನ ಔಷಧದಿಂದ ಏನೂ ಗುಣವಿಲ್ಲ. ಆಗುವಹಾಗೂ ಇಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ರೋಗ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡುವುದೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ರೋಗವಿರುವುದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ—ಕೈ, ಕಣ್ಣು, ನಾಲಿಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಏನುತಾನೇ ತಿಳಿಯುವುದು? ನನ್ನಹಾಗೆ ಅವರೂ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹುಡುಗನ ಚರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದರೆ ಏನಾದರೂ ರೋಗ ರುಜನ ಗೊತ್ತಾದೀತು. ಅದೇನೂ ಇಲ್ಲ.

ಹುಡುಗನಾದರೊ, "ಮೆಲ್ಲಗೆ, ರಜನಿ!" ಎಂದು ಕಳವಳಪಡುತ್ತಾನೆ. ಅದೂ ಅವನೊಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾಗ ಆ ಮಾತು ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತೆ. ಹೀಗೆ ದಿನ ಕಳೆದರೆ ಹುಡುಗನೇನಾಗಬೇಕು! ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಔಷಧವು ಹೀಗೆ ಫಲಿಸಿತೆ! ನಾನು ಹಾಳಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಏತಕ್ಕೆ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆನೊ! ಒಳ್ಳೇದು, ರಜನಿಯನ್ನು ಒಂದುಸಲ ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಹತ್ತಿರ ಕರೆತಂದು ಕೂಡಿಸಿ ನೋಡಲೆ? ಏನಾದೀತೋ, ನೋಡೋಣ! ನಾನು ಒಂದುಸಲ ರಜನಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅವಳು ಅದು ಮೊದಲು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಒಂದುತಡವೆಯಾದರೂ ಬಂದಿಲ್ಲ! ಕರೆಸಿದರೆ ಬಾರದೆ ಇರಲಾರಳು. ಹೀಗೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಆಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದೆನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತನಾಡುವುದು ಬಹಳ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ, ಬಂದು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಸಂಗಡ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದೆನು.

ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಶಚೀಂದ್ರನ ಹತ್ತಿರ ರಜನಿಯ ಮಾತು ಎತ್ತಿ ನೋಡಿದರೆ, ಅವಳ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮನೋರೋಗವಿದ್ದರೆ ಅದು ಹೊರಪಡುವುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ನಿಜಾಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಶಚೀಂದ್ರನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಕೂತುಕೊಂಡೆನು. ಆ ಮಾತು ಈ ಮಾತು ಆಡುತ್ತ ಪ್ರಸ್ತಾಪದಮೇಲೆ ರಜನಿಯ

ಮಾತನ್ನು ಎತ್ತಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಮತ್ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ರಜನಿಯ ಹೆಸರು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಹುಡುಗನು ಹಂಸಿಯಹಾಗೆ ಕುತ್ತಿಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುತಲಿರುವನು. ನಾನು ರಜನಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಅವನು ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವ್ಯಾಕುಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲಿರುವನು. ಹುಡುಗನು ಬಹಳ ಅಸ್ಥಿರನಾಗುತ್ತ ಬಂದ—ಇಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೇಳುವುದು, ಅಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೇಳುವುದು, ಹೀಗೆ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಕಡೆಗೆ ನಾನು ರಜನಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದೆನು ಅವಳು ಅತ್ಯಂತ ಧನಲುಬ್ಧಳು, ಅವಳು ನಾವು ಮಾಡಿದುಪಕಾರಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದುಕೂಡ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶಚೀಂದ್ರನು ಅಪ್ರಸನ್ನಭಾವವುಳ್ಳವನಾದನೆಂದು ತೋರಿತು. ಆದರೆ ಯಾವ ಮಾತೂ ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಇದು ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಮಹಿಮೆ-ಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆನು. ಈಗ ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಊರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಬೇಗ ಬರುವುದಾಗಿ ವರ್ತಮಾನವಿತ್ತು. ಅವನು ಬರುವುದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆನು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವನು ತಾನೇ ಬಂದು ಮಾಡುವುದೇನೆಂತಲೂ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡೆನು. ನಾನು ನಿರ್ಬೋಧಳಾದ ಹೆಂಗಸು. ಧನಲೋಭದಿಂದ ಹಿಂದುಮುಂದು ನೋಡದೆ ನನಗೇ ನಾನೇ ಈ ವಿಪತ್ತನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ತಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಹಾಗಾಯಿತು! ಆಗ ರಜನಿಯನ್ನು ಸೊಸೆಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆನು. ಅದುತಾನೇ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತು! ಕುರುಡಿಯಾದ ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿಯೂ ಕೂಡ ದುರ್ಲಭಳಾದರೆ ಮಾಡುವುದೇನು? ಏನು ಆಗುವುದೊ? ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಔಷಧವು ಹಿತದಲ್ಲಿ ವಿಪರೀತಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರೆ ಮಾಡುವುದೇನು? ಹೆಂಗಸಿನ ಬುದ್ಧಿ ಅತಿ ಅಲ್ಪವಾದುದು ಎಂದು ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ನಾನೇ ಮುಣುಗಿದೆ. ನನಗೆ ಇಂತಹ ಬುದ್ಧಿಯು ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಪ್ರಾಣ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಈಗಲೂ ಪ್ರಾಣಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಮಗು ಶಚೀಂದ್ರನ ಆರೋಗ್ಯ ಲಾಭವನ್ನು ನೋಡದೆ ಸಾಯಲಾರೆನು.

ಕೆಲದಿನಗಳಮೇಲೆ ಪೂರ್ವಪರಿಚಿತನಾದ ಆ ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಬಂದು, ಶಚೀಂದ್ರನ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಂದೆನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಈ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಯಾರು ಕೊಟ್ಟರೋ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಅವನು ಶಚೀಂದ್ರನ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ, ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಕೂತುಕೊಂಡು ನಾನಾ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದೆನು. ಅನಂತರ ನಾನು ಸನ್ಯಾಸಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವನನ್ನು ಕರೆಸಿದೆನು. ಕರೆಸಿ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕ್ಷೇಮಲಾಭ ಕೇಳಿದಮೇಲೆ, ಸ್ವಾಮಿ ! ತಾವು ಸರ್ವಜ್ಞರು ; ತಮಗೆ ತಿಳಿಯದ ತತ್ವವು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ ; ಶಚೀಂದ್ರನ ರೋಗವು ಇಂತಹುದುದೆಂದು ತಮಗೆ ಅವಶ್ಯ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕೆಂದೆನು.

ಸನ್ಯಾಸಿ—ಅದು ವಾಯುರೋಗ. ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಾಗುವುದು ಅತಿ ಕಷ್ಟ.

ನಾನು—ಹಾಗಾದರೆ ಶಚೀಂದ್ರನು ಯಾವಾಗಲೂ ರಜನಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತಲಿರುತ್ತಾನೇತಕ್ಕೆ ?

ಸನ್ಯಾಸಿ—ಅಮ್ಮಾ ! ನೀನು ಇನ್ನೂ ಹುಡುಗಿ, ತಿಳಿಯುವೆ ಹೇಗೆ ? (ಇದೇನು, ಹಾಳಾಯಿತು ! ನಾನು ಇನ್ನೂ ಹುಡುಗಿಯೆ ! ನಾನು ಶಚೀಂದ್ರನ ತಾಯಿ !) ಅಮ್ಮಾ ! ಈ ರೋಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷಣವೇನೆಂದರೆ—ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿದ್ದ ಅಪರಿಚಿತವಾದ ಭಾವ ಅಥವಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗಿ ಹೊರಪಡುತ್ತದೆಯಲ್ಲದೆ, ಅದೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ಬಲವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಶಚೀಂದ್ರನು ಒಂದು ದಿನ ನನ್ನ ದೈವಜ್ಞವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದನು. ನಾನು ಒಂದು ತಂತ್ರವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಯಾರು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಅಂತರ್‍ಯದಿಂದ ಪ್ರೀತಿಸುವರೋ ಅಂತಹವರನ್ನು ರಾತ್ರಿ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ನೋಡುವೆಯೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದೆನು. ಶಚೀಂದ್ರನು ರಾತ್ರಿ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ರಜನಿಯೆಂಬ ಹೆಂಗಸನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧವಾದ ನಿಯಮವೇನೆಂದರೆ; ನಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಯಾರು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೋ ಅವರಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಅದುಕಾರಣ ಆ ರಾತ್ರಿ ಶಚೀಂದ್ರನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗದ ಬೀಜವು ಗೋಪ್ಯವಾಗಿ ನೆಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಆದರೆ ರಜನಿಯು ಅಂಧಳು, ಅಲ್ಲದೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ರೂಪವಾಗ ಹೆಣ್ಣು ; ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಆ ಅನುರಾಗವು ವಿಕಾಸವಾಗಲಾರದೆ ಹೋಯಿತು. ಅನುರಾಗದ ಲಕ್ಷಣವೇನೆಂದರೆ ; ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಶಚೀಂದ್ರನಿಗೆ ಅದು ಗೋಚರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕ್ರಮೇಣ ನಿಮಗೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ಶಂಕೆಯುಂಟಾಗಿ ಅದರಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದರು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಶಚೀಂದ್ರನೇ ಅದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಥೆಪಟ್ಟನು. ಆ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಮರೆಯುವುದಕ್ಕೆ

ಅವನು ಓದುವುದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಅನನ್ಯಮನಸ್ಕನುಳ್ಳವನಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಲೋಚನೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆ ವಿದ್ಯಾಲೋಚನೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಉದ್ಭ್ರಾಂತ ವುಂಟಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಈ ಮಾನಸಿಕವಾದ ರೋಗವುಂಟಾಗಿ ಆ ಮಾನಸಿಕವಾದ ರೋಗಾವಲಂಬನೆಯಿಂದ ರಜನಿಯ ಮೇಲಿನ ಆ ವಿಲುಪ್ತವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಅನು ರಾಗವು ಪುನಃ ಪ್ರಸ್ಫುಟಿತವಾಯಿತು. ಆಗ ಶಚೀಂದ್ರನಿಗೆ ಮೊದಲು ಇದ್ದ ಮಾನಸಿಕ ವಾದ ಶಕ್ತಿಯು ಹೋಗಿ ತನಗೆ ಯೋಗ್ಯಳಲ್ಲವಾದವಳ ಮೇಲಿನ ಅನುರಾಗವನ್ನು ಅಣಗಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದನು. ಮಾನಸಿಕವಾದ ರೋಗದಲ್ಲಿ ಲುಪ್ತವಾಗಿರುವ ಮಾನಸಿಕಭಾವಗಳು ವಿಕಾಸವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಲೆದೋರಿಸುವುದೆಂದು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದೆನಷ್ಟೆ. ಅದು ವಿಕಾರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ಶಚೀಂದ್ರನಿಗೂ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ವಿಕಾರವುಂಟಾಗಿದೆ.

ನಾನು—(ಕಾತರಳಾಗಿ)--ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕಾರ ಮಾಡಲು ಉಪಾಯವೇನು ?

ಸನ್ಯಾಸಿ—ನಾನು ಡಾಕ್ಟರಿಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೇನೂ ಅರಿಯೆನು. ಅದುಕಾರಣ ಡಾಕ್ಟರಗಳಿಂದ ಈ ರೋಗವು ಉಪಶಮನವಾಗುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಹೇಳಲಾರೆನು. ಆದರೆ ಡಾಕ್ಟರುಗಳು ಇಂತಹ ರೋಗವನ್ನು ವಾಸಿಮಾಡಿದ್ದರೆಂದು ನಾನೆಂದೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

ನಾನು—ಅನೇಕ ಡಾಕ್ಟರುಗಳು ಬಂದು ನೋಡಿದರು. ಏನೂ ಉಪಕಾರ ವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಸನ್ಯಾಸಿ—ಬೇರೇ ನಮ್ಮ ವೈದ್ಯಚಿಕಿತ್ಸಕರಿಂದಲೂ ಏನುಪಕಾರವೂ ಆಗ ಲಾರದು.

ನಾನು—ಹಾಗಾದರೆ, ಇದಕ್ಕೇನೂ ಉಪಾಯವೇ ಇಲ್ಲವೆ ?

ಸನ್ಯಾಸಿ—ಬೇಕಾದರೆ ನಾನು ಔಷಧ ಕೊಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

ನಾನು—ತಮ್ಮ ಔಷಧ ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ಯಾರ ಔಷಧ ? ತಾವೇ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ; ತಾವೇ ಔಷಧ ಕೊಡಬೇಕು.

ಸನ್ಯಾಸಿ—ನೀನು ಮ[illegible] ನೀನು ಹೇಳಿದರ ಸಾಕು. ಔಷಧ ವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಹೇಳಿದರೆ ಶಚೀಂದ್ರನೂ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಔಷಧವನ್ನು ಸೇವನೆ ಮಾಡುವನು. ಆದರೆ ಕೇವಲ ಔಷಧದಿಂದಲೇ ಆರೋಗ್ಯವಾಗುವಾಗಿ...

ಮನೋರೋಗಕ್ಕೆ ಮಾನಸಿಕವಾದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು. ರಜನಿಯೂ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ನಾನು—ರಜನಿಯೂ ಬರುವಳು. ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಸನ್ಯಾಸಿ—ಆದರೆ ರಜನಿಯು ಬರುವುದರಿಂದ ಗುಣವಾಗುವುದೋ, ಅಥವಾ ಇನ್ನೇನಾದರೂ ಆಗುವುದೋ ಅದನ್ನು ಮೊದಲು ಯೋಚಿಸಬೇಕು. ಶಚೀಂದ್ರನಿಗೆ ರಜನಿಯಮೇಲೆ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಅನುರಾಗವು ಅವನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಲು ಅವಳು ಅನರ್ಹಳಾಗಿದ್ದು ಅವನು ಈ ರುಗ್ಣಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿಬಿಟ್ಟರೆ ರೋಗವು ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಡುವುದು. ರಜನಿಗೂ ಅವನಿಗೂ ದಾಂಪತ್ಯ ಸಂಬಂಧವು ಆಗದುದಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರವರು ನೋಡದಿರುವುದೇ ಒಳ್ಳೇದು.

ನಾನು—ರಜನಿಯು ಬರುವುದು ಒಳ್ಳೇದಾಗಲಿ ಕೆಟ್ಟದುದಾಗಲಿ ಅದನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಈಗ ಸಮಯವಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ಅವಳು ಬರುತ್ತಾಳೆ.

ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಪರಿಚಾರಕಳೊಬ್ಬಳು ರಜನಿಯನ್ನು ಕರೆತಂದಳು. ಅಮರನಾಥನು ಶಚೀಂದ್ರನ ಅಸ್ವಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ತಾನೇ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದನು. ಅವನು ರಜನಿಯ ಸಂಗಡಲೇ ಬಂದನು. ತಾನು ಹೊರಗೆ ದಿವಾನಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು, ರಜನಿಯನ್ನು ಪರಿಚಾರಕಳ ಸಂಗಡ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದನು.

ಐದನೆಯ ಭಾಗ.

ಅಮರನಾಥನ ಹೇಳಿಕೆ.

ಮೊದಲನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಈ ಅಂಧಳಾದ ಪುಷ್ಪನಾರಿಯು ಎಂತಹ ಮನೋಮೋಹಿನಿಯಾದವಳೋ ಅದನ್ನು ಹೇಳಲಾರೆನು. ಚಕ್ಷುಗಳಲ್ಲಿ ಕಟಾಕ್ಷವಿಲ್ಲ; ಆದರೂ ನನ್ನಂತಹ ಸನ್ಯಾಸಿಯನ್ನೂ ಮೋಹಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಳು. ನಾನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಲವಂಗಲತೆಯ ಅನಂತರ ಮತ್ತಾರನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸಲಾರೆನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆನು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ

ಅನರ್ಥಕವಾದ ಬರೇ ದಂಭ! ಇತರರ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ; ನಾನೇ ಈ ಅಂಧನಾರಿಯಿಂದ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೇನೆ.

ಮೊದಲು ಈ ಜೀವನವು ಅಮಾವಾಸ್ಯದ ರಾತ್ರಿಯ ಸ್ವರೂಪವಾದುದೆಂತಲೂ, ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸ್ಥಿರಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆನು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೆ ಚಂದ್ರೋದಯವಾಯಿತು! ಈ ಜೀವನವು ಅನಂತವಾದ ಪಾರವಿಲ್ಲದ ಸಮುದ್ರವೆಂತಲೂ, ಈಜಿಯೇ ಪಾರಾಗಿ ತೀರಬೇಕೆಂತಲೂ ಭಾವಿಸಿದ್ದೆನು. ಇದ್ದಕಿದ್ದಹಾಗೆ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿರುವ ಸುವರ್ಣದ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ಕಂಡೆನು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ಮರುಭೂಮಿಯು ಚಿರಕಾಲ ಹೀಗೆಯೇ ದಗ್ಧಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿರುವುದೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆನು. ರಜನಿಯು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೆ ಅಲ್ಲಿ ನಂದನಕಾನನವನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟಳು! ನನ್ನ ಈ ಸುಖಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇಲ್ಲ. ಚಿರಕಾಲ ಅಂಧಕಾರವಾದ ಗುಹಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದವನನ್ನು ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳಿಂದ ಸಮುಜ್ಜ್ವಲವಾದ ತರುಪಲ್ಲವ ಕುಸುಮಾದಿಗಳಿಂದ ಸುಶೋಭಿತವಾದ ಮನುಷ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೆ ತಂದು ಸ್ಥಾಪಿತಮಾಡಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಆನಂದವುಂಟಾಗುವುದೋ ನನಗೆ ಅದೇ ಆನಂದ! ಚಿರಕಾಲ ಪರಾಧೀನದಲ್ಲಿ ಪರರಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿ ದಾಸಾನುದಾಸನಾಗಿದ್ದವನು ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರಸಾರ್ವಭೌಮನಾದರೆ ಯಾವ ಆನಂದವನುಳ್ಳವನಾಗುವನೋ ನನಗೂ ಅದೇ ಅನಂದ! ರಜನಿಯಹಾಗೆ ಜನ್ಮಾಂಧಳಾದವಳಿಗೆ ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಕಣ್ಣುಗಳು ಬಂದರೆ ಯಾವ ಆನಂದವುಂಟಾಗುವುದೋ ನಾನೂ ರಜನಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಅದೇ ಆನಂದವುಳ್ಳವನಾಗುತ್ತೇನೆ.

ಆದರೆ ಆನಂದವು ಕಡೆಗೆ ಏನಾಗುವುದೋ ಅದನ್ನು ಹೇಳಲಾರೆನು. ನಾನು ಕಳ್ಳನು! ನನ್ನ ಬೆನ್ನಿನಮೇಲೆ ಬೆಂಕಿಯ ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ನಾನು ಚೋರನೆಂದು ಬರೆಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ! ರಜನಿಯು ಕೈಯಿಂದ ಆ ಬರೆಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಿ ಇದು ಯಾವ ಬರೆಯೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಏನುಹೇಳಲಿ! ಅದೇನೂ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲೆ; ಅವಳು ಅಂಧಳಾದುದರಿಂದ ಏನೂ ಅರಿಯಲಾರಳು. ಆದರೆ ಯಾರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಯಾಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆನೋ ಅಂತಹವಳನ್ನು ಪುನಃ ವಂಚಿಸಲೆ! ವಂಚನೆಮಾಡಬೇಕಾದವರು ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿ—ನಾನು ಮಾಡಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದಾಗ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ದುಷ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪುನಃ ಏತಕ್ಕೆ ಮಾಡಲಿ? ನಾನು ಲವಂಗಲತೆಯೊಡನೆ ರಜನಿಗೆ ಇದ್ದ ಸಂಗ

ತಿಳಗನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿಬಿಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದೆನು. ಆದರೆ ಹೇಳಿಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಹೇಳಿಬಿಡುವೆನು.

ಯಾವದಿನ ರಜನಿಯು ಶಚೀಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಳೋ ಆದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಈಮಾತು ರಜನಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಹೋದನು. ಹೋಗಿ ನೋಡಲಾಗಿ ರಜನಿಯೊಬ್ಬಳೇ ಕೂತುಕೊಂಡು ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾನು ಆಗವಳಿಗೆ ಏನೂಹೇಳದೆ, ರಜನಿಯ ಚಿಕ್ಕತಾಯಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ರಜನಿಯು ಅಳುವುದೇತಕ್ಕೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆನು. ಚಿಕ್ಕತಾಯಿಯು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ-ಮಿತ್ರರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಾರಭ್ಯ ಅಳುತ್ತಾಳೆಂದಳು. ನಾನು ಶಚೀಂದ್ರನಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಚೀಂದ್ರನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ವಿರಕ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ ರೋಗವು ಹೆಚ್ಚಾದೀತೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಹೋಗಿ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಅದುಕಾರಣ ಅಲ್ಲಿ ಏನು ನಡೆಯಿತೋ ಅದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ರಜನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅಳುವುದೇತಕ್ಕೆ ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದೆನು. ರಜನಿಯು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಾದಳು.

ನಾನು ಬಹಳ ಕಾತರನಾಗಿ, ನೋಡು, ರಜನಿ ! ನಿನಗೇನಾದರೂ ದುಃಖವಿದ್ದು ಅದನ್ನು ತಿಳಿದವನಾದರೆ ನಾನದನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಲು ನನ್ನಪ್ರಾಣಾಂತವಾದರೂ ಪ್ರಯತ್ನಪಡುವೆನು. ನೀನು ಯಾವದುಃಖಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅಳುತ್ತಿ ? ಹೇಳಲಾರೆಯಾ ? ಎಂದು ಕೇಳಿದೆನು.

ರಜನಿಯು ಪುನಃ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಬಹುಕಷ್ಟದಿಂದ ರೋಗವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ನೀವು ಅನುಗ್ರಹವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದೀರಿ ; ಆದರೆ ನಾನು ಆ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಳಲ್ಲವೆಂದಳು.

ನಾನು—ಅದೇತಕ್ಕೆ ರಜನಿ ? ನಾನೇ ನಿನಗೆ ಯೋಗ್ಯನಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಆ ಮಾತನ್ನೇ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

ರಜನಿ—ನಾನು ತಮ್ಮಿಂದ ಅನುಗೃಹೀತಳಾದ ತಮ್ಮ ದಾಸಿ ; ನನಗೆ ಇಂತಹ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವುದೇತಕ್ಕೆ ?

ನಾನು—ಕೇಳು, ರಜನಿ ! ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇಹಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಅತ್ಯಂತ ಭರವಸೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಆಶೆಯು ಭಗ್ನವಾದರೆ ನಾನು ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತೆ. ಆದರೆ ಆ ಆಶೆಗೆ ಇರುವ ವಿಘ್ನವನೊಂದನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಕೇಳಿ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಕೊಡು ; ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಬೇಡ. ಪ್ರಥಮ ಯೌವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ನಾನು ರೂಪಾಂ

ಧನಾಗಿ ಉನ್ಮತ್ತನಾದೆನು. ಜ್ಞಾನಹೋದವನಾಗಿ ಕಳ್ಳನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆನು. ಮೈಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಚಿಹ್ನೆಯು ಇನ್ನೂ ಇದೆ. ಆ ಮಾತನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

ಆಗ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕೇವಲ ಧೈರ್ಯಮಾತ್ರಾವಲಂಬನವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಆ ಹೇಳಕೂಡದ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದೆನು. ರಜನಿಯು ಅಂಧಳಾದುದರಿಂದ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಲು ಸಮರ್ಥನಾದೆನು. ಕಣ್ಣುಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಸಂದರ್ಶನವಾಗಿದ್ದರೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ರಜನಿಯು ನೀರವವಾಗಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು. ನಾನು, ರಜನಿ! ರೂಪೋನ್ಮಾದದಿಂದ ಉನ್ಮತ್ತನಾಗಿ ಪ್ರಥಮ ಯೌವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಈ ಅಜ್ಞಾನದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು. ಮತ್ಯಾವಾಗಲೂ ಯಾವ ಅಪರಾಧವನ್ನೂ ಮಾಡಿದವನಲ್ಲ. ಚಿರಜೀವನವೂ ಆ ಒಂದುದಿನದ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಗ್ರಹಣಮಾಡುವಿಯಾ? ಎಂದು ಕೇಳಿದೆನು.

ರಜನಿಯು ಅಳುತಳುತ್ತ, ತಾವು ಚಿರಕಾಲ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಿದರೂ, ತಾವು ಸಹಸ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ. ಗೋಹತ್ಯೆ, ಸ್ತ್ರೀಹತ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ತಾವು ನನಗೆ ದೇವತಾಸ್ವರೂಪರಾಗಿರುತ್ತೀರಿ. ತಮ್ಮ ಚರಣದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಡುವಿರಾದರೆ ನಾನು ತಮ್ಮ ದಾಸಿಯಾಗುವೆನು. ಆದರೆ ನಾನು ತಮ್ಮ ದಾಸಿಯಾಗಲು ಯೋಗ್ಯಳಲ್ಲ. ಆ ಮಾತನ್ನು ತಾವು ಕೇಳುವುದು ಉಳಿದಿದೆ ಎಂದಳು.

ನಾನು—ಅದೇನು ರಜನಿ!

ರಜನಿ—ಈ ನನ್ನ ಪಾಪಿಯಾದ ಮನಸ್ಸು ಇತರರಿಗೆ ವಿಕ್ರೀತವಾಗಿದೆ.

ನಾನು ಚಮಕಿತನಾಗಿ ನಡುಗಿದೆನು. ಅದೇನು ರಜನಿ! ಎಂದು ಹೇಳಿದೆನು.

ರಜನಿ—ನಾನು ಹೆಂಗಸು. ನಾನು ತಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಇನ್ನೇನು ಯಾವಪ್ರಕಾರ ಹೇಳಲಿ? ಆದರೆ ಲವಂಗಲತೆಯು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ತಾವು ಹೋಗಿ ಕೇಳಿದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ಎಲ್ಲ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ನಾನು ಆ ಕೂಡಲೇ ಮಿತ್ರರ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆನು. ಲವಂಗಲತೆಯನ್ನು ನೋಡಲು ಯಾವಪ್ರಕಾರ ಅನುಕೂಲಪಡಿಸಿಕೊಂಡೆನೋ ಅದು ಅಲ್ಪ ವಿಷಮಯವಾದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹೋಗಿ ನೋಡಿದೆನು,

ನೋಡಲಾಗಿ ಲವಂಗಲತೆಯು ಧೂಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಶಚೀಂದ್ರನಿಗೋಸ್ಕರ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾನು ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಲವಂಗಲತೆಯು ನನ್ನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಕಡೆಗೆ ಕ್ಷಮಿಸು, ಅಮರನಾಥ! ಕ್ಷಮಿಸು. ನಿನ್ನಮೇಲೆ ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ಅತ್ಯಾಚಾರ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ದೇವರು ನನಗೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪುತ್ರನಿಗಿಂತಲೂ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಿಯಪುತ್ರನಾದ ಶಚೀಂದ್ರನು ನನ್ನ ದೋಷದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡನು. ನಾನು ವಿಷಪಾನ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವೆನು. ಈಹೊತ್ತು ನಾನು ನಿನ್ನ ಇದಿರಿಗೆ ವಿಷವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ನನ್ನ ಎದೆಯು ಸೀಳಿದಹಾಗಾಯಿತು. ಲವಂಗಳು ಅಳುತ್ತಾಳೆ. ರಜನಿಯೂ ಅಳುತ್ತಾಳೆ ಇವರು ಹೆಂಗಸರು. ಎಷ್ಟುಬೇಕಾದರೂ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸಬಲ್ಲರು. ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರು ಬೀಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಜನಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಹೃದಯದೊಳಗಿನಿಂದ ರೋದನಧ್ವನಿಯು ಏಳುತಲಿತ್ತು. ಲವಂಗಳು ಅಳುತ್ತಾಳೆ; ರಜನಿಯೂ ಅಳುತ್ತಾಳೆ; ನಾನೂ ಅಳುತ್ತೇನೆ—ಮತ್ತು ಶಚೀಂದ್ರನಿಗೆ ಈ ದೆಶೆ! ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸುಖವಿದೆಯೆಂದು ಯಾರು ಹೇಳುವರು? ಸಂಸಾರವು ಅಂಧಕಾರ!

ನನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಒಂದುಕಡೆಗೊದಗಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮೊದಲು ಲವಂಗಲತೆಯ ದುಃಖವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದೆನು. ಲವಂಗಳು ಅಳುತಳುತ ಶಚೀಂದ್ರನ ರೋಗದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಶದವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ಸನ್ಯಾಸಿಯ ವಿದ್ಯಾಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ರುಗ್ಣಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಜನಿಯನ್ನು ನೋಡಿದವರೆಗೆ ನಡೆದುದೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದಳು.

ಅನಂತರ ರಜನಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕುರಿತು ಕೇಳಿ ಅವಳು ಹೇಳುವಹಾಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಳೆಂದು ತಿಳಿಸಿದೆನು. ಲವಂಗಳು ರಜನಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದುದನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆಮಾಚದೆ ಹೇಳಿದಳು.

ರಜನಿಯು ಶಚೀಂದ್ರನವಳು. ಶಚೀಂದ್ರನು ರಜನಿಗೆ ಸೇರಿದವನು. ಮಧ್ಯೆ ನಾನು ಯಾರು?

ಈ ತಡವೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮುಖದಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಳುತಳುತ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೊರಟುಹೋದೆನು.

ಎರಡನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಸಂತೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿದ್ದಾಯಿತು. ವಿಧಾತನು ನನ್ನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖವನ್ನು ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಇತರರ ಸುಖವನ್ನು ನಾನೇತಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ? ಶಚೀಂದ್ರನ ರಜನಿಯನ್ನು ಶಚೀಂದ್ರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ನಾನು ಈ ಸಂಸಾರವನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವೆನು. ಈ ಸೆರಗ ಸಂತೆಯು ಮುಗಿಯಿತು. ಈ ಹೃದಯವನ್ನು ಶಾಸಿತ ಮಾಡುವೆನು. ಯಾವನು ಸುಖದುಃಖಗಳಿಗೆ ಅತೀತನಾಗಿದ್ದಾನೋ ಆತನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಕಲವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವೆನು.

ಪ್ರಿಯನೇ! ನಿನ್ನನ್ನು ಬಹಳ ಹುಡುಕಿದೆನು—ನೀನು ಎಲ್ಲಿ? ದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ಇಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ, ಧ್ಯಾನಿಗಳ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನೀನು ಇಲ್ಲ. ನೀನು ಅಪ್ರಮೇಯನು; ಆದಕಾರಣ ನಿನ್ನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣವಿಲ್ಲ. ಈ ಸ್ಫುಟಿತೋನ್ಮುಖವಾದ ಹೃದಯಪದ್ಮವೇ ನಿನ್ನ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ನೀನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡು. ನಾನು ಅಂಥಕಾರದ ಪುಷ್ಪನಾಳಿಯನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ನೀನು ಇಲ್ಲವೇನು? ಹಾಗೆ—ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಉತ್ಸರ್ಗ ಮಾಡುವೆನು. "ಅಖಂಡಮಂಡಲಾಕಾರಂ ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಯೇನ ಚರಾಚರಂ ತಸ್ಮೈ ನಮಃ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಈ ಕಳಂಕದಿಂದ ಅಂಕಿತವಾದ ದೇಹವನ್ನು ಉತ್ಸರ್ಗ ಮಾಡುವೆನು. ನೀನು ಕೊಟ್ಟುದುದು ನೀನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆ? ನೀನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಕಳಂಕದ ಭಾರವನ್ನು ಯಾರು ಪವಿತ್ರವಾಗಿ ಮಾಡುವರು?

ಪ್ರಭುವೇ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನನ್ನದೊಂದು ವಿಜ್ಞಾಪನೆಯುಂಟು. ಈ ದೇಹವನ್ನು ಕಳಂಕಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿದವರು ಯಾರು, ನೀನೋ, ನಾನೋ? ನಾನು ಅಸತಾದ ಅಸಾರನು. ದೋಷವು ನನ್ನದೋ ಅಥವಾ ನಿನ್ನದೋ? ನನ್ನ ಈ ಚಿಲ್ಲರೆಅಂಗಡಿಯನ್ನು ಹರವಿಕೊಟ್ಟವರು ಯಾರು? ನೀನೇ ಅಥವಾ ನಾನೆ? ನೀನು ಇಟ್ಟುಕೊಟ್ಟ ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ನಿನಗೇನೇ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಇನ್ನು ಈ ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಸುಖ! ನಿನ್ನನ್ನು ಸರ್ವತ್ರ ಹುಡುಕಿದೆನು—ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಆಶೆಪಟ್ಟು ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಅಗ್ನಿಯಿಲ್ಲದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾವೆಯನ್ನು ತಂದು ಮಾಡುವುದೇನು?

ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು.

ನಾನು ಮರುದಿನ ಶಚೀಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದೆ. ಹೋಗಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಅವನು ಬಹಳಮಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ಥಿರನಾಗಿದ್ದನು. ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಪ್ರಫುಲ್ಲಚಿತ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಸಂಗಡ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಮಾತನಾಡುತಲಿದ್ದೆನು. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮೇಲಿದ್ದ ಕೋಪವು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಹೋದಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಆ ಮರುದಿನ ಪುನಃ ಅವನನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದೆನು. ನಿತ್ಯವೂ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವನ ದುರ್ಬಲತ್ವವೂ ಕ್ಲಿಷ್ಟಭಾವವೂ ಕಡಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜ್ವರವೇನೂ ಸ್ಥಗಿತವಾಗಿ ಬಿಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಕಾಸವು ನಿಂತಿತು. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ಥನಾದನು.

ಒಂದು ದಿನವಾದರೂ ಶಚೀಂದ್ರನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ರಜನಿಯ ಮಾತು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾವ ದಿನದಿಂದ ರಜನಿಯು ಬರುತಲಿದ್ದಳೋ ಆ ದಿನ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಅವನ ಆಲಸ್ಯವು ಉಪಶಮನವಾಗುತ್ತ ಬಂತೆಂದು ತಿಳಿದೆನು.

ಒಂದು ದಿನ ಶಚೀಂದ್ರನ ಹತ್ತಿರ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ ರಜನಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಎತ್ತಿದೆನು. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅವಳ ಅಂಧತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿ ಅವಳ ದುಃಖ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದೆನು. ಅವಳು ಈ ಜಗತ್ಸಂಸಾರದ ಶೋಭಾರಾಶಿಯ ದರ್ಶನದಿಂದ ವಂಚಿತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆಂತಲೂ, ಪ್ರಿಯಜನ ದರ್ಶನದಿಂದುಂಟಾಗುವ ಸುಖದಿಂದ ಆಜನ್ಮಮೃತ್ಯುಪರ್ಯಂತವೂ ವಂಚಿತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆಂತಲೂ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದೆನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನು ಮುಖವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿದುದನ್ನು ಕಂಡೆನು.

ಅನುರಾಗವೇ ಹಾದಾಗಿತ್ತು.

ಅನಂತರ ನಾನು, ನೀನು ರಜನಿಯ ಮಂಗಳಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾದುದರಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪರಾಮರ್ಶಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ; ರಜನಿಯು ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ವಿಧಾತನಿಂದ ಪೀಡಿತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದ ಪೀಡಿತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆಂದೆನು.

ಶಚೀಂದ್ರನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ವಿಕಟವಾದ ಕಟಾಕ್ಷವನ್ನು ಬೀರಿದನು

ನಾನು—ನೀನು ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಕೇಳುವುದಾದರೇನೇ ಹೇಳಲು ಪ್ರವೃತ್ತನಾಗುತ್ತೇನೆ.

ಶಚೀಂದ್ರ—ಹೇಳು.

ನಾನು—ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಲೋಭಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಾರ್ಥಪರನು. ನಾನವಳ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟೆ

ದ್ದೇನೆ. ಅವಳು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತಾಪಾಶದಿಂದ ಬದ್ಧಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅದುಕಾರಣ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಶಚೀಂದ್ರ—ಅಯ್ಯಾ ! ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಹೇಳುವುದೇತಕ್ಕೆ ?

ನಾನು—ನಾನು ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ದೇಶ ದೇಶ ತಿರುಗಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ; ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಅಂಧಳಾದ ರಜನಿಯು ನನ್ನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ದೇಶ ದೇಶ ತಿರುಗುವಳು ? ಅದುಕಾರಣ ಅವಳನ್ನು ಇನ್ಯಾರಾದರೂ ದೊಡ್ಡಮನುಷ್ಯರಾದವರು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರಾದರೆ ಅವನನ್ನು ಜೇರೆ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಹೊರಟುಹೋಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಅಂತಹವರು ಇದ್ದರೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದೆನು.

ಶಚೀಂದ್ರನು ಸ್ವಲ್ಪ ಆತುರದಿಂದ ರಜನಿಗೆ ವರನ ಅಭಾವವಿಲ್ಲವೆಂದನು.

ನಾನು ರಜನಿಯ ವರನು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆನು.

ಮೂರನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಮರುದಿನ ಪುನಃ ಮಿತ್ರರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆನು. ಲವಂಗಲತೆಗೆ ನಾನು ಕಲ್ಕತ್ತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋಗುವೆನೆಂತಲೂ, ಪ್ರಕೃತ ಪುನಃ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂತಲೂ ಅವಳು ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯಳಾದಕಾರಣ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿ ಹೋಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೆನೆಂತಲೂ ಹೇಳಕಳುಹಿಸಿದೆನು.

ಲವಂಗಲತೆಯು ಪುನಃ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

ನಾನು—ನಾನು ನಿನ್ನೆ ಶಚೀಂದ್ರನ ಸಂಗಡ ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲ ಕೇಳಿದೆಯೊ ?

ಲವಂಗ—ಕೇಳಿದೆನು. ನೀನು ಅದ್ವಿತೀಯನು. ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು ನಾನು ನಿನ್ನ ಗುಣವನ್ನು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

ನಾನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆನು ಆ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಲವಂಗಲತೆಯು, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದುದೇತಕ್ಕೆ ? ನೀನು ಕಲ್ಕತ್ತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತೀಯೇನು ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು

ನಾನು—ಹೋಗುವೆನು.

ಲವಂಗ—ಏತಕ್ಕೆ ?

ನಾನು—ಹೋಗಕೂಡದೇತಕ್ಕೆ ? ನಾನು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡುವವರು ಯಾರು ? ಯಾರು ಇಲ್ಲವಷ್ಟೆ ?

ಲವಂಗ—ನಾನು ಅಡ್ಡಿಮಾಡಿದರೆ ?

ನಾನು—ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನೀನು ಯಾರು ? ನನಗೇನು ಆಗಬೇಕು ?

ಲವಂಗ—ನೀನು ನನಗೇನಾಗಬೇಕೋ ನಾನದನ್ನು ಅರಿಯೆ. ಈ ಪೃಥಿವಿಯಲ್ಲಿ ನೀನು ನನಗೇನೂ ಆಗತಕ್ಕದ್ದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಲೋಕಾಂತರವಿದ್ದರೆ—

ಲವಂಗಲತೆಯು ಮತ್ತೇನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ, ಲೋಕಾಂತರವಿದ್ದರೆ, ಆಗ ?

ಲವಂಗ—ನಾನು ಹೆಂಗಸು. ಸಹಜವಾಗಿ ದುರ್ಬಲಳು. ನನ್ನ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ನಿನಗೇನಾದೀತು ? ನಾನು ನಿನ್ನ ಪರಮ ಹಿತಾಕಾಂಕ್ಷಿ. ಇಷ್ಟು ಹೇಳಬಲ್ಲೆನು.

ನಾನು ಬಹಳ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿ, ನಾನಿದನ್ನು ನಂಬುತ್ತೇನೆ, ಆದರೆ ಒಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ನೀನು ನನ್ನ ಹಿತಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ ಬಹಳ ದಿನಗಳು ಗುರುತಾಗಿರುವಹಾಗೆ ಈ ಕಳಂಕವನ್ನು ಬರೆದುದೇತಕ್ಕೆ ? ಇದು ಅಳಿಸಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಳಿಸಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಲವಂಗಲತೆಯು ಅಧೋವದನಳಾಗಿದ್ದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಯೋಚಿಸಿ, ಅನಂತರ, ನೀನು ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಮಾಡಿದೆ. ನಾನೂ ಬಾಲಿಶಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ ಯಾವದಕ್ಕೆ ಯಾವುದು ಶಿಕ್ಷೆಯೋ ಅದನ್ನು ದೇವರು ವಿಚಾರಿಸುವನು. ನಾನು ವಿಚಾರಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರು ? ಅದಕ್ಕೆ ಈಗ ನಾನು ಅನುತಾಪಪಡುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈಗ ಹೇಳುವುದೇ ಬೇಡ. ನೀನು ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವಿಯಾ ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ನಾನು—ನೀನು ಹೇಳದಿಯೋ ನಾನು ಕ್ಷಮಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕ್ಷಮಿಸುವುದೇನು ? ನನಗೆ ಉಚಿತವಾದ ದಂಡನೆಯಾಯಿತು. ನಿನ್ನ ಅಪರಾಧವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಇನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಪುನಃ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಲಾರೆನು. ಆದರೆ ನೀನು ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಅಮರನಾಥನು ಕೆಟ್ಟಮನುಷ್ಯನಲ್ಲವೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ—ಅಣುಮಾತ್ರ—ಸ್ನೇಹಮಾಡುವಿಯಾ ?

ಲವಂಗ—ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹಬೆಳಸಿದರೆ ನಾನು ಧರ್ಮದಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟಳಾಗುವೆನು.

ನಾನು—ಇಲ್ಲ—ನಾನು ಆ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಬೇಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಈ ಸಮುದ್ರಸದೃಶವಾದ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನನಗೋಸ್ಕರ ಅಷ್ಟುಸ್ಥಳವು ಸಿಕ್ಕದೆ ?

ಲವಂಗ—ಇಲ್ಲ—ಯಾವನು ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗದೆಯೇ ನನ್ನ ಪ್ರಣಯಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದಾನೋ ಅವನು ಸ್ವಯಂ ಮಹಾದೇವನಾದರೂ ಅಂತಹವನಿಗೆ ನನ್ನ

ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟುಮಾತ್ರವೂ ಸ್ಥಳವು ಸಿಕ್ಕದು. ಜನರು ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಸಾಕಿ ಅದಂಲ್ಲಿಡುವ ಸ್ನೇಹದಷ್ಟು ಕೂಡ ಸ್ನೇಹವು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸಿಕ್ಕಲಾರದು.

ಪುನಃ "ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ" ಅದು ಹೋಗಲಿ. ನಾನು ಲವಂಗಲತೆಯ ಮಾತನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಹೇಳಲಾರೆನು. ಆದರೆ ಲವಂಗಳು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಹಾಗೆ, ಲವಂಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಅತ್ತಳು.

ನಾನು—ನಾನು ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದು ಸ್ವಲ್ಪವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಸ್ತಿಯುಂಟು ಅದರಿಂದ ನನಗೇನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ದಾನಮಾಡಿಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

ಲವಂಗ—ಯಾರಿಗೆ ?

ನಾನು—ರಜನಿಯನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವನಿಗೆ.

ಲವಂಗ—ನಿನ್ನ ಭೂಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ?

ನಾನು—ಹೌದು—ನೀನು ಈ ದಾನಪತ್ರವನ್ನು ಈಗ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಗೋಪ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರು. ರಜನಿಗೆ ವಿವಾಹವಾಗದ ವರೆಗೂ ಇದನ್ನು ಹೊರಪಡಿಸ ಕೂಡದು. ವಿವಾಹವಾದಮೇಲೆ, ಅವಳ ಗಂಡನಿಗೆ ದಾನಪತ್ರವನ್ನು ಕೊಡು.

ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಲಲಿತಲವಂಗಲತೆಯ ಉತ್ತರವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸದೆ ದಾನಪತ್ರವನ್ನು ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದೆನು. ನಾನು ಆಸ್ತಿ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಏರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ ಬಂದಿದ್ದೆನಾದುದರಿಂದ, ಪುನಃ ಮನೆಯಕಡೆಗೆ ಹೋಗದೇ ನೆಟ್ಟಗೆ ಸ್ಟೇಷನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೊಗೆಯಬಂಡಿಯನ್ನೇರಿ ಕಾಶ್ಮೀರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದೆನು.

ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿದ್ದಾಯಿತು.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಇದಾದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಮೇಲೆ ಒಂದುಸಲ ದೇಶದೇಶಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತ ಭವಾನಿನಗರಕ್ಕೆ ಹೋದೆನು ಅಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರವಂಶದವರು ಬಂದು ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ಕೇಳಿದೆನು. ಕುತೂಹಲವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಅವರನ್ನು ನೋಡೋಣವೆಂದು ಹೋದೆನು. ಮನೆಯ ಬಾಗಲಿನಲ್ಲಿ ಶಚೀಂದ್ರನು ನಿಂತಿದ್ದನು.

ಶಚೀಂದ್ರನು ನನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಆಲಿಂಗನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅನಂತರ ಕೈಹಿಡಿದು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಉತ್ತಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು. ಬಹಳಹೊತ್ತು ಅನೇಕ ಮಾತು ಕಥೆಯು ನಡೆಯಿತು. ರಜನಿಯನ್ನು ತಾನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ಮತ್ತು ರಜನಿಯು ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಕಲಿಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಜನರು ಹೇಳಿಕೊಂಡಾರೆಂಬ ಶಂಕೆಯಿಂದ ಕಲಿಕತ್ತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದು ಭವಾನಿನಗರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವುದಾಗಿಯೂ ತನ್ನ ತಂದೆ ಅಣ್ಣ ಎಲ್ಲರೂ ಇನ್ನೂ ಕಲಿಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸವಾಗಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದನು.

ಶಚೀಂದ್ರನು ನನ್ನ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಅವನು ನಾನು ರಜನಿಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ನನಗೂ ಆ ಆಶೆಯಿತ್ತು. ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ರಜನಿಯ ಹತ್ತಿರ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು.

ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ರಜನಿಯು ಬಂದು ನನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಪಾದಧೂಳಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು. ಪಾದಧೂಳಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವಾಗ ಅಂಧನು ಕೈಯಿಂದ ತಡವರಿಸುವಹಾಗೆ ತಡವರಿಸದೆ ಒಂದೇ ತಡವೆಗೆ ಕಾಲು ಮುಟ್ಟಿದಳು. ಸ್ವಲ್ಪ ಆಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಯಿತು.

ಅವಳು ನನಗೆ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಆದರೆ ಮುಖವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ನನ್ನ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಅಂಧರಿಗೆ ಲಜ್ಜೆಯು ಚಕ್ಷುಗತವಲ್ಲ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸೇರಿ ಆದಿಂದುಂಟಾಗುವ ಲಜ್ಜೆಯು ಅವರಿಗೆ ಉಂಟಾಗಲಾರದಾಗಿ ಅವರು ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಖವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಏನೋ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಅವಳು ಮುಖವನ್ನು ಎತ್ತಿನೋಡಿ ಪುನಃ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ದೃಷ್ಟಿಯಿದೆ ಎಂದು ಕಂಡಿತು.

ಜನ್ಮಾಂಧಳಾದ ರಜನಿಯು ಈಗ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾಳೇನೆಂದು ಶಚೀಂದ್ರನನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಮಾತು ಎತ್ತುವುದರಲ್ಲಿ ಶಚೀಂದ್ರನು ರಜನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ನನಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ತಂದುಹಾಕೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ರಜನಿಯು ಒಂದು ರತ್ನಗಂಬಳಿಯನ್ನು ತಂದು ಹಾಸಿದಳು. ಹಾಸುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಬಿದ್ದಿತ್ತು; ರಜನಿಯು ರತ್ನಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಇಟ್ಟು ಒಟ್ಟೆಯನ್ನು ತಂದು ಆ ನೀರನ್ನೊರಸಿ ರತ್ನಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಹಾಸಿದಳು. ಅವಳು ನೀರನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡದೆ ರತ್ನಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಒಂದುಕಡೆ ಇಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಒರಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟೆಯನ್ನು ತಂದು ಒರಸಿದಳು. ಅದುಕಾರಣ ದೃಷ್ಟಿಯಿದೆಯೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು.

ನಾನು ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ತಾಳಲಾರದೆ, ರಜನಿ! ಈಗ ನೀನು ನೋಡಬಲ್ಲೆಯಾ? ಎಂದು ಕೇಳಿದೆನು.

ರಜನಿಯು ಮುಖವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನಕ್ಕು, ಹೌದು, ಎಂದಳು.

ನಾನು ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ ಶಚೀಂದ್ರನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದೆನು. ಶಚೀಂದ್ರನು ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ ಹೌದು. ಆದರೆ ಈಶ್ವರನ ಕೃಪೆಯುಂಟಾದರೆ ಏನು ತಾನೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ? ನಮ್ಮ ಭಾರತವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಕೆಲವು ಆಶ್ಚರ್ಯಪ್ರಕರಣಗಳಿದ್ದವು. ಯೂರೋಪಿನವರು ಇನ್ನೆಷ್ಟುಕಾಲ ಶ್ರಮಪಟ್ಟರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲಾರರು. ಚಿಕಿತ್ಸಾಶಾಸ್ತ್ರ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ—ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲಾ ಈಗ ಲೋಪವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಲುಪ್ತವಾಗಿ ಹೋದ ವಿದ್ಯೆಗಳ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳು ಅತಿ ಏಕಾಂತವಾಗಿ ಉಳಿದಿವೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ನಮ್ಮನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿಸುತಲಿದ್ದನು. ನಾನು ರಜನಿಯನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು ಕೇಳಿ, ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಶುಭದೃಷ್ಟಿಯಾಗುವುದು ಹೇಗೆಂದು ಕೇಳಿದನು. ಕನ್ಯೆಯು ಅಂಧಳು ; ಏನುಮಾಡುತ್ತೀರೆಂದನು. ನಾನು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ, ನೀವು ಅಂಧತ್ವವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವಿರಾ ? ಎಂದು ಕೇಳಿದೆನು. ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಒಂದು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿ, ರಜನಿಗೆ ಔಷಧವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಒಂದು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬರಮಾಡಿದನು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ನಾನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು, ಇದನ್ನು ನೋಡದೆ ಇದ್ದರೆ ನಂಬುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯೂರೋಪಿನವರ ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಸಾರವಾಗಿ ಇದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು ಎಂದೆನು.

ಈ ಮಾತು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ವರುಷದ ಒಂದು ಶಿಶುವು ಅಂಬೆಗಾಲು ಇಡುತ್ತ, ಏಳುತ್ತ, ಬೀಳುತ್ತ ತಪ್ಪು ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ರಜನಿಯ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದೆದ್ದು ಬಿದ್ದು ಅವಳ ಸೀರೆಯ ಸೆರಗನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತುಕೊಂಡು ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಗಲಾರಂಭಿಸಿತು.

ಅನಂತರ ನನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಕೈ ತುತ್ತಿ ನನ್ನನ್ನು ದಾ ! ಜಾ ! ಎಂದು ಕೂಗಿತು.

ನಾನು—ಮಗು ಯಾರು ?

ಶಚೀಂದ್ರ—ನಮ್ಮ ಮಗು.

ನಾನು—ಮಗುವಿನ ಹೆಸರು ಏನು ಇಟ್ಟಿದ್ದೀ ?

ಶಚೀಂದ್ರ—ಅಮರಪ್ರಸಾದ.

ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ.

ಸಂಪೂರ್ಣಂ.